

Jurnalul Oficial al Uniunii Europene

C 106

Ediția în limba română

Comunicări și informări

Anul 64

26 martie 2021

Cuprins

I Rezoluții, recomandări și avize

REZOLUȚII

Comitetul Regiunilor

Ședință la distanță – Interactio: A 142-a sesiune plenară a CoR, 3.2.2021-5.2.2021

2021/C 106/01	Rezoluția Comitetului European al Regiunilor pe tema campaniei de vaccinare pentru combaterea pandemiei de COVID-19	1
---------------	---	---

AVIZE

Comitetul Regiunilor

Ședință la distanță – Interactio: A 142-a sesiune plenară a CoR, 3.2.2021-5.2.2021

2021/C 106/02	Avizul Comitetului European al Regiunilor – Agenda pentru competențe în Europa în vederea obținerii unei competitivități durabile, a echității sociale și a rezilienței	3
2021/C 106/03	Avizul Comitetului European al Regiunilor – Sprijinirea ocupării forței de muncă în rândul tinerilor: o punte către locuri de muncă pentru generația viitoare – Consolidarea Garanției pentru tineret	7
2021/C 106/04	Avizul Comitetului European al Regiunilor – Serviciile publice transfrontaliere în Europa	12
2021/C 106/05	Avizul Comitetului European al Regiunilor – Agroecologia	19
2021/C 106/06	Avizul Comitetului European al Regiunilor – O Uniune a egalității: cadrul strategic al UE pentru egalitatea, incluziunea și participarea romilor	25
2021/C 106/07	Avizul Comitetului European al Regiunilor – Un nou spațiu european de cercetare (SEC) pentru cercetare și inovare	31

RO

2021/C 106/08	Avizul Comitetului European al Regiunilor – Relansarea sectoarelor culturale și creative	38
---------------	--	----

III *Acte pregătitoare*

Comitetul Regiunilor

Ședință la distanță – Interactio: A 142-a sesiune plenară a CoR, 3.2.2021-5.2.2021

2021/C 106/09	Avizul Comitetului European al Regiunilor – Al 8-lea program de acțiune pentru mediu	44
---------------	--	----

I

(Rezoluții, recomandări și avize)

REZOLUȚII

COMITETUL REGIUNILOR

ȘEDINȚĂ LA DISTANȚĂ – INTERACTIO: A 142-A SESIUNE PLENARĂ A COR, 3.2.2021-5.2.2021**Rezoluția Comitetului European al Regiunilor pe tema campaniei de vaccinare pentru combaterea pandemiei de COVID-19**

(2021/C 106/01)

COMITETUL EUROPEAN AL REGIUNILOR (CoR)

1. sprijină strategia UE privind vaccinarea ca o expresie a solidarității, unității și eficienței, și ca proces bazat pe principiile accesului egal la vaccinuri pentru toți cetățenii UE, al accesibilității și al siguranței; respinge „naționalismul vaccinal”, care contravine acestor principii;
2. salută progresele decisive înregistrate în cercetarea și inovarea științifică, care, grație colaborării la nivel mondial, au permis obținerea de vaccinuri sigure și eficiente în timp record; consideră că vaccinarea reprezintă un factor de schimbare radicală care ne va permite să ieșim, pas cu pas, din cea mai gravă fază a pandemiei și să depășim efectele sale dramatice asupra vieții sociale și economice și asupra sănătății mintale în UE. Cu toate acestea, simpla vaccinare nu este suficientă, iar numărul de cazuri trebuie să scadă rapid înainte de sosirea unor noi variante, pentru care eficacitatea vaccinurilor actuale nu este încă dovedită;
3. solicită ca procesul de aprobare și negociere privind accesul la vaccinurile împotriva COVID-19 să fie transparent, și speră că achizițiile actuale și viitoare de doze de vaccin continuă să fie bine coordonate și comunicate în mod adecvat la nivelul UE; încurajează statele membre să evite să trateze vaccinurile în același mod în care au abordat începutul pandemiei, atunci când unele dintre ele au dat dovadă de lipsă de solidaritate, având ca consecință o penurie de echipamente de protecție, măști și ventilatoare pulmonare;
4. sprijină campaniile de vaccinare ale UE, ale Organizației Mondiale a Sănătății și ale statelor membre și solicită creșterea producției și a distribuției vaccinurilor în scopul accelerării vaccinării, precum și furnizarea mai multor informații pentru ca cetățenii UE să poată primi o programare la vaccinare cât mai curând posibil, printr-o procedură simplă și raționalizată, indiferent de localizarea lor geografică;
5. ia act cu îngrijorare de persistența virusului care provoacă COVID-19 și de dificultățile întâmpinate la nivel mondial și în Europa în ceea ce privește ținerea sub control a pandemiei și ieșirea din ciclul măsurilor restrictive; este preocupat, de asemenea, de nivelul actual de producție și repartizare de vaccinuri în întreaga UE, deoarece unii producători de vaccinuri reduc semnificativ livrările, obligând astfel autoritățile naționale să își revizuiască planurile de distribuție a vaccinurilor, motiv pentru care consideră că este esențial ca instituțiile europene să adopte măsurile adecvate pentru a asigura respectarea contractelor de către producători;
6. subliniază că numeroase autorități locale și regionale au competențe în materie de sănătate și sunt pregătite să sprijine distribuția vaccinurilor – în special în ceea ce privește logistica – și să participe la campanii și activități de informare, pentru a spori încrederea și acceptarea din partea cetățenilor și pentru a accelera procesul de vaccinare; prin urmare, îndeamnă statele membre să implice activ autoritățile locale și regionale în campaniile lor și în punerea rapidă în aplicare a strategiilor de vaccinare;

7. este preocupat de faptul că, în contextul în care 70 % din populație trebuie să fie vaccinată pentru a se pune capăt pandemiei, mai puțin de jumătate din populația europeană este dispusă să se vaccineze în 2021, aproape o treime din populația din șapte state membre se opune întru totul vaccinării și aproape două treimi dintre europeni consideră că vaccinurile au fost produse prea repede⁽¹⁾;
8. consideră că este esențial să se asigure cetățenii că tehnologia utilizată este sigură și că producția rapidă se datorează nivelului peste medie al resurselor financiare și umane dedicate dezvoltării vaccinurilor, și consideră că liderii de la nivel subnațional sunt cel mai bine plasați pentru a contribui la transmiterea acestui mesaj menit să sporească încrederea;
9. avertizează cu privire la efectele știrilor false și ale dezinformării, care ar putea afecta perspectivele unei vaccinări rapide în masă, și solicită o mai bună conștientizare a eventualelor mesaje înșelătoare legate de campania de vaccinare; consideră că implicarea autorităților locale și regionale ar putea contribui în mod semnificativ la combaterea dezinformării și a incertitudinii legate de vaccinare;
10. solicită crearea unui tablou de bord european care să permită monitorizarea pe regiuni a absorbției și distribuirii vaccinurilor, îmbunătățind astfel transparența și coordonarea și contribuind la identificarea eventualelor lacune; consideră că cetățenii ar trebui să fie pe deplin informați cu privire la autorizațiile, disponibilitatea și distribuirea vaccinurilor împotriva COVID-19;
11. oferă sprijinul Comitetului European al Regiunilor și al membrilor săi Comisiei Europene și statelor membre pentru a susține campaniile de vaccinare prin schimbul de bune practici și diseminarea de informații;
12. sprijină intenția Consiliului de a crea un sistem standardizat și interoperabil care să ateste vaccinarea, în scopuri medicale, având în vedere că documentația privind vaccinarea reprezintă o necesitate medicală;
13. insistă asupra faptului că UE joacă un rol principal în facilitarea accesului la vaccinuri în întreaga lume;
14. solicită o evaluare cuprinzătoare a răspunsului Uniunii Europene, al statelor membre, al regiunilor și al municipalităților la izbucnirea pandemiei de COVID-19 și să fie trase concluziile corespunzătoare din punct de vedere medical, economic, social, administrativ și în materie de competențe.

Bruxelles, 5 februarie 2021.

Președintele
Comitetului European al Regiunilor
Apostolos TZITZIKOSTAS

⁽¹⁾ Sondajul Comisiei Europene (DG COMM.A3): „Opinia publică pe tema vaccinării împotriva COVID-19 în UE”, decembrie 2020.

AVIZE

COMITETUL REGIUNILOR

ȘEDINȚĂ LA DISTANȚĂ – INTERACTIO: A 142-A SESIUNE PLENARĂ A COR, 3.2.2021-5.2.2021

Avizul Comitetului European al Regiunilor – Agenda pentru competențe în Europa în vederea obținerii unei competitivități durabile, a echității sociale și a rezilienței

(2021/C 106/02)

Raportor:	Csaba BORBOLY (RO-PPE), președintele Consiliului județean Harghita
Documente de referință:	Comunicarea Comisiei Europene privind Agenda pentru competențe în Europa în vederea obținerii unei competitivități durabile, a echității sociale și a rezilienței COM(2020) 274 final Propunere de recomandare a Consiliului privind educația și formarea profesională (EFP) pentru competitivitate durabilă, echitate socială și reziliență COM(2020) 275 final

RECOMANDĂRI POLITICE

COMITETUL EUROPEAN AL REGIUNILOR

Principalele mesaje

1. pledează pentru recunoașterea și respectarea rolului esențial pe care îl joacă autoritățile locale și regionale și statele membre în principalele politici ale UE, precum și în domeniul competențelor, în calitate de proprietari ai infrastructurii relevante, de beneficiari ai fondurilor UE și ai sprijinului național și regional, precum și de principale puncte de acces la comunitățile locale și regionale. Totodată, regretă lipsa recunoașterii acestui rol în actualele comunicări ale Comisiei Europene;
2. subliniază necesitatea de a-i informa pe angajații din sectoarele mari consumatoare de energie cu privire la provocările și oportunitățile generate de dubla tranziție verde și digitală și de a-i consilia în consecință;
3. salută cu interes lansarea Pactului european de promovare a acțiunii comune pentru a maximiza impactul investițiilor asupra îmbunătățirii competențelor existente (perfecționare profesională) și a dobândirii de noi competențe prin formare (recalificare profesională); autoritățile locale și regionale trebuie să facă parte din acest pact, colaborând și angajându-se ferm în formarea tuturor persoanelor de vârstă activă în întreaga Uniune Europeană;
4. sugerează ca strategiile teritoriale regionale și acordurile legate de Pactul verde să facă trimitere la politica în materie de competențe și la investițiile de care are nevoie regiunea respectivă. De asemenea, este necesară o mai bună înțelegere a necesităților și oportunităților de la nivel regional în materie de competențe, care să fie analizate pentru fiecare sector în cauză, punându-se accentul pe tehnologiile cu emisii reduse de dioxid de carbon și pe sustenabilitate, dar în special în ce privește producția de automobile, construcțiile, serviciile în construcții, designul și industriile creative, produsele farmaceutice, TIC și sectorul alimentar;
5. subliniază că, în majoritatea statelor membre, autoritățile locale și regionale joacă un rol important în finanțarea educației și în elaborarea politicilor legate de competențe. Comisia ar trebui să ia măsuri pentru a crea legături directe cu autoritățile locale și regionale interesate de implementarea rapidă a fondurilor UE sub forma unor proiecte-pilot, de formularea de strategii și de planuri de acțiune locale și regionale, precum și de creșterea finanțării pentru noi inițiative, astfel încât acțiunile să poată fi întreprinse, chiar dacă nu există acorduri de parteneriat pe termen mediu;

6. observă că pe durata actualei pandemii, cele mai multe sisteme educaționale au răspuns cu rapiditate și flexibilitate noilor provocări, iar unele state membre au acționat prompt, accelerând digitalizarea educației. Cu toate că există reale povești de succes în anumite regiuni, Comitetul Regiunilor propune să se pună accentul pe

- (a) accesul la noi forme de educație și formare pentru toți și în mod egal, acordând atenție deosebită copiilor și adolescenților aflați în cele mai vulnerabile situații;
- (b) eliminarea obstacolelor de natură lingvistică, inclusiv din domeniul drepturilor lingvistice ale minorităților etnice și drepturilor lingvistice ale persoanelor surde, precum și ale persoanelor cu deficiențe de auz, utilizând limbajul prin semne;
- (c) garantarea faptului că noile inițiative și forme de educație au avut un impact pozitiv asupra accesului tuturor la educație și formare, reducând decalajul digital și deficitul de accesibilitate, pentru a asigura accesul deplin al întregii populații la instrumentele colaborative, indiferent de locul în care se află;
- (d) promovarea conectivității digitale, în special în zonele cu o densitate redusă a populației, inclusiv a tehnologiilor și materialelor și instrumentelor educaționale care facilitează accesul la educația digitală;

7. reamintește că orientările Comisiei Europene din 17 septembrie, adresate statelor membre și referitoare la planurile naționale de redresare și reziliență din cadrul Instrumentului de redresare al UE („NextGenerationEU”), cuprind, printre inițiativele emblematiche ale acestuia, reciclarea și formarea profesională, alături de adaptarea sistemelor educative pentru a sprijini competențele digitale și învățământul și formarea profesională la toate vârstele, ceea ce presupune o nouă perspectivă financiară pentru statele membre și, în consecință, pentru autoritățile locale și regionale;

Recomandări politice

8. observă că autoritățile locale și regionale se confruntă cu noi provocări, în special în contextul pandemiei de COVID-19. Cu toate acestea, în fiecare zi apar și numeroase alte noi inițiative, ca răspuns la aceste provocări. Digitalizarea educației și a întreprinderilor locale reprezintă exemplele cele mai importante. Comisia ar trebui să analizeze dacă poate crea o platformă europeană cu o selecție a celor mai bune practici, care să fie accesibilă autorităților locale și regionale și să sprijine dezvoltarea strategiilor și a planurilor de acțiune privind adaptarea și reziliența, servind drept sursă de inspirație pentru noile inițiative locale și regionale. Orice inițiativă de acest fel ar fi salutată și sprijinită de Comitetul Regiunilor și de membrii săi;

9. subliniază că atât formarea profesională, cât și educația tehnologică necesită practică și sunt, în mare parte, legate de locuri și de instituții educaționale într-o măsură mult mai mare decât competențele digitale, lingvistice și alte competențe non-tehnice. Ar trebui să începem să identificăm, în anumite regiuni, cele mai bune practici care pot servi drept sursă de inspirație pentru noi inițiative în alte regiuni;

10. solicită Comisiei să revizuiască abordarea descrisă în comunicare și să țină seama de rolul major al autorităților locale și regionale în sprijinirea și dezvoltarea infrastructurii legate de competențe în majoritatea statelor membre, întrucât aceste autorități au responsabilități-cheie în ceea ce privește politicile din domeniul educației și formării și joacă un rol important în politicile de tineret și în cele din domeniul ocupării forței de muncă;

11. subliniază că perioadele de criză, precum cea provocată de pandemia de COVID-19, perturbă sistemele de educație și de formare și sunt urmate deseori de o perioadă cu rate ridicate ale șomajului și marcată de insecuritate economică. În același timp, pe lângă schimbările de pe piața muncii ca urmare a dublei tranziții verzi și digitale, adulții slab calificați au nevoie urgent de sprijin pentru a intra sau pentru a rămâne pe piața muncii ⁽¹⁾. În acest sens, inițiativele propuse cu privire la competențe și la educația și formarea profesională (EFP) sunt mai mult decât necesare pentru a asigura punerea în aplicare a primului principiu al Pilonului european al drepturilor sociale, care vizează dreptul la educație, formare profesională și învățare pe tot parcursul vieții favorabile incluziunii și de înaltă calitate;

⁽¹⁾ Potrivit Cedefop, în 2016, 23 % dintre persoanele din UE cu vârste cuprinse între 25 și 64 de ani aveau un nivel scăzut de instruire, la nivelul sau sub nivelul învățământului secundar inferior (ISCED 2), [https://www.cedefop.europa.eu/en/publications-and-resources/statistics-and-indicators/statistics-and-graphs/33-how-many-adults-have-low-level-education#:~:text=%202016%2C%2023.0%25%20of%20people,followed%20by%20Portugal%20\(53.1%25\)](https://www.cedefop.europa.eu/en/publications-and-resources/statistics-and-indicators/statistics-and-graphs/33-how-many-adults-have-low-level-education#:~:text=%202016%2C%2023.0%25%20of%20people,followed%20by%20Portugal%20(53.1%25))

12. așteaptă cu interes aprobarea preconizată a Declarației de la Osnabrück de către miniștrii educației din UE, în vederea modernizării EFP europene și aprofundării cooperării transfrontaliere în cadrul unui spațiu european al educației⁽²⁾ și ca mijloc de consolidare a caracterului voluntar al recomandării. Subliniază, în acest sens, că autoritățile locale și regionale trebuie să fie implicate pe deplin în elaborarea și punerea în aplicare a strategiilor naționale referitoare la politicile privind învățarea în rândul adulților;

13. subliniază, având în vedere criza provocată de COVID-19, necesitatea de a îmbunătăți soluțiile de formare digitală și învățământul la distanță și în cazul EFP și de a îmbunătăți monitorizarea absolvenților de EFP, după caz, însă fără a genera sarcini administrative inutile. Subliniază, de asemenea, necesitatea de a spori atractivitatea EFP și de a asigura coerența și sinergiile dintre sectorul EFP și sistemul de învățământ general. Pe lângă aceasta, CoR solicită o revizuire a Cadrului european pentru programe de ucenicie de calitate și eficiente, pentru a asigura programe de ucenicie de înaltă calitate, diversificate și personalizate; totodată, subliniază importanța accesului egal și al dreptului tuturor angajaților la formare;

14. constată că situația variază în mod considerabil pe teritoriul UE, ceea ce constituie una dintre principalele provocări întâlnite în proiectarea și punerea în aplicare de noi standarde și practici în materie de educație și formare. Aceste disparități regionale sunt generate de decalajul în materie de competențe și de neconcordanța acestora în cadrul UE și riscă să se amplifice dacă politicile locale și regionale nu sunt bine concepute și nu sunt finanțate în mod corespunzător. Prin urmare, Comitetul Regiunilor își reiterează solicitarea de a se acorda o mai mare atenție dimensiunii regionale în momentul evaluării progreselor înregistrate în punerea în aplicare a Noii agende în materie de competențe și a politicii din domeniul EFP;

15. este de părere că orice intervenție politică trebuie adaptată contextului regional, întrucât o abordare universal valabilă nu funcționează. În ceea ce privește politica de la nivel local și regional, soluțiile trebuie adaptate în consecință;

16. subliniază că trebuie abordată chestiunea accesului persoanelor aflate în situație de excluziune sau vulnerabile social la educație și formare de înaltă calitate, pentru a garanta că nu există bariere în calea accesului egal în niciunul dintre statele membre;

17. este în favoarea accelerării punerii în aplicare a unui spațiu european al educației, pentru a se garanta o educație de înaltă calitate pentru toți. UE ar trebui să promoveze, să sprijine și să completeze cooperarea și schimburile dintre sistemele educaționale și diferitele programe de învățământ, în funcție de nevoile cetățenilor, în conformitate cu repartizarea competențelor și cu respectarea principiului subsidiarității și a interzicerii armonizării;

18. subliniază că există riscul ca tranziția verde și pandemia să aibă un impact negativ mai puternic asupra minorităților, a femeilor, a copiilor și adolescenților, a tinerilor și a persoanelor din comunități defavorizate, în special în regiunile îndepărtate, slab populate sau muntoase, în care populația se confruntă cu bariere și dificultăți mai mari în calea accesului la formare și educație de calitate. Aceste aspecte ar trebui tratate într-un mod care să fie bazat pe dovezi și să abordeze nevoile specifice ale acestor grupuri în toate regiunile. În acest sens, propunem includerea persoanelor cu handicap în grupurile dezavantajate în mod deosebit de problemele descrise mai sus;

19. având în vedere importanța noilor competențe din domeniile STIM (știință, tehnologie, inginerie și matematică), acestea ar trebui să fie accesibile în toate regiunile, la toate nivelurile de învățământ, cu respectarea echilibrului de gen, iar pentru a promova dubla tranziție, ar trebui ca elevii din învățământul gimnazial și liceal (nivelurile ISCED 2 și 3) să fie sensibilizați, în momentul în care își aleg viitoarea carieră, cu privire la relevanța acestor discipline pe viitoarea piață a forței de muncă și la oportunitățile pe care le oferă viitorilor angajați. Scopul este de a orienta formarea și educația lor viitoare către aceste sectoare, ținând seama de drepturile lingvistice și de accesibilitatea acestor noi competențe pentru toate generațiile și grupurile;

20. subliniază că ar trebui să se acorde prioritate universităților publice pentru a încuraja inițiativele locale și regionale și că ar trebui să se mobilizeze investiții publice și private pentru a promova oportunități în materie de noi competențe, în timp ce cercetarea din acest domeniu de la nivel local și regional ar trebui să se axeze pe dobândirea de noi competențe în toate regiunile europene;

21. dorește să evidențieze faptul că cooperarea europeană în ce privește competențele și formarea profesională ar trebui să aibă un accent local și regional, vizând autoritățile locale și regionale și stabilizarea accesului la școli și la furnizorii de servicii de formare. Aceste platforme nu ar trebui să se axeze doar pe statele membre și pe cei deja implicați;

⁽²⁾ <https://www.eu2020.de/eu2020-en/news/article/eu-education-ministers-karliczek-osnabrueck/2384182>

22. salută călduros introducerea în Agenda pentru competențe, în cadrul Acțiunii 7, a promovării oportunităților de afaceri oferite de economia socială, cum ar fi sprijinirea comunităților locale, încheierea de acorduri ecologice locale și activarea grupurilor vulnerabile. În acest sens, recomandăm o implicare mai mare a autorităților locale și regionale în pregătirea planului de acțiune pentru economia socială, anunțat de Comisia Europeană pentru 2021;

23. este de părere că programul educațional al UE Erasmus+ joacă un rol important în dobândirea de competențe interculturale și multilingve. Din cauza pandemiei, există riscul ca mulți studenți, elevi și ucenici să nu poată beneficia de această oportunitate. Prin urmare, trebuie găsite soluții rapide, adaptate noilor circumstanțe, astfel încât obiectivele programului Erasmus+ să poată fi îndeplinite în continuare, oferindu-se totodată sprijin studenților, elevilor și ucenicilor care, până în prezent, nu au putut beneficia în egală măsură de ofertele din cadrul Erasmus+, ca o măsură de incluziune socială;

24. susține în continuare că pandemia, Pactul verde și digitalizarea sunt principalele motoare ale schimbării în cadrul economiei europene. Schimbările sunt binevenite în ceea ce privește obținerea unor rezultate specifice pentru mediu și pentru viitorul dezvoltării economice europene. Angajații trebuie să aibă acces la noi competențe pentru noua eră a creșterii verzi și digitale, să-și consolideze reziliența, în funcție de sectoarele emergente și în creștere, astfel încât să se poată soluționa orice neconcordanță de competențe. Angajații trebuie să fie sprijiniți printr-o orientare specifică, personalizată, la locul de muncă, persoanele care caută noi oportunități de locuri de muncă fiind cele mai deschise pentru a dobândi noi competențe; întreprinderile ar trebui să beneficieze de sprijin pentru măsurile de consiliere în materie de formare destinate personalului lor;

25. subliniază că este nevoie de o masă critică în ceea ce privește finanțarea și sprijinul pentru redresare, consolidarea rezilienței și noile competențe legate de educație și formare în toate regiunile, inclusiv formarea profesorilor și a formatorilor, în toate domeniile și la toate nivelurile de educație; având în vedere acest lucru, solicită insistent ca bugetul programelor UE care realizează investiții directe în educație și în competențe, în special Erasmus+ și FSE+, să nu fie redus;

26. subliniază că în universul educației și formării, aflat într-un proces accelerat de digitalizare, profesorii, formatorii, studenții și elevii au nevoie de noi competențe operaționale și bazate pe TIC, dar totodată și de aptitudini comportamentale care țin de alfabetizarea în domeniul informației, de alfabetizarea digitală și de educația în domeniul mass-mediei (?). Regiunile și orașele au nevoie să conceapă dovezi, bazate pe politicile locale și regionale, din care să reiasă dacă profesorii și formatorii dețin competențele necesare și s-au adaptat la noua situație, iar în cazul în care există blocaje și neconcordanțe, acestea necesită soluții adaptate și coordonate în ce privește programele de formare a cadrelor didactice și îmbunătățirea continuă a competențelor acestora;

27. sprijină ideea conform căreia, în viitorul program Orizont Europa, trebuie să vedem rezultatele unor cercetări aplicate, bazate pe date concrete, cu privire la identificarea de noi competențe, la metodele de predare în formatul digitalizat și online, la oferirea ansamblului de competențe de bază tuturor, inclusiv minorităților lingvistice, grupurilor etnice și grupurilor marginalizate, precum și la guvernarea pe mai multe niveluri a domeniilor de politică legate de competențe, cu participarea activă a autorităților locale și regionale;

28. consideră că parteneriatele locale și regionale, formate din autorități locale și regionale, grupuri de experți, reprezentanți ai angajatorilor și furnizori de servicii de educație și formare, pot contribui la o mai bună înțelegere a modului în care dobândirea de competențe la nivel regional se poate desfășura cât mai eficace și rapid posibil. Astfel de parteneriate pot servi drept motor al schimbării pe plan local și regional în această privință, prin consolidarea cunoștințelor, a înțelegerii și a încrederii, precum și prin implicarea tuturor actorilor vizati.

Bruxelles, 5 februarie 2021.

Președintele
Comitetului European al Regiunilor
Apostolos TZITZIKOSTAS

(?) Note tehnice ale JRC: *Mapping Digital Competence: Towards a Conceptual Understanding* („Cartografierea competențelor digitale”, de Kirsti Ala-Mutka (https://www.researchgate.net/publication/340375234_Mapping_Digital_Competence_Towards_a_Conceptual_Understanding)).

**Avizul Comitetului European al Regiunilor – Sprijinirea ocupării forței de muncă în rândul tinerilor:
o punte către locuri de muncă pentru generația viitoare – Consolidarea Garanției pentru tineret**

(2021/C 106/03)

Raportor:	doamna Romy KARIER (LU-PPE), membră a Consiliului Local Clervaux
Documente de referință:	Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – Sprijinirea ocupării forței de muncă în rândul tinerilor: o punte către locuri de muncă pentru generația viitoare COM(2020) 276 final Propunere de recomandare a Consiliului privind „O punte către locuri de muncă – consolidarea Garanției pentru tineret” și de înlocuire a Recomandării Consiliului din 22 aprilie 2013 privind înființarea unei garanții pentru tineret COM(2020) 277 final

RECOMANDĂRI POLITICE

COMITETUL EUROPEAN AL REGIUNILOR

1. salută propunerea de recomandare a Consiliului privind consolidarea Garanției pentru tineret, care se bazează pe învățămintele desprinse de la adoptarea Garanției pentru tineret inițiale, la data de 22 aprilie 2013, și până în prezent, aducând astfel numeroase îmbunătățiri acestui instrument – de exemplu o nouă structură, mai coerentă, compusă din patru etape distincte, un accent sporit asupra tinerilor NEET pe termen lung (tineri care nu sunt încadrați profesional și nu urmează niciun program educațional sau de formare) și consolidarea aspectelor favorabile incluziunii. Propunerea este deosebit de relevantă în contextul crizei provocate de pandemia de COVID-19, care are un impact disproporționat asupra tinerilor;
2. salută propunerea Comisiei de a lărgi categoria de vârstă a beneficiarilor Garanției pentru tineret, pentru a include tinerii cu vârste cuprinse între 25 și 29 de ani, adresându-se astfel unui număr mai mare de tineri. Astfel, propunerea devine mai coerentă cu normele de implementare aplicabile în majoritatea statelor membre și totodată mai incluzivă, întrucât se recunoaște faptul că, în perioada de recesiune economică provocată de pandemia de COVID-19, șomajul în rândul tinerilor cu vârsta între 15 și 29 de ani va continua să crească puternic, iar ei vor necesita servicii de sprijin ⁽¹⁾; subliniază că, după prezentarea unei oferte sau după încheierea perioadei de patru luni în care trebuie furnizată o ofertă, ar trebui să se ofere în continuare sprijin tinerilor, pentru a garanta că motivația, competențele și abilitățile lor pot fi consolidate în mod constant, în special în cazul tinerilor mai vulnerabili, care ar putea avea nevoie de un sprijin pe termen mai lung pentru a se integra cu succes pe piața muncii;
3. subliniază rolul important al autorităților regionale și locale în domeniul ocupării forței de muncă, al formării, al politicilor educaționale și pentru tineret și propune ca parteneriatele din toate etapele Garanției pentru tineret să includă și autoritățile locale și regionale. Acest lucru este valabil în special în ceea ce privește etapa de cartografiere și etapa de informare, în cadrul cărora autoritățile locale și regionale ar putea juca rolul de punte între diferitele părți interesate, cum ar fi partenerii sociali, instituțiile de învățământ, organizațiile de tineret, serviciile publice de ocupare a forței de muncă și sectorul antreprenorial de la nivel local și regional;
4. salută sugestia Comisiei potrivit căreia autoritățile locale și regionale ar trebui să fie forța motrice a ucenicilor în mediul de afaceri local, recunoscând astfel rolul esențial pe care îl joacă în promovarea dezvoltării economice prin încheierea de parteneriate, precum și pozițiile anterioare ale Comitetului Regiunilor cu privire la această chestiune ⁽²⁾. Programele de ucenicie ar trebui încurajate, deoarece reprezintă un instrument important în lupta împotriva șomajului în rândul tinerilor, combinând competențele intelectuale și tehnice cu experiența profesională. Prin urmare, este important să se stimuleze oferta de astfel de programe, iar calitatea lor să crească, punându-se un accent deosebit pe formarea digitală;

⁽¹⁾ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX%3A52012XR2562>

⁽²⁾ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/ALL/?uri=CELEX:52012AR1186> și <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=celex:52013AR0789>

5. autoritățile locale joacă un rol important în creșterea gradului de informare a tinerilor cu privire la Garanția pentru tineret și în activitățile de sensibilizare aferente, de exemplu prin asigurarea vizibilității acestui sistem în rândul serviciilor publice de ocupare a forței de muncă și prin punerea în aplicare a unei abordări bazate pe parteneriat, împreună cu toate părțile interesate relevante care lucrează cu tinerii;
6. subliniază importanța serviciilor sociale, de sănătate, de ocupare a forței de muncă și de tineret ale autorităților locale și regionale ca parte a sistemelor de alertă timpurie, și subliniază capacitățile lor de urmărire, pentru a-i identifica pe tinerii expuși riscului de a deveni NEET (tineri care nici nu studiază, nici nu lucrează), contribuind în același timp la prevenirea părăsirii timpurii a sistemelor de educație și formare, în special în regiunile cu ratele cele mai ridicate de abandon școlar din UE;
7. salută accentul pus de Comisie pe măsurile de informare, în special în ceea ce privește tinerii NEET pe termen lung, dar subliniază că este important să se recomande recurgerea la tehnologiile pe care tinerii înșiși le utilizează, precum și la obiective măsurabile, ceea ce îi va îndemna pe furnizorii din cadrul Garanției pentru tineret să crească eficacitatea și eficiența strategiilor lor de informare. În plus, consideră că tinerii care beneficiază de acest instrument ar trebui să fie informați de faptul că el reprezintă o inițiativă europeană, lucru de care mulți dintre beneficiarii actuali nu sunt conștienți;
8. sprijină ideea de promova competențele relevante pentru piața locurilor de muncă și este de acord cu accentul pus pe competențele digitale, competențele manageriale, antreprenoriat și pe autonomia și competențele relevante pentru tranziția verde; insistă însă asupra necesității de a promova competențele lingvistice ca o prioritate, pentru a crește șansele tinerilor de a se integra pe piața muncii, în special în acele regiuni în care cunoștințele lingvistice sunt deosebit de importante, cum ar fi regiunile transfrontaliere și cele în care economiile sunt axate pe turism și consideră regretabil faptul că acest aspect nu a fost inclus în noua propunere;
9. consideră că este esențial să se definească criterii obligatorii clare și precise în ceea ce privește calitatea ofertelor Garanției pentru tineret în materie de locuri de muncă, educație, formare și ucenicii. Acest lucru ar putea fi realizat prin evaluarea gradului de corelare între ceea ce se oferă și profilul participantului, garantându-se că oferta respectă drepturile sociale și de muncă ale tinerilor și că va permite o integrare durabilă pe piața muncii și incluzându-se calitatea ofertelor în procesele de monitorizare și colectare a datelor din cadrul Garanției pentru tineret ⁽³⁾;
10. subliniază importanța promovării mobilității forței de muncă prin intermediul Garanției pentru tineret consolidate, atât între statele membre, cât și între regiuni, dat fiind rolul important pe care îl joacă migrația în configurarea oportunităților de pe piața forței de muncă; prin urmare, consideră regretabil că această dispoziție, care a existat în Garanția pentru tineret inițială, nu a fost menținută în noua propunere, deși multe țări și-au completat garanțiile pentru tineret cu programe de mobilitate regionale sau internaționale; de asemenea, solicită ca Garanția pentru tineret să fie corelată cu stagii de calitate și cu Corpul european de solidaritate;
11. este de acord cu ideea că în etapa de cartografiere ar trebui să se acorde o atenție deosebită particularităților pieței muncii de la nivel regional și barierelor cu care se confruntă tinerii care trăiesc în zone rurale, îndepărtate, ultraperiferice sau urbane defavorizate sau în regiuni mai puțin dezvoltate sau cei care aparțin unor minorități lingvistice. Această abordare ar trebui să implice însă și măsuri de sprijin specifice în cadrul Garanției pentru tineret consolidate, pentru a se garanta că tinerii care locuiesc în aceste regiuni au acces la aceleași oportunități și servicii ca în orice altă regiune;
12. recomandă promovarea dialogului social la nivel regional și local pentru a permite obținerea unor rezultate mai bune în ce îi privește pe tinerii șomeri, promovând astfel o creștere economică mai favorabilă incluziunii, în special în zonele îndepărtate și izolate, și pentru a crea strategii eficace în vederea elaborării planurilor pentru o tranziție justă la nivel local și regional;
13. consideră regretabil faptul că, în perioada de programare 2021-2027 a FSE+, fondurile care vor fi alocate Garanției pentru tineret nu au fost majorate în mod substanțial, în pofida contextului extrem de dificil al pandemiei de COVID-19, pe durata căreia șomajul în rândul tinerilor a crescut deja considerabil în întreaga Uniune Europeană; prin urmare, insistă asupra necesității de a majora semnificativ sprijinul financiar pentru statele membre și acele regiuni – mai ales cele cu rate ridicate de șomaj și sărăcie, cum ar fi regiunile mai puțin dezvoltate, dezindustrializate, periferice și ultraperiferice – care nu numai că înregistrează rate înalte de șomaj în rândul tinerilor, dar se confruntă, în prezent, și cu constrângeri bugetare severe, pentru a rezolva problema ce constă în faptul că Garanția pentru tineret nu este la fel de eficace pe întreg teritoriul

⁽³⁾ https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/SR17_5/SR_YOUTH_GUARANTEE_RO.pdf

Uniunii Europene; regretă că finanțarea din partea UE pentru ocuparea forței de muncă nu mai poate fi direcționată la nivel regional prin intermediul Inițiativei privind ocuparea forței de muncă în rândul tinerilor (YEI) și solicită insistent ca guvernele naționale să aloce fonduri pentru ocuparea forței de muncă în rândul tinerilor în regiunile în care acestea sunt cel mai necesare, garantând că fondurile UE nu se substituie finanțării de la nivel național pentru măsuri de ocupare a forței de muncă în rândul tinerilor;

14. consideră că autoritățile locale și regionale joacă un rol esențial în etapele de informare și, respectiv, de cartografiere ale Garanției pentru tineret consolidate și, prin urmare, au nevoie de resurse financiare adecvate, provenite atât din bugetul național, cât și din bugetul UE, care să fie investite în integrarea reală a tinerilor vulnerabili pe o piață a forței de muncă aflată în schimbare rapidă. De asemenea, este nevoie de un angajament ferm din partea guvernelor naționale pentru a implica nivelul local și regional în punerea în aplicare a măsurilor de politică. Fondul social european+ ar trebui să joace un rol cheie în sprijinirea creării de noi locuri de muncă de calitate și în promovarea incluziunii și inovării sociale. Cu toate acestea, alocarea unor resurse naționale suficiente pentru punerea în aplicare a măsurilor de politică în cadrul Garanției pentru tineret consolidate, precum și sinergiile cu politica de coeziune din cadrul următorului CFM sunt, de asemenea, esențiale pentru a se garanta un maximum de eficacitate;

15. salută legătura dintre Garanția pentru tineret consolidată și Pilonul european al drepturilor sociale. Garanția pentru tineret consolidată trebuie să asigure accesul universal la o protecție socială pentru tinerii participanți, pentru a evita creșterea riscului de sărăcie și a riscului de a ocupa locuri de muncă precare;

16. consideră că multe autorități locale și regionale nu sunt pe deplin conștiente de toate posibilitățile de sprijin din partea UE care le stau la dispoziție pentru combaterea șomajului în rândul tinerilor. Solicită, prin urmare, Comisiei Europene ca, în parteneriat cu CoR, să organizeze o sesiune de informare pentru a remedia această situație. Rezultatul acestui exercițiu ar putea fi publicat pe site-ul web al CoR, pentru a sta la dispoziția tuturor părților interesate;

17. consideră că, pentru tineri, stagiile și ucenicile ar trebui să asigure, în primul rând, o experiență de învățare, care îi poate ajuta să ia decizii cu privire la viitoarea lor carieră și să-și dezvolte competențele pentru a avea acces la un loc de muncă permanent. Subliniază că stagiile și ucenicile întreprinse în cadrul programei de învățământ sau al educației și formării profesionale ar trebui să cuprindă obiective de învățare clare, un conținut educațional de calitate și un mentorat de specialitate. Subliniază că, pe lângă aceste criterii în materie de învățare, este nevoie de reglementări suplimentare pentru a asigura condiții bune de lucru pentru stagiile și ucenicile de pe piața deschisă a forței de muncă și desfășurate ca parte a politicilor active pe piața muncii; subliniază că practica referitoare la stagiile și ucenicile neremunerate din cadrul politicilor active pe piața muncii și al pieței deschise a forței de muncă poate duce la înlocuirea locurilor de muncă standard, constituie o formă de exploatare care încalcă drepturile tinerilor și reduce oportunitățile de care pot beneficia tinerii din medii socioeconomice mai defavorizate; prin urmare, sprijină Parlamentul European în eforturile sale de a asigura respectarea remunerării echitabile și a accesului la protecție socială pe durata stagiilor și ucenicilor de pe piața deschisă a forței de muncă și din cadrul politicilor active pe piața muncii, pentru a garanta că tinerii au acces la oportunități de calitate;

18. furnizorii locali din cadrul Garanției pentru tineret i-ar putea include în programele lor pe tinerii care urmează cursuri de formare de scurtă durată sau care lucrează cu fracțiune de normă în timp ce își caută un loc de muncă cu normă întreagă, ca recunoaștere a faptului că acești tineri nu au o legătură puternică cu piața forței de muncă și că un eventual sprijin și o ofertă oficială în cadrul Garanției pentru tineret le-ar fi de ajutor;

19. salută accentul pus de Comisia Europeană pe necesitatea de a lua în considerare educația, perfecționarea, recalificarea și formarea antreprenorială, precum și îmbunătățirea cunoștințelor și a competențelor în domeniul afacerilor, ca mijloc de a spori șansele de angajare pentru tineri; cu toate acestea, consideră că ar fi pe deplin justificat ca rolul pozitiv al antreprenoriatului social și al economiei sociale, în general, în reducerea șomajului în rândul tinerilor să fie și el recunoscut în Garanția pentru tineret consolidată;

20. este de acord cu necesitatea de a face o distincție în noua propunere între tinerii NEET pe termen lung și cei pe termen scurt, dat fiind rezultatul foarte dezamăgitor obținut de Garanția pentru tineret în cazul primului grup. Cu toate acestea, distincția ar putea fi accentuată în continuare în cadrul măsurilor recomandate pentru cele patru etape ale Garanției pentru tineret consolidate, cu scopul de a evidenția mai bine măsurile de sprijin care îi vizează în mod specific pe tinerii NEET aflați în șomaj pe termen lung;

21. salută accentul pus de Comisia Europeană pe incluziune. Noua propunere este mai favorabilă incluziunii decât actualul sistem în ce privește aspecte precum handicapul, mediul social și originea etnică și pune un accent deosebit pe dimensiunea de gen, recunoscând astfel că disparitatea de gen în rândul tinerilor NEET s-a accentuat în ultimii ani. Cu toate acestea, propunerea ar putea fi și mai fermă în denunțarea altor tipuri de discriminare pe piața forței de muncă, cum ar fi discriminarea pe motive de origine etnică, rasă, orientare sexuală sau discriminarea migranților;

22. salută importanța acordată intervenției timpurii în schimbarea perspectivelor de viitor ale tinerilor expuși cel mai mult riscurilor și sugerează că noile propuneri ar putea include recomandări mai precise și priorități pentru serviciile de ocupare a forței de muncă și pentru serviciile din domeniul educației, pentru a-i identifica mai bine pe tinerii NEET neînregistrați și pentru a-i motiva și încuraja să se întoarcă în sistemul de învățământ, în câmpul muncii sau într-un program de formare, recalificare și perfecționare; subliniază importanța unei cartografieri la nivel local și regional a populației tinere, pentru a identifica caracteristicile tinerilor de la nivel local și sprijinul de care aceștia au nevoie;

23. este de acord că punctul de plecare pentru furnizarea de servicii ale Garanției pentru tineret către tineri ar trebui să fie înregistrarea acestora la un serviciu de ocupare a forței de muncă, dar pentru acei tineri NEET care sunt dificil de informat și care, probabil, nu se vor înregistra în cadrul unui serviciu de ocupare a forței de muncă, propunerea ar trebui să ia în considerare posibilitatea de a defini alte puncte de intrare pentru a pune în practică Garanția pentru tineret în același interval de patru luni. La fel de important este să se reducă sarcina administrativă pentru tinerii aflați în căutarea unui loc de muncă și să se mențină numărul punctelor de contact la nivelul minim absolut. În acest scop, propunerea ar trebui să recomande, ca procedură standard, ca înregistrarea să se facă online, prin intermediul unor platforme electronice specifice Garanției pentru tineret. În același timp, autoritățile trebuie să se asigure că grupurile la care nu se poate ajunge prin canale digitale sunt sprijinite în mod adecvat, fiind necesare eforturi pentru înregistrarea proactivă a tinerilor eligibili pentru Garanția pentru tineret. Sensibilizarea cu privire la acest program ar trebui să fie promovată și în rândul tinerilor care urmează deja un program educațional sau de formare. În aceeași ordine de idei, pentru a facilita participarea tinerilor la ofertele de formare ale Garanției pentru tineret, se propune ca personalul din domeniul educației și formării să poată semnaliza serviciilor publice de ocupare a forței de muncă cazurile de tineri vulnerabili care ar putea avea nevoie de un sprijin suplimentar pentru a se încadra în muncă după terminarea studiilor, pe lângă un schimb de informații mai sistematic între serviciile de educație și serviciile publice de ocuparea forței de muncă, pentru a-i semnaliza și a-i înregistra în mod proactiv în Garanția pentru tineret pe tinerii care părăsesc sistemul de educație sau de formare;

24. este de acord cu recomandările Comisiei Europene privind persoanele care părăsesc timpuriu educația și formarea și tinerii slab calificați, și mai ales cu necesitatea de a crea parcursuri flexibile pentru revenirea în sistemul de învățământ și de formare sau programe educaționale de tip „a doua șansă”, oferind medii de învățare care răspund nevoilor acestor persoane și le permit să obțină calificările care le lipsesc; cu toate acestea, insistă asupra necesității de a pune un accent mai mare pe meritele orientării profesionale ca mijloc util în acest sens;

25. consideră că măsurile luate în cadrul Garanției pentru tineret ar trebui să aibă ca scop stimularea aptitudinilor și a competențelor care permit soluționarea actualelor neconcordanțe între competențe și necesități pe piața forței de muncă, în special în domeniile legate de digitalizarea UE și de Pactul verde. Recunoaște, de asemenea, avantajul suplimentar al îmbunătățirii competențelor sociale, cum ar fi tehnicile de îmbunătățire a comunicării și a încrederii în sine;

26. este de acord cu recomandările Comisiei Europene privind reducerea costurilor nesalariale ale forței de muncă, de exemplu printr-o serie de subvenții salariale, prime de recrutare, credite fiscale și alocații de invaliditate bine orientate și bine concepute, pentru a încuraja angajatorii să creeze noi oportunități pentru tineri sau să îi păstreze pe cei care sunt deja angajați. Stimulente pentru întreprinderile nou-înființate, în special în sectorul tehnologiilor digitale, sunt, de asemenea, extrem de importante în contextul actual, în care se constată o accelerare a digitalizării; ca atare, ele ar putea fi evidențiate și mai mult în textul propunerii;

27. recomandă să se utilizeze pe deplin posibilitățile noului Program pentru schimbări sociale și inovare socială pentru a colecta exemple de bune practici privind programele de garanție pentru tineret la nivel național, regional și local.

28. recomandă consolidarea evaluării tuturor măsurilor luate în contextul programelor Garanției pentru tineret, astfel încât să se poată elabora mai multe politici și măsuri bazate pe date concrete, pornind de la ceea ce funcționează bine, unde și de ce și asigurând astfel o utilizare eficace și eficientă a resurselor;

29. consideră că, odată ce se ajunge la etapa a patra, și o ofertă a fost acceptată, Garanția pentru tineret ar trebui să ofere orientări și informații menite să faciliteze perfecționarea și recalificarea acelor tineri care sunt cei mai expuși riscului de a se regăsi din nou în șomaj. Astfel se va garanta totodată că tinerii au posibilitatea de a progresa din punct de vedere profesional, chiar dacă își încep cariera profesională în poziții slab calificate și subordonate;

30. consideră că punerea efectivă în aplicare a Garanției pentru tineret ar trebui să ducă la crearea de locuri de muncă stabile și durabile. Acest lucru poate fi realizat, de asemenea, prin parteneriate solide și acțiuni bazate pe solidaritate și coordonare între serviciile publice de ocupare a forței de muncă, care sunt principalii furnizori din cadrul Garanției pentru tineret, și toate celelalte părți interesate, inclusiv autoritățile locale și regionale.

31. subliniază că, pentru a aborda în mod eficace problema ocupării forței de muncă în rândul tinerilor în contextul pandemiei, Garanția pentru tineret consolidată ar trebui completată prin prelungirea și extinderea instrumentului european de sprijin temporar pentru atenuarea riscurilor de șomaj într-o situație de urgență (SURE), prin includerea în planurile naționale de redresare și de reziliență a unor măsuri de încadrare în muncă a tinerilor, în special cea a creării unor oportunități de angajare de calitate pentru tineri, precum și printr-o referire explicită la o mai bună protecție socială pentru tineri și la combaterea muncii precare în rândul tinerilor în textul viitorului plan de acțiune pentru punerea în aplicare a Pilonului european al drepturilor sociale; lansează un avertisment în privința politicilor care urmăresc să promoveze ocuparea forței de muncă în rândul tinerilor prin subminarea drepturilor acestora la o remunerație echitabilă și la protecție socială în contextul redresării.

Bruxelles, 5 februarie 2021.

Președintele
Comitetului European al Regiunilor
Apostolos TZITZIKOSTAS

Avizul Comitetului European al Regiunilor – Serviciile publice transfrontaliere în Europa

(2021/C 106/04)

Raportor: domnul Pavel BRANDA (CZ-CRE), viceprimarul localității Rádlo**I. OBSERVAȚII GENERALE**

Aproape o treime dintre cetățenii UE locuiesc și lucrează în regiunile de frontieră ale Europei. Aceste frontiere au un impact atât direct, cât și indirect asupra vieților lor. Persoanele care locuiesc în regiunile de frontieră se confruntă adesea cu provocări specifice, fie pentru a găsi un loc de muncă sau a avea acces la asistență medicală și la alte servicii publice, fie în ce privește naveta zilnică și depășirea problemelor administrative. Cooperarea transfrontalieră (CTF) s-a dovedit a fi cel mai eficient instrument pentru depășirea efectului de barieră și a rolului de separare a frontierelor și pentru consolidarea coeziunii teritoriale a regiunilor de frontieră.

Accesul la serviciile publice în regiunile de frontieră, în special în cele grav afectate de depopulare, este adesea mai limitat în comparație cu regiunile centrale și cu cele în care se află capitalele, ceea ce este cu atât mai grav când este vorba de regiuni care, în plus, se confruntă cu provocări demografice, și constituie un factor determinant al calității vieții. Furnizarea de servicii publice transfrontaliere (SPT) ar putea fi nu numai benefică pentru cetățeni, ci și mai profitabilă, întrucât aceste servicii ar deveni disponibile pe scară mai largă și eficiente din punctul de vedere al costurilor.

Furnizarea cu succes a unor servicii publice transfrontaliere ar putea duce, de asemenea, la o mai bună înțelegere între vecini și la construirea încrederii atât de necesare. Astfel de servicii ar avea un impact direct asupra modului în care este percepută Uniunea Europeană, contribuind la consolidarea identității europene.

O mai mare disponibilitate a SPT ar putea contribui la reducerea efectelor de frontieră negative și la creșterea calității vieții cetățenilor care trăiesc în regiunile de frontieră. Prin abordarea adecvată a nevoii actuale de servicii publice la frontierele sale interne și externe, UE și-ar demonstra în mod clar valoarea adăugată pentru milioanele de cetățeni care ar beneficia de astfel de servicii.

O analiză specifică și de foarte bună calitate efectuată de Rețeaua europeană de observare a dezvoltării și coeziunii teritoriale (ESPON) ⁽¹⁾ oferă o primă imagine de ansamblu a chestiunii SPT. Ea stabilește cadrul și formulează câteva recomandări. Dată fiind situația complexă în care ne aflăm, care necesită răspunsuri coordonate pentru a face față provocărilor, este timpul ca prin prezentul aviz, CoR să abordeze subiectul serviciilor publice transfrontaliere sub forma unei inițiative politice și să formuleze recomandări politice din punctul de vedere al autorităților locale și regionale, identificând următorii pași care trebuie făcuți de instituțiile UE și de alte părți interesate pentru a spori eficacitatea și disponibilitatea SPT în viitor.

II. RECOMANDĂRI POLITICE**COMITETUL EUROPEAN AL REGIUNILOR**

1. consideră că pentru furnizarea cu succes, eficace și pe scară mai largă a SPT, trebuie să existe trei instrumente/condiții esențiale: un cadru juridic, structuri și finanțare. Având în vedere natura europeană a unor astfel de servicii, UE ar trebui să joace un rol activ, de lider, în asigurarea acestor instrumente/condiții. Colaborarea autorităților naționale, regionale și locale, conform principiului parteneriatului, este și ea necesară pentru a elimina sau a reduce costurile inerente contextului transfrontalier;

⁽¹⁾ Analiza specifică ESPON privind serviciile publice transfrontaliere (SPT) din 14 ianuarie 2019.

Cadrul juridic al UE

Valoarea adăugată a unui cadru juridic la nivelul UE

2. subliniază necesitatea unui cadru juridic al UE care să permită o instituire și gestionare eficientă a unor servicii publice transfrontaliere care să răspundă nevoilor cetățenilor europeni din regiunile de frontieră. Acest lucru ar reprezenta o valoare adăugată clară a UE, deoarece cadrele actuale impun adesea o sarcină administrativă și costuri copleșitoare, ceea ce determină multe autorități locale și regionale să renunțe la planurile lor;
3. sprijină cu fermitate, în acest sens, mecanismul european transfrontalier (MTFE) – propunerea aferentă fiind în prezent blocată în cadrul Consiliului Uniunii Europene. Prin urmare, solicită Președinției portugheze să accelereze de urgență adoptarea acesteia;
4. este de părere că, conform principiului subsidiarității, cooperarea transfrontalieră și furnizarea de servicii publice transfrontaliere are o natură europeană și poate fi abordată în modul cel mai eficient la nivelul UE, prin cooperarea strânsă cu autoritățile naționale, regionale și locale (principiul parteneriatului);

O punere în aplicare a dreptului UE care să țină seama de aspectele transfrontaliere

5. invită Comisia Europeană, în calitate de instituție responsabilă cu monitorizarea punerii în aplicare a legislației UE și, mai ales, statele membre și regiunile cu competențe legislative, să coordoneze transpunerea directivelor împreună cu statele și regiunile învecinate, astfel încât să nu apară noi obstacole juridice și disparități administrative ca urmare a lipsei de coordonare; invită, în același timp, statele membre și regiunile cu competențe legislative să examineze care este impactul cadrului lor juridic național sau regional asupra zonelor de frontieră;
6. subliniază că evaluările de impact pot oferi o perspectivă excelentă asupra efectelor legislației UE și invită CE, statele membre și regiunile cu competențe legislative să stabilească metodologii care să permită evaluări eficiente ale impactului la nivel transfrontalier;

Puncte de contact pentru aspectele transfrontaliere în cadrul direcțiilor generale ale Comisiei Europene

7. invită Comisia Europeană să țină seama în mod transversal de situația regiunilor frontaliere la elaborarea politicilor sale și să desemneze puncte de contact pentru aspectele transfrontaliere în toate direcțiile generale care ar putea avea de abordat chestiuni transfrontaliere, în special în domeniul mediului, al serviciilor de urgență, al gestionării riscurilor, în domeniile transporturilor, sănătății, educației, amenajării teritoriului, digitalizării, comunicării, culturii, turismului, dezvoltării economice și ocupării forței de muncă⁽²⁾. O legislație europeană nouă și revizuită ar trebui să analizeze furnizarea SPT în aceste sectoare relevante, cu scopul de a sprijini punerea lor în aplicare;

Puncte de contact naționale pentru aspectele transfrontaliere

8. invită statele membre și regiunile cu competențe legislative să instituie puncte naționale de contact stabile, permanente și interadministrative pentru aspectele transfrontaliere, care să facă schimb de experiență și să discute provocările cu care se confruntă autoritățile locale și regionale la o anumită frontieră, să coordoneze punerea în aplicare a legislației UE și să depună eforturi pentru eliminarea sistematică a obstacolelor frontaliere (inclusiv în ceea ce privește instituirea și furnizarea de SPT). Aceste puncte de contact ar putea fi aceleași organisme ca cele propuse în Regulamentul privind mecanismul transfrontalier european (MTFE), cu condiția ca ele să fi fost instituite în regiunea în cauză, dar ar urma să aibă responsabilități mai ample. În cadrul acestor puncte de contact ar trebui să se desemneze o persoană responsabilă care să cunoască bine limbile oficiale ale teritoriilor frontaliere. Activitatea acestor puncte de contact ar trebui să ducă la înlăturarea obstacolelor identificate de actorii locali și regionali. Ele ar putea evalua situațiile din regiunile de frontieră, propune abordări și acțiuni comune care să ducă la servicii mai bune pentru toți cetățenii, optimizând utilizarea resurselor disponibile de ambele părți ale frontierei și ar putea defini mecanisme de coordonare cu programele transfrontaliere și alte cereri de propuneri lansate de UE. Punctul de contact frontalier al UE ar trebui să ofere sprijin metodologic și în materie de coordonare, precum și să faciliteze schimbul de bune practici între regiunile de frontieră din Europa;

⁽²⁾ Domeniile de politică identificate în analiza ESPON, în cadrul cărora sunt furnizate majoritatea SPT

9. invită statele membre să dea dovadă de mai multă flexibilitate față de autoritățile locale și regionale care doresc să pună în aplicare servicii publice transfrontaliere, deoarece, în unele cazuri, flexibilitatea, soluțiile ad-hoc și răspunsurile rapide ale actorilor statali relevanți pentru a implementa și a menține SPT pot reprezenta răspunsuri punctuale, care, însă, necesită soluții de durată, sustenabile. Utilizarea acordurilor interguvernamentale, precum recentul Tratat de la Aachen, ar putea, de asemenea, să stimuleze furnizarea de SPT;

Punctul de contact frontalier (DG REGIO)

10. își subliniază sprijinul pentru punctul de contact frontalier al DG REGIO și solicită ca activitatea lui să fie mai bine sprijinită la nivel de resurse umane, având în vedere noul său rol potențial de coordonare a punctelor de contact naționale și a punctelor de contact din diferite direcții generale;

Mecanismul transfrontalier european

11. consideră că UE ar trebui să sprijine o abordare coordonată la frontiere în ceea ce privește punerea în aplicare a legislației UE; în cazurile în care această coordonare a eșuat și în care legislațiile naționale nu permit cooperarea, UE ar trebui să prevadă o soluție/un cadru european pentru care să poată opta furnizorii de SPT;

12. prin urmare, subliniază ferm necesitatea adoptării noului instrument propus de Comisia Europeană, mecanismul transfrontalier european (MTFE) ⁽³⁾ ca instrument juridic ascendent, care s-ar putea dovedi a fi soluția adecvată pentru depășirea obstacolelor juridice și administrative și crearea unui cadru juridic corespunzător pentru implementarea specifică a serviciilor publice transfrontaliere;

13. reiterează faptul că examinarea obstacolelor frontaliere existente, efectuată de Comisia Europeană în cadrul Analizei privind cooperarea transfrontalieră, și proiectele ulterioare din cadrul inițiativei *b-solutions* demonstrează în mod clar necesitatea unui astfel de instrument juridic pe teren. În peste o treime dintre cele 43 de proiecte *b-solutions* ⁽⁴⁾ analizate, MTFE ar fi un instrument adecvat, care ar contribui la soluționarea obstacolelor, în special în cazurile în care soluția propusă ar necesita modificarea cadrului juridic sau administrativ aplicabil în prezent de o parte a frontierei;

14. în acest context, invită părțile interesate de la nivel local și regional să își consolideze capacitățile, astfel încât să poată juca un rol mai substanțial și mai eficace ca „inițiatori” de soluții în cadrul MTFE propus. Pentru ca mecanismul să fie pus în aplicare în mod corect, autoritățile locale și regionale trebuie să fie în măsură să înțeleagă suficient de bine obstacolele și, ca atare, să fie capabile să definească în mod clar soluții juridice sau administrative viabile;

15. observă că propunerea de regulament privind MTFE ar putea căpăta o importanță esențială nu numai pentru SPT, ci pentru viitorul cooperării transfrontaliere, în general, deoarece ar putea contribui la înlăturarea obstacolelor existente și la valorificarea întregului potențial economic al regiunilor de frontieră ale UE ⁽⁵⁾;

16. îndeamnă Consiliul European să reia discuțiile pe tema Regulamentului privind MTFE și să își adopte de urgență poziția cu privire la propunere, astfel încât regulamentul să poată fi adoptat rapid;

17. îndeamnă statele membre să pună pe ordinea de zi a summiturilor dintre statele de frontieră și a oricărui alt forum la nivel înalt de cooperare transfrontalieră o dezbatere pe tema „mecanismului de soluționare a obstacolelor juridice și administrative în context transfrontalier”. Analiza instrumentului propus de Comisia Europeană în forurile cu putere de decizie trebuie să convingă statele membre de utilitatea sa pentru eliminarea majorității obstacolelor juridice și administrative care persistă la frontierele UE și, prin urmare, pentru crearea de servicii publice transfrontaliere;

18. propune Comisiei Europene, statelor membre interesate, regiunilor cu competențe legislative și structurilor transfrontaliere de la nivel local și regional să testeze aplicarea principiilor și procedurilor Mecanismului transfrontalier european propus în cazul unor proiecte concrete, pentru a înțelege mai bine modul în care acest instrument s-ar putea aplica unor condiții specifice și s-ar putea dovedi util pentru depășirea obstacolelor juridice și administrative existente. În trecut, multe zone transfrontaliere au jucat rolul unor adevărate laboratoare ale cooperării transfrontaliere și au obținut rezultate pozitive în ce privește soluționarea problemelor transfrontaliere;

⁽³⁾ Regulamentul COM(2018) 373 final – 2018/0198 (COD).

⁽⁴⁾ <https://www.b-solutionsproject.com>

⁽⁵⁾ Comunicarea Comisiei Europene „Stimularea creșterii economice și a coeziunii în regiunile frontaliere ale UE” afirmă că până și în cazul în care doar 20 % din obstacolele existente ar fi eliminate, regiunile de frontieră ar putea totuși obține o creștere de 2 % a PIB-ului. (...) cu un potențial de peste 1 milion de locuri de muncă” [COM(2017) 534, p. 4]

Structuri transfrontaliere

19. observă că analiza ESPON a arătat că cele mai multe SPT au necesitat înființarea unei noi structuri transfrontaliere sau a unui nou organism transfrontalier, de obicei fără ca acestea să fie dotate cu o personalitate juridică nouă. De cele mai multe ori, au fost utilizate sau adaptate structurile deja existente. Atunci când au fost create noi structuri transfrontaliere, s-a recurs la acordurile interstatuale existente, la legislația internă sau la Regulamentul privind GECT;

20. subliniază avantajele pe care le prezintă structurile transfrontaliere permanente care dispun de personal și buget propriu și au ca unic scop promovarea CTF – din această categorie fac parte euroregiunile, comunitățile de lucru și structurile similare pentru dezvoltarea efectivă a SPT;

21. subliniază beneficiile și potențialul încă nevalorificat al grupărilor europene de cooperare teritorială (GECT) ⁽⁶⁾, care ar putea servi drept organisme de gestionare ideale pentru SPT, în special în acele cazuri în care este nevoie de un buget comun și de angajarea unui personal comun și în care principalii furnizori sunt autoritățile publice. Eforturile de sensibilizare desfășurate de Platforma GECT a CoR ar trebui să fie consolidate și să se axeze în mod specific pe utilizarea GECT pentru furnizarea de SPT;

22. subliniază că, deși s-au dovedit foarte utile în cooperarea transfrontalieră, GECT au anumite limitări juridice care le împiedică să exploateze pe deplin potențialul unei cooperări transfrontaliere consolidate. Observația este valabilă mai ales în cazul serviciilor publice și al proiectelor de infrastructură transfrontaliere. Acest instrument european ar putea fi utilizat pe scară mult mai largă dacă cadrul juridic menționat anterior ar fi îmbunătățit;

Instrumente financiare

23. solicită menționarea dezvoltării serviciilor publice transfrontaliere ca activitate eligibilă pentru finanțare în politica de coeziune, și anume în cadrul programului Interreg (fără ca aceasta să presupună o reducere a altor linii de finanțare din cadrul programului), precum și în alte instrumente financiare prevăzute în următorul cadru financiar multianual și în instrumentul de redresare în urma pandemiei de COVID-19, denumit „Next Generation EU”. Pentru ca programele de finanțare să devină mai atractive, este necesar să se reducă și sarcina administrativă legată de solicitarea și contabilizarea unei astfel de finanțări;

24. solicită tuturor autorităților de management din regiunile de frontieră să finanțeze operațiuni/acțiuni/proiecte transfrontaliere în cadrul principalelor lor programe regionale (FEDR și FSE), pentru a completa și a aprofunda acțiunea programelor Interreg;

25. subliniază importanța programului Interreg pentru regiunile transfrontaliere de-a lungul ultimilor 30 de ani. Interreg a sprijinit cooperarea care a permis apropierea și dialogul între administrațiile și autoritățile diferitelor regiuni transfrontaliere, a dus tot mai departe cooperarea transfrontalieră și a sprijinit proiecte care au avut un impact direct asupra creării de servicii publice transfrontaliere;

26. menționează experiențele foarte bune din cadrul proiectelor *b-solutions* ale Comisiei Europene, care au avut ca scop eliminarea obstacolelor frontaliere, inclusiv al unora dintre proiectele care au abordat serviciile publice transfrontaliere. Aceste proiecte au arătat că până și cu o finanțare foarte modestă, se pot obține rezultate foarte bune;

27. își reiterează puternica dezamăgire cu privire la bugetul propus pentru programul Interreg în propunerile pentru următoarea perspectivă financiară, întrucât el nu este suficient pentru a satisface necesitățile cooperării teritoriale europene, în general, și ale cooperării transfrontaliere, în mod specific, care este una dintre principalele componente ale politicii de coeziune și ale procesului de integrare europeană. Se vor rata multe oportunități din cauza bugetului mai redus al programului Interreg, dat fiind că până și bugetul din perioada de finanțare anterioară a fost, în mare măsură, insuficient;

28. recomandă ca statele membre să aloce în comun o parte din resursele lor suplimentare din cadrul inițiativei REACT-EU programelor de cooperare transfrontalieră la care participă, permițând astfel o relansare și o consolidare eficace a cooperării transfrontaliere după criza provocată de pandemia de COVID-19, inclusiv a sprijinului pentru dezvoltarea SPT sau a coridoarelor sanitare; Acest demers ar trebui să includă și o analiză a sinergiilor care pot fi obținute prin desfășurarea în comun a serviciilor de urgență;

⁽⁶⁾ Regulamentul (CE) nr. 1082/2006 al Parlamentului European și al Consiliului din 5 iulie 2006 privind o grupare europeană de cooperare teritorială (GECT) (JO L 210, 31.7.2006, p. 19).

29. își declară întreaga susținere pentru programul-pilot „Regiunile transfrontaliere în confruntarea cu pandemia de COVID-19: o oportunitate de a revigora răspunsurile comune la crize și dezvoltarea”, votat în sesiunea plenară a Parlamentului European din luna noiembrie și menit să îmbunătățească viața cetățenilor din regiunile de frontieră prin sprijinirea unor zone transfrontaliere mai bine integrate și mai funcționale. Acest proiect-pilot va ajuta regiunile de frontieră să facă față mai bine viitoarelor crize și să promoveze un nou model de elaborare a politicilor publice, inclusiv a serviciilor publice, în regiunile de frontieră, care să se bazeze pe dezvoltare și pe o guvernare pe mai multe niveluri îmbunătățită. Proiectul-pilot combină, prin urmare, o abordare pe termen scurt și o abordare pe termen mediu, pentru a oferi practicienilor și factorilor de decizie instrumente și metodologii concrete care să poată fi transpuse direct în realitate, să fie tangibile pentru cetățeni, și aplicabile tuturor frontierelor europene;

30. observă că, deși UE a sprijinit prin programele sale crearea anumitor SPT, finanțarea pe termen lung nu este sustenabilă. Statele membre și autoritățile locale și regionale ar trebui să caute modalități suplimentare suficiente de finanțare pe termen lung, cum ar fi sursele naționale sau regionale de finanțare și parteneriatele public-privat, care ar trebui să fie, de asemenea, facilitate, pentru a putea fi încheiate și a funcționa la nivel transfrontalier, cel puțin în cadrul SEE;

Serviciile electronice

31. atrage atenția că, în regiunile de frontieră, procesul de digitalizare în care ne aflăm se desfășoară din tripla perspectivă a structurii productive, a autorităților și organismelor publice care furnizează servicii cetățenilor și a cetățenilor înșiși. În acest context, serviciile electronice ar putea deschide un domeniu de dezvoltare foarte interesant pentru furnizarea transfrontalieră de servicii publice. De exemplu, prin utilizarea interfeței automate de traducere, unul dintre principalele obstacole în calea cooperării transfrontaliere în general și a furnizării de servicii publice la nivel transfrontalier, în special – și anume barierele lingvistice – ar putea fi depășit. În plus, crearea de carduri electronice care să le permită cetățenilor din regiunile de frontieră accesul la servicii publice transfrontaliere ar fi un pas important în direcția îmbunătățirii calității vieții populației din regiunile respective. Utilizarea sporită a procedurilor electronice va duce la necesara armonizare a dispozițiilor administrative, eliminând astfel o altă serie substanțială de obstacole. De asemenea, dezvoltarea unor sisteme bazate pe inteligența artificială ar putea promova și furnizarea altor servicii la nivel european;

Rolul sectorului privat

32. solicită factorilor de decizie să acorde o atenție deosebită furnizorilor locali de dimensiuni mici și mijlocii. Operatorii privați sunt actori-cheie în furnizarea anumitor servicii și/sau în anumite țări. Întreprinderile comune la nivel transfrontalier constituite de furnizori mici și mijlocii, de exemplu prin intermediul unei societăți europene⁽⁷⁾, ar putea fi mai bine pregătite pentru a oferi SPT;

Conectivitatea transfrontalieră

33. solicită sprijin pentru conectivitatea transfrontalieră. În unele regiuni de frontieră, cetățenii întâmpină dificultăți de ordin practic pentru a trece de cealaltă parte a frontierei, atât din cauza obstacolelor naturale (munți sau râuri) și a lipsei infrastructurilor care să conecteze cele două părți, precum drumurile sau podurile, cât și din cauza lipsei serviciilor publice care să asigure un transport adecvat și la intervale regulate. Facilitarea conectivității ar intensifica schimburile, ducând la o mai bună integrare a cetățenilor din regiunile de frontieră;

34. invită instituțiile UE și statele membre să reia discuțiile privind lansarea unui pașaport pentru servicii (e-card), care ar permite IMM-urilor să furnizeze servicii transfrontaliere, fără a se confrunta cu sarcini administrative suplimentare din partea autorităților străine de reglementare;

O mai bună promovare și monitorizare a SPT

35. subliniază că o majoritate covârșitoare a tuturor SPT identificate (64 %) ⁽⁸⁾ sunt localizate de-a lungul frontierelor dintre vechile state membre ale UE, foarte puține dintre ele aflându-se la granițele dintre noile state membre;

36. invită CE, precum și statele membre, alături de autoritățile locale și regionale și de CoR, să desfășoare o campanie de informare în statele membre pentru a demonstra beneficiile și potențialul SPT. Aceste părți interesate ar trebui, de asemenea, să investească mai mult în monitorizarea și promovarea SPT existente, întrucât multe dintre ele nu sunt cunoscute publicului larg (de exemplu, prin elaborarea unor cataloage ale SPT);

⁽⁷⁾ Regulamentul (CE) nr. 2157/2001 al Consiliului din 8 octombrie 2001 privind statutul societății europene (SE) (JO L 294, 10.11.2001, p. 1).

⁽⁸⁾ Analiza specifică ESPON privind serviciile publice transfrontaliere (SPT) din 14 ianuarie 2019.

37. este pregătit să joace un rol mai important în monitorizarea și promovarea SPT în Europa, având în vedere experiența sa foarte bună în ceea ce privește monitorizarea și promovarea GECT prin intermediul Platformei GECT a CoR. Dat fiind că unele dintre GECT furnizează deja SPT, Platforma GECT ar trebui să primească și sarcina de a monitoriza dezvoltarea SPT și de a le promova, promovând totodată GECT ca instrument adecvat pentru punerea lor în aplicare;

38. invită regiunile de frontieră, și mai ales euroregiunile, comunitățile de lucru, GECT și alte structuri transfrontaliere să își consulte cetățenii și cetățenele cu privire la serviciile care le lipsesc în regiunea lor sau care pot fi îmbunătățite, să abordeze aceste necesități și, eventual, să conceapă servicii transfrontaliere de interes comun, noi sau îmbunătățite;

SPT la frontierele externe, terestre și maritime, ale UE

39. reamintește experiența legată de Regulamentul privind GECT, care a demonstrat că se poate stabili o cooperare fructuoasă și mai bine structurată cu țările terțe, așa cum se întâmplă în special cu Elveția și Ucraina;

40. subliniază că 17 % dintre toate SPT identificate sunt instituite între țări din UE și țări din afara UE, ceea ce demonstrează necesitatea și potențialul unei astfel de cooperări dincolo de granițele externe ale Uniunii, atât terestre, cât și maritime. Cadrul legislativ, structurile și finanțarea ar trebui să permită instituirea unor astfel de servicii împreună cu țări din afara UE, ceea ce ar fi în interesul cetățenilor acestor regiuni de frontieră;

Experiența pandemiei de COVID-19: închiderea frontierelor versus cooperare

41. reiterează oportunitățile pe care statele membre le-au ratat în timpul recente pandemii de COVID-19 – atunci când, din instinct, și-au închis unilateral frontierele, fără să se gândească să își unească eforturile la frontierele interne ale UE și să furnizeze servicii de urgență cetățenilor care locuiau în regiunile învecinate. Dacă s-ar fi colaborat și s-ar fi făcut schimb de expertiză și resurse, criza ar fi putut fi abordată mai bine. Toate acestea ar trebui privite ca o lecție care dovedește încă o dată necesitatea unor servicii publice transfrontaliere și a unor abordări europene coordonate cu privire la problemele comune. Ar trebui subliniat faptul că cooperarea transfrontalieră în domeniul serviciilor de sănătate și de urgență, chiar și în afara perioadelor de criză, este foarte importantă și ar trebui sprijinită în mod prioritar, în vederea asigurării unei bune asistențe pentru populație;

42. subliniază că închiderea frontierelor fără coordonarea și consultarea statelor învecinate, precum și a autorităților locale și regionale din regiunile de frontieră, a avut un efect devastator nu doar asupra cooperării transfrontaliere existente, ci, mai presus de toate, a avut un impact foarte negativ asupra vieții cetățenilor care trăiesc în regiunile de frontieră, deoarece nu au existat protocoale convenite pentru a asigura circulația excepțională a persoanelor și a mărfurilor, ceea ce a avut consecințe negative asupra furnizării de servicii publice transfrontaliere, printre altele;

43. consideră că este necesar să se definească un nivel minim fundamental de cooperare transfrontalieră, care să fie menținut chiar și în perioade de criză, pentru a se garanta furnizarea SPT, în special a celor legate de gestionarea crizelor;

44. salută parteneriatul dintre CoR, Comisia Europeană și principalele asociații care se ocupă de aspectele transfrontaliere (MOT, ARFE și CESCO), încheiat în timpul crizei provocate de pandemia de COVID-19. Această experiență a dus la constituirea unei Alianței europene a cetățenilor transfrontalieri;

45. subliniază că, în pofida închiderii frontierelor, multe regiuni și orașe de frontieră au găsit modalități de cooperare și de punere în comun a resurselor în aceste vremuri dificile. Acest lucru a dovedit încă o dată că cooperarea transfrontalieră este un lucru firesc pentru persoanele care trăiesc în aceste regiuni, precum și calea înțeleaptă de urmat pentru comunitățile din care fac parte;

Recomandări pentru viitor

46. afirmă că este pregătit să tragă învățăminte din experiențele regiunilor de frontieră și să formuleze recomandări cuprinzătoare privind cooperarea transfrontalieră, ca parte a contribuției CoR la Conferința privind viitorul Europei;

47. în acest sens, intenționează să adreseze Conferinței recomandări specifice cu privire la două chestiuni:
- prima dintre acestea este o viziune pe termen lung a viitorului cooperării transfrontaliere în Uniunea Europeană, care se va axa pe propuneri concrete, iar CoR și regiunile de frontieră vor solicita punerea acestora în aplicare până în 2050. Serviciile publice transfrontaliere vor face parte din această viziune;
 - cea de a doua ar urma să fie solicitarea de a se elabora o legislație care să garanteze standarde minime pentru cooperarea transfrontalieră în cazul apariției unor crize la nivelul întregii UE și/sau la nivel local, astfel încât să se mențină un nivel suficient de servicii publice, să li se permită cetățenilor care locuiesc în regiunile de frontieră să își desfășoare activitatea, să se garanteze funcționarea neîntreruptă a pieței unice și să se mențină dinamica integrării europene.

Bruxelles, 5 februarie 2021.

Președintele
Comitetului European al Regiunilor
Apostolos TZITZIKOSTAS

Avizul Comitetului European al Regiunilor – Agroecologia

(2021/C 106/05)

Raportor: Guillaume CROS (FR-Grupul Verzilor)
Membru al unui consiliu regional: Consiliul Regional Occitania

I. OBSERVAȚII GENERALE

COMITETUL EUROPEAN AL REGIUNILOR

Context

1. constată că pandemia de COVID-19 demonstrează importanța și vulnerabilitatea sistemelor noastre alimentare din Europa și reamintește necesitatea unor sisteme alimentare reziliente și suverane, în care viabilitatea economică a zonelor rurale este esențială;
2. subliniază că, având în vedere pericolele legate de încălzirea globală, pierderea biodiversității și degradarea solului, această pandemie face să devină și mai urgentă pentru UE lansarea unor noi abordări agronomice, sociale și teritoriale, care să protejeze resursele naturale, să păstreze sănătatea, să încurajeze reînnoirea exploatațiilor agricole și să creeze coeziune teritorială;
3. reamintește că reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră în agricultură este unica opțiune viabilă la ora actuală;
4. reamintește că pajiștile permanente reprezintă o treime din suprafața agricolă a UE și joacă un rol major, reținând o cantitate importantă de materie organică în sol și sprijinind biodiversitatea;
5. remarcă necesitatea trecerii de la o abordare agricolă extractivă la o abordare circulară – în special pentru ciclul carbonului, al fosforului și al azotului – și a orientării către o gestionare eficientă și economică a resurselor;
6. reamintește că omogenitatea și uniformizarea semințelor contravin principiului biodiversității;
7. constată că motivele legate de sănătatea publică, încălzirea globală și bunăstarea animalelor ne impun schimbarea practicilor de creștere a animalelor în sensul adoptării unor metode de producție care să îndeplinească o funcție pozitivă în materie de mediu, în special prin conservarea pășunilor și întreținerea suprafețelor împădurite, să nu pună în pericol sănătatea fermierilor și a cetățenilor și să respecte animalele. Se poate reduce consumul de carne, dezvoltându-se, în paralel, o agricultură durabilă;
8. consideră că calitatea vieții agricultorilor și bunăstarea animalelor merg mână în mână și merită o abordare diferită a creșterii animalelor, astfel încât fermierul să nu mai vândă în pierdere și să-și respecte animalele;
9. observă că fermele specializate care au un consum intensiv de materii prime (petrol, îngrășăminte, pesticide, antibiotice etc.) sunt mai vulnerabile din punct de vedere economic din cauza costurilor de producție ridicate, a dependenței de întreprinderile din amonte și a expunerii mai mari la riscurile economice;
10. salută Strategia „De la fermă la consumator” (*Farm to Fork* – F2F) și Strategia privind biodiversitatea propuse de Comisia Europeană, care îndeamnă la o schimbare importantă în politica agricolă;
11. constată că instalarea noilor fermieri pe suprafețe mici sau mijlocii, fie că sunt arendași sau proprietari, este îngreunată de dificultatea de a avea acces la utilizarea terenurilor;

Abordarea agroecologică

12. constată că propunerea de a reduce în mod semnificativ utilizarea îngrășămintelor și a pesticidelor chimice, precum și a antibioticelor, până în 2030 și de a crește zonele de interes ecologic necesită o transformare sistemică a metodelor de producție agricolă;

13. subliniază că agroecologia, care utilizează la maximum ecosistemele ca factor de producție, menținând în același timp capacitatea acestora de a se reînnoi, răspunde acestei provocări;
14. reamintește că FAO descrie conceptul de agroecologie pe baza a 10 elemente interdependente: diversitate, cocreare și schimb de cunoștințe, sinergii, eficiență, reciclare, reziliență, valori umane și sociale, cultură și tradiții alimentare, guvernanta responsabilă, economie circulară și solidară;
15. subliniază necesitatea ca deșeurile să fie considerate resurse, de exemplu ca atunci când apele reciclate, care conțin nutrienți esențiali, sunt utilizate la irigarea zonelor cu deficit de apă sau când resturile de paie de cereale servesc drept material pentru creșterea animalelor, pentru bioconstrucții sau pentru fabricarea mranitei;
16. subliniază că agroecologia reduce amprenta de carbon a agriculturii, promovează refacerea biodiversității, asigură sau restabilește fertilitatea solului, previne poluarea aerului și a apei, mărește reziliența economică a fermelor și asigură alimente sănătoase și accesibile;
17. subliniază că agroecologia nu înseamnă o revenire la trecut, ci este mai complexă decât practicile agricole bazate pe chimie și petrol, fiind o agricultură inteligentă, care combină performanțele ecologice, economice și sociale, precum și practicile agronomice și sociale rezultate în urma experimentelor inovatoare, a cunoștințelor și a cercetării publice;
18. subliniază că agroecologia dezvoltă agricultura împreună cu natura și în mijlocul ei;
19. observă că agroecologia promovează solurile vii, care favorizează sănătatea plantelor și stochează o cantitate mare de carbon și de apă, rezistând mai bine la secetă și la temperaturi ridicate;
20. evidențiază că agroecologia ține cont de condițiile agroclimatice și istorice locale, pentru alegerea producției, a varietăților, a raselor și a calendarelor, în scopul optimizării rezilienței exploatațiilor la evenimente imprevizibile;
21. remarcă faptul că agroecologia presupune activități de creștere a animalelor care se desfășoară la scară umană, pe cât posibil în exterior și care vizează producția autonomă de hrană pentru animale;
22. constată că, în plus, agroecologia implică și alte caracteristici:
 - (a) existența exploatațiilor agricole mici și mijlocii, care permit stoparea reducerilor de locuri de muncă în sectorul agricol și reluarea instalării tinerilor fermieri;
 - (b) existența rețelelor de înțajutorare între exploatații;
 - (c) legătura cu restul populației prin lanțuri de aprovizionare mai scurte și prelucrarea produselor pe plan local într-o mai mare măsură;
23. consideră că digitalizarea poate facilita gestionarea anumitor practici de producție și comercializare. Semnalează însă că dezvoltarea pe scară largă a mașinilor agricole automatizate și conectate ridică problema suveranității datelor, care riscă să scape de sub controlul agricultorului. Consideră că agricultorul nu trebuie să externalizeze cunoștințe specifice legate de exploatarea sa și că trebuie să își păstreze dreptul de a-și repara utilajele;

Politici de sprijinire a tranziției agroecologice

24. observă că agroecologia vizează nu numai producția de alimente, ci și întregul sistem alimentar, inclusiv condițiile de muncă echitabile;
25. constată că reforma PAC aflată în prezent în negociere, al cărei conținut principal nu este la înălțimea provocărilor, oferă totuși statelor membre și regiunilor acestora unele instrumente pentru sprijinirea agroecologiei;
26. salută nota Comisiei Europene din octombrie 2020 adresată Consiliului European, în care sunt identificate 4 tipuri posibile de programe ecologice, printre care agrosilvicultura și agroecologia;
27. constată că agroecologia, care se bazează pe o rețea de exploatații mici și medii, nu se poate dezvolta, dacă plățile directe continuă să fie atribuite pe hectar și nu în funcție de numărul persoanelor active în exploatarea agricolă;
28. observă că va trebui asigurată totodată coerența și convergența altor politici europene (privind piețele agricole, comerțul exterior, clima, semințele, apa, solurile, cercetarea etc.) cu abordarea agroecologică;

29. consideră că agroecologia este un instrument de gestionare a turismului rural durabil;
30. constată că cercetarea publică trebuie să își intensifice sprijinul pentru agroecologie;
31. consideră că, prin promovarea unei rețele de exploatații agricole mici și mijlocii adaptate la provocările secolului al XXI-lea și prin apropierea zonelor urbane și rurale prin intermediul lanțurilor scurte de aprovizionare și al serviciilor de alimentație publică bazată pe producția ecologică la nivel local, agroecologia va fi un vector puternic de revitalizare a teritoriilor și de consolidare a coeziunii dintre zonele rurale, periurbane și urbane;
32. consideră că este esențial să se consolideze poziția agricultorilor în cadrul lanțului valoric alimentar, în special prin intermediul grupărilor de producători și al grupărilor locale de întreprinderi agricole mici și mijlocii care pot realiza economii de scară, pentru a asigura remunerarea mai echitabilă a muncii lor, contribuind astfel la dinamismul economiei locale;

II. RECOMANDĂRI POLITICE

Reforma PAC

33. propune ca viitoarea PAC să promoveze într-o și mai mare măsură practicile agroecologice, cum ar fi:
- (a) diversificarea culturilor, datorită căreia exploatațiile devin mai puțin vulnerabile la evenimente imprevizibile naturale sau sectoriale,
 - (b) perioade de rotație lungi ale culturilor și combinații de plante care își potențează reciproc beneficiile agronomice,
 - (c) copaci, garduri vii, mlaștini, habitate pietroase împrejurul/în interiorul parcelelor,
 - (d) cultivarea de plante leguminoase, care produc în mod natural azot în sol,
 - (e) combinarea speciilor și a soiurilor pe aceeași parcelă,
 - (f) o acoperire bună și constantă a solurilor, care să împiedice eroziunea,
 - (g) recuperarea de către agricultor a semințelor țărănești locale și a raselor locale de animale, care sunt mai bine adaptate solului și climei,
 - (h) combinarea policulturii cu creșterea animalelor,
 - (i) introducerea abordării de luptă integrată împotriva dăunătorilor, în locul abordării chimice;
34. solicită, în lumina propunerilor din avizul său privind PAC, ca programele ecologice ale viitoarei PAC să includă obiectivele cuantificate ale Strategiei „De la fermă la consumator” (F2F): reducerea cu cel puțin 50 % a pierderilor de nutrienți, reducerea cu cel puțin 20 % a utilizării îngrășămintelor, reducerea utilizării și riscului pesticidelor chimice cu 50 % și reducerea utilizării substanțelor antimicrobiene cu 50 %, realizarea obiectivului de a transforma cel puțin 10 % din terenurile agricole în zone de interes ecologic și de a cultiva ecologic cel puțin 25 % din suprafața terenurilor agricole;
35. solicită Parlamentului European și Consiliului UE, în cadrul trilogului privind viitoarea politică agricolă comună, să pună în aplicare obiectivele Pactului verde; propune să se stabilească la nivel european ca cel puțin 30 % din bugetul aferent primului pilon să fie atribuit programelor ecologice din fiecare dintre planurile strategice naționale (PSN);
36. constată că nu toate exploatațiile agricole au aceleași condiții din punctul de vedere al sustenabilității mediului. Măsurile de mediu mai stricte ar trebui să fie însoțite, prin intermediul programului ecologic național, de finanțare și formare adecvate, care să fie determinate de caracteristicile de mediu ale fermei respective.
37. recomandă, astfel cum se menționează în avizele sale privind PAC și păstoritul, extinderea la toate exploatațiile agricole a condiționalităților privind respectarea drepturilor salariaților din domeniul agricol (introducerea conceptului de condiționalitate socială) și a unui plafon privind densitatea animalelor în exploatație, pentru a consolida condiționalitatea referitoare la normele privind bunăstarea animalelor;
38. propune o trecere treptată de la plata de bază pe hectar la o plată de bază în funcție de numărul de persoane care lucrează în exploatație și ca plățile directe să fie alocate cu prioritate exploatațiilor mici și mijlocii și practicilor agroecologice;
39. propune ca plățile directe pe exploatație să fie plafonate în mod semnificativ;

40. recomandă statelor membre ca, în vederea promovării tranziției agroecologice, să se introducă în programele ecologice ale noii politici agricole comune un sistem de stimulente și contraststimulente (*bonus-malus*): de exemplu, un bonus pentru o mai mare diversificare a culturilor, finanțat dintr-un malus pe îngrășămintele și pesticidele chimice și antibiotice; un bonus pentru creșterea animalelor pe pășuni, finanțat dintr-un malus pe gazele cu efect de seră, în raport proporțional cu numărul de animale rumegătoare crescute;
41. recomandă ca sistemul de stimulente și contraststimulente descris la punctul 40 să fie pus în aplicare de statele membre, ținând seama de prioritățile de mediu naționale;
42. recomandă ca măsurile din cadrul Pilonului II al PAC să acorde prioritate:
- (a) metodelor de producție agroecologice, inclusiv agrosilviculturii, precum și abordărilor colective (cooperare),
 - (b) măsurilor sistemice de agromediu și climă,
 - (c) circuitelor scurte,
 - (d) alimentației publice ecologice bazate pe producția locală,
 - (e) formării și consilierii privind agroecologia, agrosilvicultura și combinarea agrosilviculturii cu păstoritul;
43. solicită modificarea articolului 65 (Pilonul II) din Regulamentul privind planurile strategice naționale (PSN), pentru a se trece de la criteriul bazat pe suprafață la considerente legate de un contract agroecologic;
44. reamintește propunerea exprimată în avizul său privind PAC de a condiționa sprijinul pentru investiții de un audit de mediu și de a limita pachetul bugetar aferent la 10 % din fondurile Pilonului II;
45. propune Comisiei Europene să elaboreze un ghid pentru a oferi sprijin metodologic autorităților de management și părților interesate de la nivel regional pentru a încuraja luarea în considerare a proiectului agroecologic în mobilizarea diferitelor măsuri voluntare ale PAC;

Practici agrare

46. propune ca exploatațiile de rumegătoare să se orienteze către pășunatul permanent, cu excepția perioadei de iernat;
47. solicită ca creșterea industrializată a animalelor monogastrice (porci, păsări) în spații închise, care generează numeroase externalități negative în ceea ce privește sănătatea publică și mediul, să evolueze progresiv către mutarea totală sau parțială a acestei activități în exterior, stabilindu-se un plafon al numărului de animale pe hectar de suprafață pășunabilă și pe clădire pentru respectiva exploatație;
48. solicită să se pună capăt creșterii animalelor în cuști, astfel cum a solicitat recenta inițiativă cetățenească și cum s-a solicitat în avizul CoR privind PAC;
49. propune, în interesul bunăstării animalelor, dezvoltarea sacrificării la fermă și a micilor abatoare locale;
50. solicită prelungirea după data de 31 decembrie 2020 a regimului de derogare care permite producătorilor de păsări de curte și de iepuri să sacrifice și să-și prelucreză producția în exploatația proprie în vederea comercializării pe plan local, în conformitate cu Regulamentul (CE) nr. 853/2004 al Parlamentului European și al Consiliului ⁽¹⁾;
51. propune consolidarea propunerii Președinției germane de a crea o etichetă europeană privind bunăstarea animalelor;
52. recomandă și etichetarea clară și obligatorie a metodei de creștere a animalelor, care să acopere întregul ciclu de viață al animalului, inclusiv transportul acestuia, pentru ca producătorilor să li se recunoască eforturile privind îmbunătățirea practicilor, iar consumatorii să poată alege produsele care corespund cu așteptările lor, după exemplul etichetării la nivel european a ouălor;

⁽¹⁾ Regulamentul (CE) nr. 853/2004 al Parlamentului European și al Consiliului din 29 aprilie 2004 de stabilire a unor norme specifice de igienă care se aplică alimentelor de origine animală (JO L 139, 30.4.2004, p. 55).

Alte politici

53. recomandă ca noua lege privind sistemele alimentare durabile, anunțată în Strategia F2F, să instituie un cadru juridic care să oblige UE să demareze o tranziție reală către agroecologie, care să redirecționeze cererea de alimente printr-un mediu care să favorizeze evoluția regimurilor alimentare, să țină în frâu creșterea obezității, să reducă consumul de carne, să scurteze lanțurile de aprovizionare, să crească consumul de produse de sezon și să reducă drastic risipa de alimente;

54. invită Comisia să promoveze dezvoltarea lanțurilor scurte de aprovizionare:

- (a) prin adaptarea normelor și standardelor de igienă la modul de prelucrare a produselor în exploatație și, în sens mai general, prin aplicarea legislației alimentare precum și a dispozițiilor în materie de etichetare într-un mod adaptat necesităților micilor producători;
- (b) prin sprijinirea de proiecte colective locale privind, în primul rând, echipamentele necesare pentru prelucrarea pe plan local (abatoare mici, abatoare mobile, magazine de legume, bucătării publice, infrastructuri ale piețelor locale, de exemplu hale de comercializare sau magazine cu produse de la fermă etc.) și, în al doilea rând, crearea unor mici grupări de cooperative locale de producție, prelucrare și comercializare;

55. propune UE să pună în aplicare recomandările formulate de Parlamentul European în raportul său din proprie inițiativă din 2017 ⁽²⁾ referitor la concentrarea terenurilor agricole în UE, inclusiv crearea unui „observator european al terenurilor agricole”; propune UE să pună în practică – sub forma unei directive europene după modelul Directivei-cadru privind apa – Orientările voluntare privind guvernarea funciară ⁽³⁾, adoptate de FAO în 2012, pentru a garanta mai bine accesul la terenuri și a înlesni, astfel, instalarea tinerilor fermieri;

56. îndeamnă Comisia Europeană să propună o nouă directivă europeană privind solurile agricole, astfel încât să se stopeze diminuarea conținutului lor de substanță organică, să se împiedice eroziunea și să se acorde prioritate vieții din sol în cadrul practicilor agricole;

57. recomandă consolidarea directivelor privind apa, cu excepția derogărilor (Directiva privind nitrății);

58. recomandă intensificarea aplicării economiei circulare în tratarea deșeurilor provenite din creșterea animalelor, în vederea exploatării acestora la nivel agronomic (compost și îngrășăminte organice);

59. solicită, în conformitate cu avizul său privind resursele genetice agricole, ca noua legislație a UE privind semințele să permită utilizarea și comercializarea semințelor țărănești, ținând cont în special de modificările propuse în noul regulament privind agricultura ecologică, pentru includerea acestora în catalogul semințelor ecologice;

60. solicită ca legislația UE să excludă semințele modificate genetic sau rezultate din tehnici de mutagenză, pentru a promova biodiversitatea;

61. solicită ca valoarea adăugată pentru societate și externalitățile pozitive oferite de agroecologie să se reflecte în beneficii economice pentru producători, astfel încât aceștia să fie factorii mobilizatori ai acestei tranziții;

62. recomandă, pentru a garanta dreptul întregii populații la alimente agroecologice, măsuri precum:

- (a) reducerea TVA la produsele ecologice, locale și de sezon;
- (b) un tichet de masă „de proximitate” pentru aceste produse;
- (c) utilizarea unui procent semnificativ de produse ecologice, locale și de sezon în alimentația publică;

63. propune ca în caietele de sarcini pentru DOP și IGP să fie incluse practici agroecologice;

64. solicită ca UE să nu mai importe produse agricole care nu respectă normele sociale și ecologice de producție europene, cum ar fi cele ale Strategiei „De la fermă la consumator”, și care concurează în mod neloial cu filierele europene de producție, și să nu mai exporte surplusurile la prețuri inferioare costurilor de producție europene, o practică ce îi duce adesea la faliment pe producătorii din țările terțe;

⁽²⁾ Parlamentul European (2017), https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-8-2017-0197_RO.html

⁽³⁾ <http://www.fao.org/3/a-i2801f.pdf>.

65. recomandă, la fel ca în avizul său privind PAC, introducerea unor noi norme comerciale agricole, multilaterale și bilaterale, mai echitabile, mai incluzive, care să includă abordarea agroecologică;
66. solicită să se acorde mai mult sprijin cercetării independente publice în domeniul agroecologiei/agrosilviculturii și cercetării participative cu fermierii și cercetătorii la nivel european, inclusiv în domeniul științelor sociale, care studiază tendințele dinamicii tranziției din punct de vedere social și tehnic; laudă inițiativa Comisiei Europene de a promova și coordona o rețea a proiectelor experimentale în domeniul agroecologiei;

Nivelul local și regional

67. recomandă sprijinirea în mod foarte activ a autorităților locale și regionale în punerea în aplicare a agroecologiei, în special în ce privește formarea tehnică a noilor fermieri, ajutorul acordat pentru instalarea tinerilor agricultori, consilierea independentă a fermierilor, sprijinul pentru lanțurile scurte de aprovizionare și pentru prelucrarea artizanală a produselor agricole, normele privind terenurile agricole și planificarea urbană, dezvoltarea zonelor agricole protejate, crearea de ferme demonstrative în agroecologie, precum și instrumentele de monitorizare a punerii în aplicare a tranziției agroecologice;
68. propune introducerea unor „contracte pe termen lung pentru inovarea agroecologică” între grupurile de fermieri și autoritățile locale sau regionale, ca unul dintre instrumentele Parteneriatului european pentru inovare privind productivitatea și durabilitatea agriculturii;
69. invită UE să coordoneze și să mobilizeze o rețea a localităților care s-au angajat să ia măsuri în direcția unor sisteme agricole și alimentare durabile și reziliente, așa cum a făcut în cazul Convenției primarilor pentru climă și energie.

Bruxelles, 5 februarie 2021.

Președintele
Comitetului European al Regiunilor
Apostolos TZITZIKOSTAS

Avizul Comitetului European al Regiunilor – O Uniune a egalității: cadrul strategic al UE pentru egalitatea, incluziunea și participarea romilor

(2021/C 106/06)

Raportor general:	Jácint HORVÁTH (HU-PSE), membru al Consiliului Local Nagykanizsa
Documente de referință:	Comunicarea Comisiei către Parlamentul European și Consiliu – O Uniune a egalității: cadrul strategic al UE pentru egalitatea, incluziunea și participarea romilor COM(2020) 620 final Propunere de recomandare a Consiliului privind egalitatea, incluziunea și participarea romilor COM(2020) 621 final

RECOMANDĂRI POLITICE

COMITETUL EUROPEAN AL REGIUNILOR

Observații generale – romii ca grup minoritar etnic în Europa

1. salută Comunicarea Comisiei, care continuă să demonstreze angajamentul Comisiei Europene și al Consiliului European față de integrarea comunităților de romi ⁽¹⁾ și față de eliminarea discriminării împotriva romilor. În mod similar, salută cea mai recentă recomandare relevantă a Consiliului și pune accentul pe importanța informării la nivel local și regional și pe stabilirea unor obiective specifice. În acest scop, îndeamnă Comisia Europeană și Consiliul să asigure o monitorizare adecvată a rezultatelor obținute;
2. accentuează că romii sunt cel mai mare grup minoritar etnic din Europa. Mulți romi continuă să fie privați de drepturile lor fundamentale, trăiesc în sărăcie și se confruntă cu o discriminare extremă și cu excluziune socială. Aceasta este o problemă europeană, iar acești oameni sunt cetățeni europeni, ceea ce face ca eșecul guvernelor naționale și al UE până în prezent să fie și mai șocant; este vorba de eșecul de a pune în aplicare cu succes politicile de integrare și incluziune a romilor, prin capacitatea lor de a-și exercita drepturile și responsabilitățile legate de cetățenia UE;
3. reamintește că o Uniune a egalității, care este unul dintre obiectivele principale ale Comisiei Europene ⁽²⁾, nu poate fi realizată pe continent fără implicarea activă a comunităților romi, estimate la 10-12 milioane de persoane;
4. confirmă că progresele înregistrate în ultimii 10 ani în ceea ce privește integrarea romilor au fost limitate. S-au înregistrat progrese cu privire la unele dintre prioritățile sectoriale evidențiate în comunicare, dar, în general, obiectivele stabilite nu au fost atinse. Prin urmare, este necesar ca în viitor să se revizuiască alocarea resurselor și să se sporească acestea în funcție de nevoi, să se dezvolte în continuare o abordare integrată și să se încurajeze soluțiile inovatoare. În special, ar trebui subliniată necesitatea de a asigura sprijinul profesional și financiar al programelor de succes, astfel încât să se poată obține rezultate pe termen lung;
5. de asemenea, subliniază că angajamentele de promovare a egalității, a incluziunii sociale și a participării romilor trebuie reînnoite și consolidate la nivelul UE, precum și la nivel național, regional și local;

⁽¹⁾ La fel ca în Comunicarea Comisiei, în prezentul aviz, termenul „rom” este utilizat ca termen generic pentru a face referire la o serie de grupuri diferite de origine romă, ca de exemplu romi, sinti, kalé, romanichels și băieși/rudari. Termenul desemnează și grupuri cum ar fi ascali, egipteni, ieniși, grupuri din est (inclusiv domi, lomi, romi și abdali), dar și populații nomade, inclusiv nomazii etnici sau cei desemnați sub denumirea administrativă „gens du voyage”, precum și persoane care se identifică drept țigani, fără a nega caracteristicile specifice ale acestor grupuri.

⁽²⁾ O Uniune a egalității: Planul de acțiune al UE de combatere a rasismului pentru perioada 2020-2025 [COM(2020) 565 final].

6. recomandă statelor membre, având în vedere persistența problemelor nerezolvate legate de educație, piața forței de muncă, locuințe și sănătate cauzate de discriminare și de situația socială, să intensifice aceste eforturi, inclusiv prin responsabilizarea autorităților regionale și locale;
7. împărtășește opinia că comunitățile rome sunt extrem de expuse efectelor pandemiei de COVID-19. În cazul lor, pandemia și impactul său socioeconomic și asupra sistemului sanitar accentuează și mai mult disparitățile existente și adâncesc și mai mult decalajul. Consecințele pandemiei anulează, de asemenea, unele dintre rezultatele obținute până în prezent. Prin urmare, este necesar să se majoreze resursele alocate romilor în procesul de redresare;
8. constată că promovarea egalității și a integrării romilor este importantă nu numai în ceea ce privește drepturile fundamentale, ci are și o importanță economică evidentă. Punerea în aplicare a unei strategii de succes va fi, de asemenea, esențială pentru performanța economică a statelor membre cu o populație romă numeroasă (peste 1 %);
9. salută călduros Raportul Parlamentului European din 2020 referitor la implementarea strategiilor naționale de integrare a romilor: combaterea atitudinilor negative față de populațiile cu origini rome din Europa ⁽³⁾, care stabilește, într-adevăr, obiective și măsuri ferme. Se recomandă, de asemenea, ca rezultatele sale prospective să fie luate în considerare la pregătirea cadrelor strategice naționale pentru romi;
10. susține declarația primarilor și a reprezentanților aleși la nivel local și regional din statele membre ale Consiliului Europei împotriva atitudinilor negative față de țigani ⁽⁴⁾. Solicită instituțiilor UE să colaboreze mai strâns cu Consiliul Europei în vederea îmbunătățirii statutului romilor, inclusiv prin sprijinirea recent înființatei Alianțe europene a regiunilor și orașelor pentru incluziunea romilor, și să sprijine campania „Dosta!” care se bucură de mare succes;
11. salută și apreciază adoptarea, în iulie 2019, a unei declarații privind incluziunea romilor, în care prim-ministrul din Balcanii de Vest – regiune cu o proporție ridicată de romi în populația lor – s-au angajat, în cadrul procesului de extindere a UE ⁽⁵⁾, să îmbunătățească în mod concret situația romilor până la aderarea țărilor lor;

Cadrelor strategice naționale pentru romi, obiective orizontale

12. își exprimă satisfacția că în comunicare se ține seama de rezultatele evaluării cadrului anterior, de evaluările anuale ale punerii în aplicare a strategiilor naționale, de analiza motivelor care stau la baza eficacității limitate a măsurilor anterioare, și că aceasta se bazează pe consultări ample;
13. cu toate acestea, subliniază că în comunicare nu se prezintă experiențele negative și pozitive ale punerii în aplicare a strategiilor naționale anterioare privind romii. Nu se trage nicio concluzie și nici nu reies din comunicări bune practici sau nu se menționează unele dintre măsurile adecvate care pot fi adoptate sau preluate de statele membre;
14. subliniază că elaborarea obligatorie a cadrului strategic național pentru romi este unul dintre elementele-cheie ale progresului. Constată cu dezamăgire că o serie de state membre nu au elaborat cadre strategice în ciclul precedent, deoarece acest lucru a fost opțional;
15. își confirmă sprijinul pentru eforturile Comisiei Europene de a ajuta statele membre ale UE și statele membre aflate în faza de preaderare să elaboreze strategii naționale de succes privind romii prin publicarea de orientări privind strategiile de integrare. Cu toate acestea, învățând dintr-o serie de experiențe negative în ceea ce privește punerea în aplicare a strategiei UE privind romii în legislatura anterioară, elaborarea strategiei actuale ar fi putut fi o oportunitate pentru abordarea coerentă și regândită a tematicii;
16. constată cu îngrijorare că sondajele efectuate de Agenția pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene (FRA) confirmă că discriminarea pe piața forței de muncă reprezintă o problemă nu numai în căutarea unui loc de muncă, ci și la locul de muncă, unde 22 % dintre respondenți s-au simțit discriminați din cauza originii lor etnice sau a originii lor de imigranți. 28 % dintre romi s-au confruntat cu cel mai înalt nivel de discriminare în ceea ce privește accesul la bunuri și servicii (administrație publică, transport public, magazine, restaurante etc.);

⁽³⁾ https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-9-2020-0147_RO.html

⁽⁴⁾ http://a.cs.coe.int/team81/congress_form/Inscriptions/Declaration_Against_anti_gypsyism.aspx

⁽⁵⁾ <https://www.romaeducationfund.org/wp-content/uploads/2019/07/Western-Balkans-Declaration-on-Roma-Integration-and-EU-enlargement.pdf>

17. cu toate acestea, constată că comunicarea nu ia în considerare posibila penurie de organizații ale societății civile și de profesioniști, ceea ce reprezintă un obstacol major în calea progresului în unele state membre, în principal din cauza restricțiilor privind funcționarea ONG-urilor. Acest lucru afectează în cele din urmă șansele romilor de a recupera decalajul;

18. afirmă că cadrele strategice naționale pentru romi trebuie să contribuie la Planul de acțiune al UE de combatere a rasismului, la Pilonul european al drepturilor sociale și la Agenda 2030 a Organizației Națiunilor Unite, precum și la obiectivele de dezvoltare durabilă. Legăturile cu obiectivele și contribuția la acestea, precum și amploarea acestora ar trebui să se reflecte în mod specific în cadrele strategice naționale pentru romi;

19. arată că, în comunicarea sa și în recomandările Consiliului, Comisia a stabilit obiective cu adevărat ambițioase, dar și necesare, multidimensionale și echilibrate, atât pentru obiectivele orizontale, cât și pentru cele sectoriale. Pentru ca aceste obiective să fie efectiv realizate până în 2030, este necesară implicarea unei game cât mai largi de organizații locale și naționale ale societății civile rome în planificarea, punerea în aplicare, supravegherea și monitorizarea cadrelor strategice naționale pentru romi, propunerile formulate trebuie încorporate, iar strategia trebuie adaptată periodic;

20. subliniază că comunicarea nu menționează lipsa măsurilor prevăzute în cadrele strategice. Pe baza experienței din ciclul precedent, un motiv serios de îngrijorare este că unele state membre nu pun în aplicare cadrele strategice naționale. Îndeamnă, prin urmare, Comisia să monitorizeze îndeaproape progresele înregistrate la nivelul statelor membre, să asigure aplicarea legislației relevante a UE și să evalueze rapid necesitatea unei legislații suplimentare, deoarece absența sancțiunilor riscă să întârzie și mai mult procesul de integrare și incluziune a romilor. Invită Comisia să ia în considerare crearea unui comitet consultativ european, alcătuit, printre altele, din experți în politicile privind romii și care să implice, de asemenea, reprezentanți ai autorităților locale și regionale cu experiență concretă pe teren pe teme legate de romi. Insistă, de asemenea, asupra necesității de a îmbunătăți reprezentativitatea populației rome în elaborarea și punerea în aplicare a cadrelor strategice naționale pentru romi;

21. sprijină cooperarea continuă cu Agenția pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene (FRA) în cadrul revizuirii periodice a cadrelor strategice naționale pentru romi. Disponibilitatea unor date adecvate este foarte importantă pentru evaluarea situației și pentru măsurarea progreselor înregistrate. Ar trebui să se acorde o atenție deosebită acestui aspect, deoarece, în multe cazuri, fondurile dedicate incluziunii romilor au fost folosite pentru sprijinirea altor grupuri-țintă, care nu sunt de etnie romă;

22. accentuează că obiectivele și măsurile stabilite în cadrele strategice naționale pentru romi trebuie să țină seama de particularitățile teritoriale din statele membre și ale microregiunilor defavorizate care necesită acțiuni specifice;

23. este de acord că provocările legate de egalitatea, incluziunea socială și participarea romilor diferă semnificativ de la un stat membru la altul, în funcție de dimensiunea și ponderea populației rome raportat la populația totală, de contextul economic mai larg și de nivelul de înrădăcinare a excluziunii și a discriminării. Acestea depind, de asemenea, de locul și modul în care trăiesc romii (mediu rural, urban, mobili, zone segregate) și de aspecte specifice, cum ar fi mobilitatea internațională, migrația sau documentele legate de cetățenie;

24. în același timp, subliniază că cadrul strategic național ar trebui să reflecte diferențele locale și regionale, identificând regiunile cu probleme specifice și contribuind la aplicarea unor soluții specifice;

25. salută solicitarea Comisiei adresată statelor membre cu populații mari de romi de a include angajamente mai ambițioase în cadrele lor naționale strategice pentru romi, care ar trebui să îndeplinească egalitatea și integrarea romilor la nivel regional și local;

26. sprijină solicitarea Comisiei Europene ca statele membre să raporteze o dată la doi ani cu privire la punerea în aplicare a cadrelor lor naționale strategice pentru romi, completate de date furnizate de societatea civilă și de FRA. Îndeamnă Comisia Europeană să urmărească o implicare cât mai largă a organizațiilor societății civile și a autorităților locale și regionale care se ocupă de problemele romilor;

Observații privind obiectivele sectoriale

27. subliniază că cele patru tematici importante stabilite de Comisie – educația, ocuparea forței de muncă, sănătatea și locuințele –, respectiv obiectivele grupate în jurul lor, joacă un rol esențial în procesul de incluziune a romilor, alături de rolul pe care îl îndeplinesc serviciile sociale, în special la nivel local și regional;

28. reamintește că, în conformitate cu cel de al doilea sondaj al Uniunii Europene privind minoritățile și discriminarea (EU-MIDIS II) ⁽⁶⁾, copiii romi sunt în urma colegilor lor care nu sunt romi, în ceea ce privește toți indicatorii în domeniul educației. Doar aproximativ jumătate (53 %) din copiii romi cu vârsta între patru ani și vârsta de școlarizare obligatorie frecventează educația preșcolară. În medie, 18 % din romii cu vârste între 6 și 24 de ani frecventează un nivel mai scăzut de educație decât cel corespunzător vârstei lor. Proporția de romi care abandonează școala este disproporționat de mare în comparație cu populația generală. CoR condamnă segregarea școlară, care continuă să fie practică în unele state membre, în pofida interzicerii legale a acesteia și în pofida jurisprudenței recente a Curții Europene a Drepturilor Omului;

29. salută recomandările adoptate de Consiliul Europei în iulie 2020 ⁽⁷⁾, prin care se solicită includerea istoriei romilor și/sau a nomazilor în programele școlare și în materialele didactice. Acest lucru este cel mai relevant pentru statele membre cu o proporție semnificativă a populației rome;

30. recomandă ca acest cadru să desemneze și să furnizeze indicatori pentru prezentarea, printre obiectivele sale, a cunoștințelor despre istoria și cultura romilor în manualele școlare din învățământul primar și secundar; Scopul este de a garanta că, în special în țările cu o pondere a romilor de peste 1 % din populație, cunoștințele istorice, literare și artistice pozitive despre romi sunt prezente în fiecare an de școlarizare. Prevenirea rasismului împotriva romilor prin educație școlară ar trebui să fie o prioritate în toate statele membre, indiferent de ponderea populației rome;

31. constată că modelele de educație digitală introduse ca urmare a pandemiei de COVID-19 contribuie la abandonul copiilor romi de vârstă școlară, deoarece aceștia nu dispun de instrumentele informatice necesare, nu au acces la internet în bandă largă sau nu pot trata materialul didactic în mod independent, fără ajutorul părinților;

32. subliniază, prin urmare, importanța programelor educaționale de recuperare a decalajelor după ridicarea măsurilor restrictive introduse în domeniul educației ca urmare a pandemiei de COVID-19;

33. constată că, potrivit celui de-al doilea sondaj privind minoritățile și discriminarea din Uniunea Europeană (EU-MIDIS II) ⁽⁸⁾, doar un sfert dintre romii cu vârsta de peste 16 ani au statut de „angajați” sau „lucrători independenți”. În cazul femeilor rome, ratele de ocupare a forței de muncă sunt mult mai scăzute decât în cazul bărbaților – 16 % față de 34 %. În ansamblu, sondajul arată că ponderea romilor cu vârste cuprinse între 20 și 64 de ani în ocuparea unui loc de muncă remunerat este de 43 %, cu mult sub media UE de 70 % în 2015;

34. evidențiază că, potrivit unui sondaj realizat de Agenția pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene (FRA), discriminarea în domeniul asistenței medicale a fost cea mai ridicată în rândul romilor (8 %), a căror speranță de viață este mai scăzută decât cea a populației generale;

35. sprijină solicitarea adresată de Parlamentul European statelor membre de a asigura măsuri de compensare eficiente și rapide pentru toți supraviețuitorii sterilizării forțate și coercitive, inclusiv prin instituirea unor sisteme de despăgubire eficiente;

36. subliniază că o proporție semnificativă a romilor trăiesc în gospodării care nu au acces la utilități și servicii de bază. Prin urmare, aceștia sunt expuși riscului sever de privare de locuință;

37. este de acord cu solicitarea adresată statelor membre de a asigura accesul romilor la locuințe desegregate adecvate și de a include în fiecare cadru strategic național pentru romi obiectivul de a preveni evacuările forțate fără asigurarea cazării alternative, după cum se stipulează în Recomandarea Consiliului și în anexa 1 la comunicare. Cere ca acest obiectiv să fie îndeplinit pe cât posibil până la jumătatea ciclului de viață al cadrului, întrucât un număr mare de romi din Uniunea Europeană și-au pierdut locuințele în timpul evacuărilor și trăiesc în condiții nedemne;

⁽⁶⁾ <https://fra.europa.eu/en/project/2015/second-european-union-minorities-and-discrimination-survey>

⁽⁷⁾ https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=09000016809ee52f

⁽⁸⁾ <https://fra.europa.eu/en/project/2015/second-european-union-minorities-and-discrimination-survey>

Observații privind sistemul instituțional

38. subliniază că, fără o reformă cuprinzătoare a sistemului de alocare a resurselor și fără dezvoltarea capacităților instituționale și a capacităților de primire, nu se preconizează nicio modificare substanțială a utilizării resurselor. De asemenea, este necesar să se raționalizeze și să se simplifice regulamentul de procedură și să se modifice abordarea organismelor intermediare pentru ca programele de integrare să aibă succes. Politica de integrare trebuie simplificată, să fie mai transparentă și mai ușor de înțeles, respectiv adusă mai aproape de cetățeni;

39. constată că îndeosebi romii afectați de excluziune, care își exercită dreptul la liberă circulație pentru a trăi și/sau a munci în alte state membre, se confruntă adesea cu discriminare și exploatare în aceste state. CoR subliniază importanța cooperării transnaționale la nivel național, regional și local pentru a preveni exploatarea organizată la nivel transfrontalier;

40. recomandă să se ia în considerare acordarea de prioritate altor tehnici de alocare a ajutorului (proiect prioritar, procedură de negociere, grant global, sprijin normativ) în locul programelor de licitație care creează o concurență inegală;

41. propune să se pună capăt utilizării denumirii generice „romi”, deoarece aceasta nu recunoaște diversitatea populației de origine romă. Propune, în schimb, adoptarea termenului „persoane cu identitate romă”;

42. recomandă ca inițiativele care s-au dovedit a fi de succes și eficace pentru asigurarea convergenței sociale, precum și finanțarea unor astfel de proiecte, să fie garantate în mod continuu și fără obstacole de statele membre, sub rezerva unor garanții profesionale adecvate. Într-adevăr, mai multe proiecte care au avut succes în trecut au fost considerate eligibile pentru o nouă finanțare numai dacă au fost în măsură să prezinte elemente de inovare și dezvoltare. Asigurarea continuității finanțării este, de asemenea, esențială pentru proiectele de succes desfășurate de organizațiile societății civile fără fonduri, active sau rezerve financiare proprii;

43. consideră că este deosebit de important ca organizațiilor romilor angajate în procesul de integrare să li se ofere posibilitatea de a-și spori capacitățile pas cu pas, urmând principiul dezvoltării în cascadă. De asemenea, ar trebui să fie posibilă punerea în aplicare a unor proiecte de tip start-up cu adevărat la scară mică, astfel încât teritoriile cele mai defavorizate să poată, de asemenea, să se angajeze pe calea dezvoltării integrării romilor. Acest proces trebuie stimulat și sprijinit printr-un program de pregătire a proiectelor și prin sprijinirea implementării prin mentorat;

44. subliniază că finanțarea cadrelor strategice naționale necesită, de asemenea, o abordare integrată din diferite surse de dezvoltare. Ar trebui să se pună accentul pe necesitatea unei coordonări mai eficiente a proiectelor de infrastructură și de dezvoltare a capacităților umane, astfel încât fondurile FEDR și FSE să fie puse la dispoziție împreună în cadrul unor programe unice de dezvoltare pentru proiecte complexe de consolidare a coeziunii sociale. Coordonarea acestor resurse necesită dezvoltarea unor mijloace adecvate de punere în aplicare care să sprijine o abordare strategică;

45. salută în special angajamentul asumat de Comisia Europeană în Planul de acțiune al UE de combatere a rasismului pentru perioada 2020-2025 de a da un exemplu ca instituție prin luarea de măsuri pentru îmbunătățirea semnificativă a reprezentativității personalului Comisiei prin măsuri de recrutare și selecție. La punerea în aplicare a acestor măsuri, Comisia Europeană se va asigura că acestea se aplică și romilor și invită celelalte instituții ale UE să ia măsuri pentru a promova diversitatea și integrarea la locul de muncă. Comitetul Regiunilor susține aceste eforturi și le consideră valabile pentru sine;

Rolul autorităților locale și regionale

46. solicită guvernelor naționale să implice autoritățile locale și regionale în pregătirea cadrelor strategice naționale pentru romi. Autoritățile locale și regionale sunt cele mai apropiate de romi, se confruntă în prima linie cu problemele lor și dispun de mijloace și resurse reale pentru a îmbunătăți situația;

47. reiterează că autoritățile locale și regionale reprezintă nivelul de guvernare cu cele mai numeroase responsabilități în materie de integrare a populațiilor rome și ar trebui să sprijine includerea acestora în cadrul unei abordări ascendente non-paternaliste;

48. solicită înființarea și operaționalizarea unor forumuri de consultare locale și/sau regionale în toate statele membre, pentru a consolida dialogul și a asigura participarea, pentru a monitoriza punerea în aplicare a cadrelor strategice naționale. Numai relațiile de lucru bine stabilite între toate părțile interesate pot conduce la o integrare eficientă, iar consolidarea abordării descentralizate permite punerea în aplicare a unor programe mai eficiente;
49. recomandă ca autoritățile locale din teritoriile cu populații rome să sprijine programele de dezvoltare a comunității locale, în cadrul cărora grupurile de romi și comunitățile mici în cauză să aibă acces la cunoștințele de bază foarte importante și practice necesare pentru viața de zi cu zi;
50. îndeamnă autoritățile locale și regionale să acorde atenție publicării prin mijloacele lor media a conținuturilor care contracarează prejudecățile față de romi;
51. atrage atenția autorităților locale și regionale că răspândirea cunoștințelor despre istoria și cultura romilor și promovarea învățării interculturale pot reduce în mod eficient rasismul.

Bruxelles, 5 februarie 2021.

Președintele
Comitetului European al Regiunilor
Apostolos TZITZIKOSTAS

Avizul Comitetului European al Regiunilor – Un nou spațiu european de cercetare (SEC) pentru cercetare și inovare

(2021/C 106/07)

Raportor:	Christophe CLERGEAU (FR-PSE), membru al Consiliului Regional Ținuturile Loarei
Document de referință:	Comunicare a Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – Un nou SEC pentru cercetare și inovare COM(2020) 628 final

RECOMANDĂRI POLITICE

COMITETUL EUROPEAN AL REGIUNILOR

1. evidențiază concluziile avizului său pe tema „Orizont Europa: Al nouălea program-cadru pentru cercetare și inovare”, care:
 - „solicită o abordare veritabilă a excelenței distribuite în toate statele membre și în regiunile Uniunii pentru a îmbunătăți nivelul de excelență științifică din întreaga Europă, și nu doar din câteva mari regiuni și metropole”;
 - „regretă profund refuzul constant de a recunoaște ancorarea teritorială a excelenței științifice, contribuția ecosistemelor regionale și a clusterelor de inovare la dinamica Uniunii”;
 - „solicită insistent participarea deplină și completă a autorităților locale și regionale la activitățile de planificare strategică [...], precum și includerea strategiilor de specializare inteligentă în acest cadru”;
 - „consideră că, în vederea evaluării programului și a proiectelor, impactul teritorial trebuie să se regăsească printre elementele constitutive ale noțiunii de impact”;
2. salută ocazia oferită de comunicare pentru a propune o strategie coerentă de mobilizare a tuturor părților interesate în vederea consolidării eforturilor Europei în materie de cercetare și inovare; constată, însă, dezechilibrul pe care îl creează, sub aspectul comunicării, spațiul prea mare rezervat Spațiului european de cercetare (SEC) în continuarea programului Orizont Europa, în detrimentul celorlalte elemente care trebuie luate în considerare;
3. sprijină inițiativele ambițioase prezentate în comunicare, care contribuie la echiparea Europei pentru a face față provocărilor globale cu care se confruntă, sunt în măsură să transforme domeniul cercetării și pot permite consolidarea Europei prin dezvoltarea cunoștințelor. Cercetarea și inovarea trebuie să joace un rol esențial, contribuind la sprijinirea proceselor de tranziție ecologică, digitală, socială și economică cu care se confruntă Europa. Aceste politici ar trebui, de asemenea, să ajute Europa să depășească criza cauzată de pandemia de COVID-19, după cum o demonstrează planul de acțiune ERAvsCorona, în curs de derulare;
4. salută noul accent pus de Comisie pe implicarea cetățenilor în chestiunile legate de cercetare și inovare și solicită ca această implicare să aibă loc – cu respectarea principiului libertății științifice – în fiecare etapă de definire, punere în aplicare și monitorizare a acestor politici, și să nu se limiteze doar la „înștiințarea” sau „informarea” cetățenilor, care, dimpotrivă, doresc să participe activ; consideră că această implicare trebuie să aibă loc mai întâi la nivel local și că orașele și regiunile sunt actori-cheie în facilitarea și dezvoltarea acestora, jucând un rol important în procesul de aliniere a cercetării și inovării la valorile, nevoile și așteptările societății. Astfel, conceperea și asumarea în comun a procesului și a rezultatelor cercetării și inovării pot fi facilitate de actorii regionali și locali, făcând ca inovarea să fie preluată și acceptată în mai mare măsură de către societate. Orașele și regiunile oferă, de asemenea, resurse importante pentru ca agenda privind știința deschisă să devină accesibilă în sens larg, lucru esențial pentru dezvoltarea unui spațiu european de cercetare performant;

5. salută angajamentul Comisiei de a alocă 3 % din PIB pentru cercetare și dezvoltare și de a stabili un obiectiv de 1,25 % în ceea ce privește contribuția sectorului public în 2030 (față de 0,81 % în prezent), dar se întreabă cum pot fi atinse aceste obiective în condițiile în care planul de redresare nu prevede un sprijin masiv pentru cercetare și inovare și abandonează, de exemplu, programul „UE pentru sănătate” propus de Comisie;

6. regretă că, în pofida creării postului de comisar responsabil în același timp pentru politicile de cercetare, inovare, formare și tineret, nu a fost posibil să se propună o nouă abordare pentru un „Spațiu european al educației și cercetării”; reamintește necesitatea unei abordări transversale a acestor aspecte, în strânsă legătură cu politicile regionale; speră că Comunicarea privind abordarea globală a cercetării, inovării, educației și tineretului, anunțată de Comisie în programul său de lucru pentru 2021, va merge în această direcție;

7. subliniază că comunicarea reprezintă doar un punct de plecare care să ducă la noi acțiuni concrete și la adoptarea unui „pact pentru cercetare și inovare”; solicită să fie implicat în pregătirea acestor noi etape; solicită ca acest pact să ofere ocazia de a apăra libertățile academice și universitare, libertatea de exprimare a profesorilor, a cercetătorilor, a studenților și a intelectualilor, precum și libera circulație a acestora în cadrul UE și între UE și toate țările partenere; consideră, în acest sens, că politica de cooperare internațională în cadrul SEC va trebui să respecte aceleași principii și își exprimă îngrijorarea cu privire la restrângerea rapidă a libertăților academice în multe țări din întreaga lume;

8. subliniază că monitorizarea și evaluarea corespunzătoare a inovării și a cercetării sunt esențiale pentru o punere în aplicare eficientă a politicilor. Reamintește, în acest sens, avizul „Tabloul de bord regional privind inovarea și impactul său asupra politicilor regionale bazate în teritoriu”, care subliniază că strategia de inovare regională (SIR) este un instrument esențial pentru a compara rezultatele în ceea ce privește performanța politicilor de inovare regională, iar influența sa asupra procesului decizional la nivel regional ar trebui să fie consolidată, pentru îmbunătățirea ecosistemelor regionale de inovare și a specializării inteligente;

9. salută pasul înainte pe care îl face comunicarea, care propune o viziune mai strategică a parteneriatului dintre Comisie și statele membre, cu implicarea autorităților regionale, care sunt adesea unul dintre nivelurile competente pentru promovarea acestor politici, o abordare mai integrată a aspectelor legate de cercetare și inovare, precum și o mai bună luare în considerare a obiectivelor cărora trebuie să le răspundă aceste politici și a impactului acestora asupra societăților noastre; salută, de asemenea, faptul că comunicarea explorează posibilitățile oferite de o guvernare pe mai multe niveluri mai deschisă, că propune, prin inițiativa „ERAHubs”, un concept care să permită o mai bună recunoaștere a rolurilor ecosistemelor regionale și a centrelor de inovare, consolidează elemente de coordonare cu aspecte legate de învățământul superior, educația și competențele digitale și se angajează să creeze un spațiu european de cercetare mai incluziv, care să faciliteze accesul la un nivel științific de excelență și diseminarea rezultatelor;

10. subliniază importanța dezvoltării economiei bazate pe partajarea și circulația cunoștințelor. Conceptele și practicile de diseminare a rezultatelor – idei, cunoștințe, metodologii, prototipuri, invenții și alte rezultate similare în materie de cunoaștere – ale programelor și proiectelor de cercetare și inovare ar trebui finanțate astfel încât să fie redescoperite, accesate și aplicate în vederea unei utilizări active în întreaga Europă;

11. sprijină propunerea de a elabora planuri incluzive privind egalitatea de gen pentru a promova, în domeniul cercetării și inovării, această dimensiune susținută de UE, și solicită implicarea orașelor și a regiunilor. Reamintește, în acest sens, că noul SEC include acțiunea 12, care vizează „egalitatea de gen pentru a promova, în domeniul cercetării și inovării, această dimensiune susținută de UE”, și subliniază necesitatea de a elimina disparitățile de gen în contextul tranziției digitale și al inovării, încurajând o mai mare participare a femeilor la învățământul și la locurile de muncă din domeniile științei, tehnologiei, ingineriei, artelor și matematicii (STIAM) și tehnologiei informației și comunicațiilor (TIC);

12. apreciază în mod deosebit faptul că Comitetul European al Regiunilor este menționat în mod explicit ca un actor important al Spațiului european de cercetare, printre altele prin intermediul „platformei pentru schimburi de cunoștințe” și al inițiativei „Știința întâlnește regiunile”;

13. protestează însă împotriva unei abordări a guvernării axate încă pe relația dintre Comisie și statele membre, care, cel mai adesea, transformă orașele și regiunile în ținte și nu în actori ai acțiunilor publice și care încredințează statelor membre rezolvarea problemelor locale și regionale; solicită, prin urmare, încă o dată, recunoașterea deplină a orașelor și regiunilor ca părți pe deplin îndreptățite să fie mobilizate în elaborarea, punerea în aplicare, monitorizarea și evaluarea politicilor europene de cercetare și inovare, în conformitate cu principiul „subsidiarității active”⁽¹⁾;

⁽¹⁾ COM(2018) 703.

O nouă abordare pentru Spațiul european de cercetare

14. subliniază importanța pozițiilor elaborate de Comitetul pentru Spațiul european de cercetare și inovare (CSEC) ⁽²⁾ (17.12.2019) și de ERRIN ⁽³⁾, și susține o nouă abordare pentru SEC, care asigură trecerea:

- pornind de la abordarea promovată de programul Orizont Europa, bazată pe excelență științifică, către o abordare care combină excelența în materie de cercetare și cunoaștere, pentru a asigura Europei, printre altele, o poziție de lider în ceea ce privește creșterea durabilă și procesele de tranziție către noi modele;
- de la strategii de cercetare către strategii de cunoaștere, propunând o abordare integrată a cercetării, a inovării, a educației și a competențelor, în care să se implice părți interesate dintre cele mai diverse – mediul academic, industrie, diferite niveluri ale sectorului public, cetățeni și societatea civilă;
- de la programul-cadru european și politicile naționale autonome de cercetare către un cadru de coordonare cu adevărat pe mai multe niveluri și recunoașterea deplină a ancorării teritoriale a cercetării și inovării în orașe și regiuni;

15. recomandă să se pună un accent mai puternic pe relația dintre cercetare și mediul de afaceri și să se recunoască rolul-cheie al autorităților locale și regionale în dezvoltarea mediilor antreprenoriale și în dezvoltarea legăturilor care facilitează transferul de cunoștințe, prin sponsorizarea cercetării fundamentale de către întreprinderi, promovarea antreprenoriatului științific – cu respectarea cerințelor de transparență –, investiții private și sprijinirea întreprinderilor pentru a-și dezvolta inovarea;

16. solicită, în contextul creării „platformei SEC destinate talentelor”, o mai mare claritate cu privire la modul în care Comisia intenționează: (a) să asigure continuitatea cu inițiativa EURAXESS și cu strategia europeană în materie de resurse umane pentru cercetători (HSR4R), care au fost elaborate până în prezent pentru a facilita mobilitatea cercetătorilor și evoluția carierei acestora, pentru a contribui la crearea unei piețe unice a cunoașterii, a cercetării și a inovării și (b) să încurajeze recunoașterea personalului din cercetare implicat în aceste inițiative și să promoveze mecanisme de sprijinire a regiunilor angajate în efortul de atragere și păstrare a talentelor, în strategia HRS4R și în sprijinirea nevoilor instituțiilor de cercetare și ale personalului lor;

17. subliniază necesitatea de a lucra într-o cheie locală/regională și de a furniza instrumente care să permită autorităților locale sau regionale să joace un rol de prim-plan, precum facilitățile de sprijinire a politicilor (*Policy Support Facility*), sinergiile dintre politica regională și programul Orizont Europa și marca de excelență. Este esențial să se faciliteze accesul la informații și date, pentru a consolida sinergiile și complementaritățile dintre fondurile europene și pentru a permite diverselor autorități să lucreze într-un mod mai coordonat;

18. solicită clarificarea noțiunii de excelență, distingând în mod clar excelența științifică, excelența din perspectiva impactului, strâns legată de conexiunea dintre știință și ecosistemele de inovare, în special cele locale și regionale, și excelența ecosistemelor înseși, prin domeniile lor specifice de excelență științifică, dar și prin capacitatea lor strategică și de coordonare ⁽⁴⁾;

19. propune, subliniind importanța acțiunilor de sprijinire a excelenței științifice în special în cadrul programului Orizont Europa, să se recunoască pe deplin ca obiectiv complementar al SEC, existența, în toate orașele și regiunile UE, a unei vieți științifice de înaltă calitate, care poate fi mobilizată pentru a stimula inovarea și a ajuta societatea și întreprinderile să facă față provocărilor legate de obiectivele de dezvoltare durabilă și crizelor actuale;

20. salută facilitarea de către Comisia Europeană a investițiilor și a reformelor consacrate priorităților UE, în special tranziției verzi și celei digitale, care au devenit esențiale după criza provocată de pandemia de COVID-19;

⁽²⁾ Avizul CSEC privind viitorul Spațiului european de cercetare (<https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-1201-2020-INIT/en/pdf>, în engleză).

⁽³⁾ Recomandările ERRIN privind viitorul Spațiului european de cercetare (https://errin.eu/system/files/2020-06/200608%20ERRIN_recommendations_for_the_future_of_the_European_Research_Area_approved.pdf).

⁽⁴⁾ Astfel, în opinia Asociației Europene a Universităților, „Excellence is not limited to highly cited publications but needs to be based on the many and diverse contributions of the research community, notably including Open Science practices, citizen engagement, and impact on society” [Excelența nu se limitează la publicații care sunt foarte des citate, ci trebuie să se bazeze pe multiplele și diversele contribuții ale comunității științifice, incluzând, printre altele, practicile din domeniul științei deschise, implicarea cetățenilor și impactul asupra societății].

21. solicită ca SEC să valorizeze legăturile care urmează să fie create între strategiile de specializare inteligentă, prioritățile SEC și punerea lor în aplicare la nivel global; solicită, de asemenea, ca SEC să contribuie la un mai bun echilibru între, pe o parte, excelența necesară în știință și, pe de altă parte, nevoia urgentă de a elimina decalajul de performanță în materie de cercetare și inovare dintre statele, regiunile și orașele UE;

SEC, specializările inteligente și politica regională

22. consideră că un nou SEC ar trebui să fie o ocazie de a recunoaște pe deplin rolul specializărilor inteligente și al procesului lor colectiv și antreprenorial ca elemente fundamentale ale performanței europene în prezent și în viitor în domeniul cercetării și inovării; subliniază că specializările inteligente reunes autoritățile locale și regionale, instituțiile de cercetare, sectorul privat și societatea civilă și ajută regiunile să obțină un avantaj competitiv, să stimuleze investițiile private și să creeze locuri de muncă; subliniază, în plus, rolul esențial al regiunilor în cadrul strategiei europene de specializare inteligentă și necesitatea menținerii abordării specifice a strategiilor regionale de specializare inteligentă, inclusiv când există și strategii naționale de specializare inteligentă; sugerează, în acest context, să se realizeze o cartografiere încrucișată și dinamică a distribuției excelenței științifice și a specializărilor inteligente, cu contribuția, în parteneriat, a regiunilor, statelor membre și a Uniunii Europene; propune să se ia totodată în considerare o necesară evoluție a strategiei S3 către strategiile de specializare inteligentă durabilă (S4) și către o mai bună practică a abordării de tip elice cvadruplă, care permite societății să devină unul dintre actorii strategiei;

23. subliniază că este important, pe baza acestei cartografieri, să se contribuie la crearea unei rețele de specializări inteligente regionale, bazate pe excelența științifică, și să se favorizeze cooperarea transregională, atât prin intermediul Interreg, în special al componentei de investiții interregionale pentru inovare, cât și în cadrul programului Orizont Europa, prin proiecte colective concrete desfășurate în cadrul întregului program, și mai ales al pilonului 2, în special în contextul „misiunilor” și al „parteneriatelor europene pentru inovare”, precum și al componentei transversale a programului, „Extinderea și consolidarea SEC”; subliniază importanța implicării orașelor și regiunilor în guvernanta „misiunilor” și a „parteneriatelor”;

24. sprijină intenția Comisiei de a oferi orientări pentru elaborarea de foi de parcurs comune în domeniul tehnologiei, împreună cu industria, pentru a include programe de investiții în cercetare și inovare, dar este surprins să le vadă puse în relație doar cu statele membre și cu întreprinderile, în cadrul parteneriatelor europene programate în cadrul Orizont 2020; reamintește că acest exercițiu trebuie să se desfășoare ținând seama de specializările inteligente ale regiunilor și de rolul ecosistemelor regionale și al centrelor de inovare, care structurează, de asemenea, lanțurile valorice industriale;

25. reiterează rolul orașelor și al regiunilor ca parteneri în dezvoltarea și crearea de rețele de infrastructuri de cercetare și tehnologice și în cadrul programului ESFRI; amintește rolul lor major în apariția, dinamizarea și valorizarea acestor infrastructuri⁽⁵⁾; amintește, de asemenea, că autoritățile locale și regionale sunt actori esențiali în crearea unor ecosisteme regionale și a unor centre de inovare eficace⁽⁶⁾;

26. propune să se treacă la încheierea unor contracte de parteneriat între regiuni, statele membre și UE, pentru a mobiliza toate părțile interesate în jurul unor obiective comune în materie de cercetare, inovare și învățământ superior, educație și competențe digitale, dar și al unor planuri de sprijinire a domeniilor de specializare inteligentă, care să implice toate politicile UE și care să nu se limiteze la normele privind mobilizarea FEDR. Acest demers ar putea face obiectul unei acțiuni-pilot;

27. reamintește că mobilizarea FEDR în favoarea cercetării și inovării a crescut considerabil, de-a lungul perioadelor de programare, ajungând în prezent la peste 100 de miliarde EUR pentru perioada 2014-2020, și că, în aceeași perioadă, mobilizarea financiară a orașelor și regiunilor din bugetele proprii a atins un nivel care reprezintă, în total, aproape dublul volumului programului-cadru european de cercetare. Aceste date evidențiază importanța atât a coordonării politicilor europene, naționale, locale și regionale, cât și a sinergiilor dintre instrumentele de intervenție;

⁽⁵⁾ Avizul Comitetului European al Regiunilor – Infrastructurile de cercetare: viitorul Spațiului european de cercetare (SEC) dintr-o perspectivă regională și transfrontalieră (JO C 39, 5.2.2020, p. 68).

⁽⁶⁾ Avizul Comitetului European al Regiunilor pe tema „O agendă europeană reinnoită pentru cercetare și inovare – șansa Europei de a-și modela viitorul” (JO C 168, 16.5.2019, p. 4).

28. este preocupat de progresele limitate înregistrate în domeniul sinergiilor, în special ca urmare a progreselor lente înregistrate în dezvoltarea cadrelor privind ajutoarele de stat; își reiterează dorința „ca toate fondurile mobilizate pentru cofinanțarea unei acțiuni sau a unui program de acțiune care se sprijină pe programul Orizont Europa să facă obiectul normelor juridice care se aplică programului respectiv, în special al celor referitoare la ajutoarele de stat”⁽⁷⁾ și își reiterează punctul de vedere asupra sinergiilor ca forme de cooperare liber consimțită bazată pe principiul celor 5C: coerență, complementaritate, compatibilitate, elaborare în comun, recunoașterea colectivelor de actori locali⁽⁸⁾; insistă din nou asupra necesității unui demers efectiv de elaborare în comun și a controlului eventualelor transferuri financiare de către autoritatea de gestionare;

29. consideră că, în lumina celor de mai sus, implicarea deplină a orașelor și regiunilor în cadrul Forumului SEC pentru tranziție este esențială, având în vedere atât provocările care trebuie abordate în materie de cooperare și coordonare, cât și rolul actorilor locali în punerea în aplicare a agendei de reformă, din perspectiva crizelor și tranzițiilor;

Contribuția ecosistemelor regionale și a centrelor de inovare la dinamica Spațiului european de cercetare

30. recomandă monitorizarea și dezvoltarea bunelor practici locale sau regionale ca parte a elaborării criteriilor pentru îndeplinirea condiției favorizante a strategiilor de specializare inteligentă, astfel cum se prevede în Regulamentul de stabilire a unor dispoziții comune privind fondurile structurale. Ar trebui reamintit că, în procesul de elaborare a programelor regionale FEDER, ar trebui elaborată o „bună guvernanta” a strategiei naționale, regionale sau locale de specializare inteligentă”, în cadrul căreia fiecare autoritate regională sau locală va trebui să demonstreze progresele înregistrate în punerea în aplicare a programului său S3, inclusiv, printre altele, măsurile de colaborare internațională. Comitetul consideră că este vorba de o oportunitate excelentă pentru dezvoltarea și diseminarea bunelor practici, de exemplu prin intermediul unor inițiative cum ar fi Science Meets Regions sau Platforma de schimb de cunoștințe (PSC);

31. sprijină cu entuziasm conceptul de „centru al SEC” (*ERA hub*), considerând că este o ocazie de a conferi o recunoaștere instituțională și o formă concretă conceptului de ecosistem regional și de centru de inovare, pe care Comitetul îl promovează de mai mulți ani, și de a recunoaște pe deplin o abordare bazată pe realitatea zonei (*place-based approach*) a științei și inovării; solicită o punere în aplicare rapidă a acestei idei și propune să se utilizeze Platforma de schimb de cunoștințe (PSC) pentru a clarifica caietul de sarcini și a facilita apariția de proiecte-pilot. Salută, de asemenea, intenția Comisiei de a aduce această inițiativă, împreună cu CoR, la un nivel strategic, promovând sinergii între instrumentele de cercetare și inovare, educație, perfecționare, recalificare și formare, și mobilizând fondurile de coeziune; cere ca această inițiativă să nu se limiteze la obiectivul unic de facilitare a accesului la excelență;

32. atrage atenția asupra mai multor capcane care trebuie evitate: exercițiul de reflecție care se impune trebuie să ia în considerare experiența „centrelor digitale” sau a Institutului European de Inovare și Tehnologie (EIT), dar centrele SEC nu trebuie să se limiteze la aceste referințe și nici la organizarea unui „spațiu de cunoaștere interconectat”, axat pe schimbul de bune practici și circulația cunoștințelor; de altfel, Europa nu are nevoie de un „centru al centrelor”; centrele SEC nu ar trebui să se limiteze la un instrument destinat să reducă decalajul în materie de inovare și nici să servească din nou la a pune în evidență numai centrele universitare de clasă mondială, deja foarte susținute de statele membre și de programul-cadru;

33. propune, dimpotrivă, să se recunoască în cadrul centrelor SEC grupurile de părți interesate, ecosistemele regionale (sau interregionale) și centrele de inovare caracterizate prin următoarele criterii cumulative:

- existența unei strategii privind cunoașterea, care să ofere o abordare integrată a învățământului superior, a educației digitale, a învățării pe tot parcursul vieții, a perfecționării, a recalificării, a cercetării și a inovării;
- implicarea tuturor părților interesate, pe modelul modelului elicei cvadruple, care pune accentul pe implicarea cetățenilor și a actorilor publici locali care provin dintr-un sistem democratic;
- capacitatea de coordonare colectivă, de definire a unei strategii și a unei decizii comune privind adoptarea priorităților și alocarea resurselor;

⁽⁷⁾ Avizul Comitetului European al Regiunilor – Orizont Europa: Al nouălea program-cadru pentru cercetare și inovare (JO C 461, 21.12.2018, p. 79).

⁽⁸⁾ Avizul Comitetului European al Regiunilor – Dimensiunea locală și regională a programului Orizont 2020 și noul Program-cadru pentru cercetare și inovare (JO C 342, 12.10.2017, p. 1).

- performanța economică și socială în materie de impact teritorial în toate domeniile: formare, inovare, crearea de locuri de muncă și de întreprinderi, servicii furnizate întreprinderilor precum și serviciilor publice și sectorului terțiar, contribuția la procesele de tranziție, inovare socială și culturală, coeziune socială, cetățenie activă și creativitate culturală [utilizându-se, printre altele, „tabloul de bord privind inovarea”⁽⁹⁾];
- prezența, în cadrul specializărilor inteligente relevante pentru centrele SEC, a unor domenii de excelență științifică de nivel european și internațional sau înscrierea pe o traiectorie care să permită atingerea acestui nivel în mod rapid și credibil;
- implicarea în rețele și parteneriate tematice interregionale sau europene de specializare inteligentă;
- un istoric de implicare în programele europene de cercetare, formare și mobilitate pentru cercetători și studenți;

34. consideră că aceste centre ale SEC ar trebui să fie sprijinite direct de către UE, inclusiv sub aspect financiar, prin intermediul unui parteneriat bazat pe trei piloni:

- recunoașterea de către UE a acestor centre ale SEC drept puncte importante de sprijin pentru realizarea obiectivelor Uniunii Europene și punerea în aplicare a politicilor conexe; aceasta presupune ca centrele SEC să fie luate în considerare atât în coordonarea Forumului SEC pentru tranziție, cât și în programarea strategică a programului Orizont Europa;
- sprijin european pentru consolidarea funcțiilor de sprijin esențiale (strategie, coordonare, europenizare, internaționalizare, formare, atragerea talentelor, inovare și transfer) și facilitarea accesului la diferitele programe europene, printre care Orizont Europa;
- angajamentul părților interesate din cadrul centrelor SEC de a-și consolida capacitatea strategică și calitatea specializărilor inteligente, de a se implica mai mult în rețelele și programele europene și de a-și dezvolta cooperarea în cadrul rețelei europene a centrelor SEC;

35. solicită să fie recunoscute ca centre ale SEC între 50 și 100 de situri din Europa, cel puțin, iar această rețea să fie larg deschisă în special ecosistemelor emergente din UE-13 și din regiunile cele mai defavorizate;

36. subliniază rolul crucial al orașelor și regiunilor în abordarea provocărilor societale, în calitate de inițitoare și orchestratoare ale unor proiecte ample de colaborare privind inovațiile societale. Centrele SEC ar trebui să acționeze ca instrumente de dezvoltare a competențelor și practicilor necesare pentru accelerarea acestor progrese;

37. subliniază că rețeaua de centre ale SEC ar putea deveni un cadru excelent pentru apariția unor proiecte de cercetare și inovare colective, combinând mai multe ecosisteme regionale și centre de inovare într-o abordare ascendentă. Aceste consorții ar putea mobiliza în mod util instrumentul juridic al acțiunilor cofinanțate (*Cofund actions*) din cadrul programului Orizont Europa, care pot fi utilizate și în cadrul pilonului 2, care este perfect adaptat pentru a crea sinergii între programul-cadru, politica regională și bugetele orașelor și regiunilor;

Criza provocată de pandemia de COVID-19, decalajul în materie de inovare, difuzarea excelenței: coeziunea ca element central al SEC

38. avertizează cu privire la consecințele crizelor actuale asupra celor mai fragile și afectate teritorii și reamintește că criza economică și financiară din 2008 a dus, în anumite regiuni, în special în țările din sud, la prăbușirea investițiilor în cercetare și inovare. Comitetul insistă, prin urmare, ca planul de redresare „Next Generation EU” și următorul cadru financiar multianual să sprijine mai puternic învățământul superior, educația digitală, învățarea pe tot parcursul vieții – din care fac parte perfecționarea și recalificarea –, cercetarea și inovarea în sprijinul obiectivelor SEC și subliniază că, în acest context, programul „REACT-EU” și Fondul pentru o tranziție justă ar trebui să fie, de asemenea, mobilizate în concordanță cu programele operaționale adoptate de regiuni și cu strategiile lor de specializare inteligentă. Acest lucru este esențial, întrucât regiunile au nevoie de mai mult sprijin pentru a se putea redresa, înainte de a fi în măsură să dea dovadă de reziliență;

⁽⁹⁾ Avizul Comitetului European al Regiunilor pe tema „Tablou de bord privind inovarea la nivel regional și impactul acesteia asupra politicilor regionale bazate pe realitățile din teritoriu” (JO C 440, 18.12.2020, p. 87).

39. invită Comisia să explice în ce mod, în contextul actual și fără un sprijin sporit, statele membre al căror nivel de investiții în cercetare și inovare este sub media europeană ar putea atinge obiectivul unei creșteri cu 50 % a acestor investiții în următorii 5 ani, obiectiv sprijinit, de altfel, de Comitet;

40. constată că SEC este fragmentat: fondurile UE nu sunt suficiente pentru a finanța colaborarea dintre ecosistemele de inovare regionale, iar rezultatele cercetării sunt rareori cunoscute de către populație și celelalte regiuni, chiar în cadrul aceluiași stat membru; regretă, totodată, că de programele supranaționale de cercetare și inovare beneficiază în mod tradițional rețelele puțin numeroase și relativ „închise” ale unor universități de vârf, centre de cercetare, industrii mari și regiuni-capitală, care, în multe cazuri, au participat deja la edițiile anterioare ale programului-cadru sau dispun de o prezență puternică la Bruxelles;

41. este de acord că progresele înregistrate în punerea în aplicare a SEC au încetinit și că există încă mari diferențe între țări și regiuni, astfel cum se indică în Raportul privind progresele SEC din 2018. Convergența sistemelor de cercetare și inovare de la nivel european, național și regional este insuficientă, ceea ce duce la o concentrare cu consecințe dăunătoare a centrelor de excelență din domeniul cercetării și a inovării din întreaga Europă, regiuni întregi fiind lăsate deoparte. Acest lucru duce, de asemenea, la o situație de dezechilibru în materie de mobilitate și de circulație a cunoștințelor, care este în contradicție cu obiectivele SEC;

42. consideră că aceste constatări sunt larg împărtășite și frecvent reiterate, dar fără nicio consecință în plan politic, și că opțiunile bugetare actuale, dacă sunt menținute, nu vor permite depășirea acestor deficiențe, vor face din discursul privind reducerea decalajului în materie de inovare o vorbă goală, iar din mecanismele de difuzare a excelenței și de extindere a participării instrumente insuficiente și care nu sunt în măsură să atingă obiectivele de politică dorite.

Bruxelles, 5 februarie 2021.

Președintele
Comitetului European al Regiunilor
Apostolos TZITZIKOSTAS

Avizul Comitetului European al Regiunilor – Relansarea sectoarelor culturale și creative

(2021/C 106/08)

Raportor: domnul Giuseppe VARACALLI (IT-Renew Europe), membru al Consiliului Local Gerace (regiunea Calabria)

RECOMANDĂRI POLITICE

COMITETUL EUROPEAN AL REGIUNILOR

1. subliniază că pandemia de COVID-19 a scos puternic în evidență ideea pentru care pledează toată lumea, și anume că cultura poate fi un atu pentru dezvoltarea socială, economică și durabilă a Europei. Pe de altă parte, ea a relevat și realitatea industriilor culturale și creative. Având în vedere că termenul „industrii culturale și creative” este imprecis și că granița dintre arta și cultura finanțată sau subvenționată din fonduri publice și cea creată de artiști și profesioniști din domeniul culturii care lucrează pe cont propriu este la fel de fluidă ca și delimitarea sectorului creativ, se acordă o atenție deosebită actorilor care, în principiu, beneficiază numai într-o mică măsură sau deloc de sprijinul autorităților publice. În aproape toate țările, acest sector este reprezentat, în cea mai mare măsură, de întreprinderi mici, artiști independenți și alte categorii de liber profesioniști din domeniul creativ, un sector vulnerabil, adesea precar, și, în consecință, unul dintre cele mai afectate de criza pandemică, după cum a subliniat CoR în rezoluția sa privind prioritățile pentru perioada 2020-2025;

2. reamintește că sectoarele culturale au în comun, ca premisă, crearea de „adunări”, adică prezentarea operelor unei aprecieri colective, ceea ce le-a plasat într-o situație de izolare din care anumite categorii și activități nu au ieșit încă și care determină serioase pierderi economice și de locuri de muncă; aceeași premisă este însă și o sursă de progres, de cercetare și de creștere, precum și pentru patrimoniul cultural material și imaterial al UE. Atrage atenția asupra faptului că lucrătorii din sectorul activităților artistice live se numără printre categoriile cele mai afectate de criza cauzată de pandemia de COVID-19. Există persoane și familii în pericol de a nu mai avea nicio sursă de venit și de a nu putea supraviețui. Invită instituțiile europene și guvernele naționale să sprijine lucrătorii din acest sector, asigurându-se că fondurile programului „Europa creativă” ajung la toate formele sub care se structurează sectorul cultural și creativ și la toți cei implicați în crearea acestuia, indiferent de tipul de ocupare a forței de muncă și găsind, în cooperare cu statele membre, posibilitatea de a oferi acest sprijin sub forma unui venit minim de subsistență;

3. subliniază că articolele 6 și 167 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene prevăd că competențele UE în domeniul culturii sunt sprijinirea, coordonarea sau completarea acțiunii statelor membre. În conformitate cu principiul subsidiarității, CoR sprijină inițiativele UE în aceste domenii de competență, întrucât ele subliniază dimensiunea transnațională și europeană importantă a acestui domeniu. Autoritățile locale și regionale dispun de competențe importante în ceea ce privește promovarea dialogului cultural și intercultural; în plină criză pandemică, acestea ar trebui să coordoneze și rețele locale și regionale multidimensionale în sectorul cultural, care să îi includă pe toți actorii relevanți. Prezentul aviz este elaborat în conformitate cu barometrul regional și local anual al UE;

4. subliniază că este important ca arta și cultura să fie libere și independente, punând accentul pe valoarea intrinsecă a producției culturale și artistice și subliniind în același timp, că ele trebuie promovate ca vectori esențiali de consolidare a identității europene și de punere în valoare a funcției sale sociale, și solicită ca cultura și arta să joace un rol mai important în dezbaterile privind viitorul UE, garantând sectoarelor culturale și creative un rol mai important în dezbaterile privind viitorul Europei, făcând să fie considerate o prioritate la nivel național, prin sinergii cu alte politici și finanțări structurale în următoarea perioadă de programare;

5. propune un dialog continuu cu organizațiile sectoarelor culturale și creative, astfel încât să poată fi dezvoltate sisteme de sprijin ușor de utilizat, permițând o mobilizare care să favorizeze inovarea și educația, în cadrul unui ecosistem teritorial dinamic: crearea de fonduri specifice pentru înființarea de rețele, prin reglementarea mobilității operatorilor culturali, prin consolidarea canalelor specifice și a platformelor informatice care să conțină fișe de prezentare a unor artiști, asociații, operatori etc., pentru a promova internaționalizarea acestora (așa cum se întâmplă în cazul Europass), publicarea tuturor cererilor de propuneri, a măsurilor și a acțiunilor specifice și adaptate care să le simplifice artiștilor individuali și profesioniștilor din sector posibilitățile de utilizare și acces, ținând seama de faptul că, în sectoarele culturale și creative, activează adesea lucrători care desfășoară o activitate independentă și cu locuri de muncă precare, în principal în cadrul unor întreprinderi mici și mijlocii (IMM-uri), cu scop lucrativ sau nu;

6. subliniază necesitatea de a asigura o și mai bună popularizare, în rândul autorităților locale și regionale, a măsurilor și inițiativelor puse în aplicare în sectoarele culturale și creative din UE, prevăzând, în perioada actuală, o mai bună monitorizare a acestor sectoare la nivel local și regional și recunoscând competențele locale și regionale în politicile culturale din perspectiva repartizării echitabile a fondurilor alocate sectorului, având în vedere că instituțiile locale cunosc mai bine structurile de bază. Un punct de plecare l-ar putea constitui platforma deja existentă <https://creativesunite.eu>, precum și exploatarea deplină a potențialului birourilor naționale Europa creativă;

7. reiterează că este important să se valorifice și să se stimuleze posibilitățile digitale de promovare a culturii în mod interactiv și să le fie înlesnit accesul la cultură tuturor categoriilor sociale, în special tinerilor, ca viitori apărători și promotori ai patrimoniului cultural ⁽¹⁾, și subliniază necesitatea sporirii fondurilor UE pentru cofinanțarea acestor activități de digitalizare. Acest lucru este cu atât mai pertinent în contextul actualei pandemii și în cadrul culturii în general, fiind evidențiate decalajele digitale existente din motive geografice, economice și generaționale;

8. reafirmă că „cultura trebuie să se afle în centrul relațiilor internaționale ale Uniunii Europene” și că „diplomația internațională s-a îmbogățit cu [...] forme alternative și noi abordări. Printre acestea se numără diplomația culturală” ⁽²⁾. Susține, în plus, că diplomația culturală europeană ar trebui să se axeze pe promovarea Europei și a statelor sale membre, precum și a autorităților locale și regionale, inclusiv prin schimburi educaționale și culturale, care să vizeze publicul larg și țările terțe, urmărindu-se clar promovarea unei imagini pozitive a Europei și a statelor sale membre, inclusiv a regiunilor lor, ca resursă identitară care să consolideze coeziunea socială și dialogul. Pentru ca vechiul continent să poată să mențină înțietatea diversității expresiilor culturale europene și în perioada de după pandemia de COVID-19, este necesar să efectuăm o schimbare de paradigmă, devenind mai conștienți de ceea ce avem și trebuie să promovăm, inclusiv prin intermediul unor forme alternative și virtuale, dar, mai ales, de potențialul creator și de capacitatea de interacțiune cu alte sectoare (îmbogățire reciprocă) a fiecărui domeniu artistic și cultural. Pandemia de COVID-19 ne-a făcut să înțelegem importanța consolidării și dezvoltării diplomației culturale a UE și a capacității de a concura cu o ofertă mai vastă și mai inovatoare pe plan mondial, unde apar noi puteri emergente, inclusiv la nivel cultural. Conjunctura specifică generată de pandemia de COVID-19 dovedește, într-adevăr, importanța lucrului în rețea și a promovării circuitelor de performanță ale artelor scenice, spectacolelor de circ și expozițiilor, pentru a putea partaja proiecte care transcend nivelul local și cel al autonomiei regionale. Prin urmare, este necesar să se conceapă un circuit pentru fiecare subsector artistic, astfel încât să se redemareze turnee și spectacole itinerante în anul 2022;

9. subliniază, în același timp, importanța continuă a promovării accesului tradițional la patrimoniul original, pentru a promova și a conserva patrimoniul comun artistic, istoric și iudeo-creștin al Europei;

10. susține promovarea cererilor de propuneri ale UE menite, printre altele, să acorde mai mult sprijin proiectelor care promovează rolul social al culturii, precum și experimentarea, inovarea în artele vizuale contemporane, care au ca scop regenerarea zonelor urbane periferice, a zonelor rurale sau dezavantajate, a școlilor, spitalelor, centrelor de primire și închisorilor, prin acordarea de premii artiștilor și creatorilor pentru realizarea unui proiect cultural european amplu, care, pe de o parte, să conțină artă contemporană și inovare și, pe de altă parte, să producă rezultate care să poată interacționa în mod original, inovator și să intre în dialog cu destinatarii și colectivitățile, contribuind la dezvoltarea unor noi modele în materie de calitate a vieții;

11. solicită să se poarte discuții cu fiecare stat membru, pentru a se pune în aplicare instrumente care să țină seama, în contextul complexității sectoarelor culturale și creative, de diversitatea diferitelor categorii, dintre care nu toate oferă protecție lucrătorilor. Solicită crearea unui sistem de protecție socială reglementat, care să permită accesul la ajutoare și subvenții în cazul unor evenimente specifice, adaptând sistemul existent astfel încât să devină mai puțin rigid și mai modern și oferind noi cadre de reglementare adaptate la noile mecanisme de creare, producție și distribuție din sector, cu punerea accentului pe creativitate, pentru a recunoaște profesionalismul operatorilor. În acest context, este necesară o pledoarie pentru integrarea în corpul administrației publice a absolvenților academiilor de artă dramatică și a altor absolvenți din sectorul creativ care nu fac parte din administrație, pentru a contribui la elaborarea unor programe transversale în raport cu experiențele din domeniul scenei, al audiovizualului și al teatrului, cu alte cuvinte: din perspectiva creației;

12. subliniază nevoia urgentă de a asigura un cadru legislativ clar, care să cuprindă în mod explicit măsuri privind sănătatea și siguranța tuturor lucrătorilor din domeniul cultural și a artiștilor în mediul lor de lucru și de a lua în considerare pe deplin condițiile de muncă precare din sectoarele culturale și creative (SCC), în această perioadă de pandemie, pe toată durata redresării și atât timp cât consecințele acesteia se fac simțite;

⁽¹⁾ Avizul Comitetului European al Regiunilor – Cultura într-o Uniune mai ambițioasă: rolul regiunilor și orașelor (JO C 141, 29.4.2020, p. 39).

⁽²⁾ Avizul Comitetului European al Regiunilor — Către o strategie a UE pentru relațiile culturale internaționale (JO C 207, 30.6.2017, p. 95).

Legătura cu prioritățile politice

13. este preocupat de viitorul sectoarelor culturale și creative, în ciuda măsurilor orizontale și sectoriale puse în aplicare de la începutul pandemiei de COVID-19;

14. salută acordul privind programul „Europa creativă” încheiat în decembrie 2020 între Consiliu și Parlamentul European, în special sprijinul de 2,2 miliarde EUR prevăzut pentru artiști. Acest acord recunoaște importanța sectoarelor culturale și creative și prevede o creștere semnificativă a fondurilor care le sunt destinate, în condițiile în care vor avea nevoie de un sprijin masiv pe parcursul fazei de redresare;

15. subliniază necesitatea de a pune accentul pe activități culturale durabile, încurajând susținerea artiștilor și a altor profesioniști în domeniul culturii, indiferent de vârstă, care exprimă valori, cum ar fi democrația, deschiderea către lume, integrarea și incluziunea socială, sensibilitatea pentru mediu, precum și pe punerea în valoare a artei, promovând lansarea și revitalizarea ei prin programele UE și facilitând accesul la o serie de instrumente sustenabile de sprijin financiar, cum ar fi subvențiile publice, capitalul de risc și accesul la credite pe termen lung în condiții avantajoase de rambursare;

16. salută decizia de a facilita participarea proiectelor culturale la scară mică în cadrul programului „Europa creativă” printr-o simplificare substanțială a procedurilor birocratice, mai ales în etapa de punere în aplicare; recomandă, de asemenea, integrarea investițiilor în cultură ale diferitelor fonduri ale UE, simplificând procedurile și extinzând, unde se prevede acest lucru, posibilitatea de cofinanțare până la 80 % pentru proiectele micilor operatori, acordând fundațiilor, băncilor și instituțiilor posibilitatea de a acoperi restul sumelor. Se alătură, în acest scop, apelului Parlamentului European la „un sprijin considerabil și bazat în principal pe granturi pentru sectoarele și industriile culturale și creative, pentru a asigura mijloacele de subsistență ale comunităților locale”, și este de acord că este necesar să se aloce „sectoarelor și industriilor culturale și creative, în funcție de nevoile lor specifice, cel puțin 2 % din Mecanismul de redresare și reziliență dedicat redresării”⁽³⁾. Solicită includerea sectoarelor culturale și creative în REACT-EU, insistând asupra necesității de a integra cultura în politicile naționale de punere în aplicare a acestei inițiative și a Instrumentului european de sprijin temporar pentru atenuarea riscurilor de șomaj într-o situație de urgență (SURE), pentru a se evita împovărea bugetelor orașelor și regiunilor, care au deja de suferit în timpul pandemiei de COVID-19, cu costurile acțiunilor culturale, și solicită utilizarea finanțării în cascadă (*Cascade Funding*), un mecanism deja prevăzut de Comisia Europeană sub numele de „sprijin financiar pentru terți” (*Financial Support for Third Parties*);

17. este de acord cu necesitatea creării unui portal unic al UE, care să compileze informații din toate programele UE care finanțează patrimoniul cultural⁽⁴⁾;

18. salută interesul crescând al autorităților locale și regionale din întreaga Europă și angajamentul lor de a promova viziuni și acțiuni comune în statele membre. Speră că inițiative similare cu cele puse în aplicare în contextul Cartei Agrigento⁽⁵⁾, care a fost semnată de sute de primari și de președinți ai regiunilor italiene și care a fost susținută de asociații dintre cele mai reprezentative și de Comitetul European al Regiunilor⁽⁶⁾, pot fi reproduse și în alte țări;

19. dorește ca sectorul patrimoniului cultural să poată întotdeauna asigura participarea, în ciuda restricțiilor cauzate de pandemia de COVID-19, durabilitatea, protecția și inovarea, cei patru piloni pe care au fost concepute inițiativele europene din „Anul european al patrimoniului cultural” și, având în vedere criza generată de COVID-19, ca mărirea fondurilor alocate programului „Europa creativă” să devină structurală și să fie gestionată direct de autoritățile regionale;

20. specialiștii din domeniul patrimoniului cultural sunt cei mai în măsură să aducă la cunoștința întregii comunități beneficiile vitale ale patrimoniului cultural pentru economie, cultură, mediu înconjurător și societate;

⁽³⁾ Rezoluția Parlamentului European din 17 septembrie 2020 referitoare la redresarea culturală a Europei (2020/2708 (RSP)).

⁽⁴⁾ Proiectul de raport al Comisiei CULT a Parlamentului European, 2019/2194 (INI).

⁽⁵⁾ Carta Agrigento, semnată la Roma la 30 octombrie 2019, are ca scop promovarea unor politici eficiente de îmbunătățire a valorificării patrimoniului cultural al Comunității (<http://www.anci.it/wp-content/uploads/Carta-di-Agrigento-per-una-nuova-Agenda-europea-della-Cultura.pdf>).

⁽⁶⁾ Avizul Comitetului European al Regiunilor – Cultura într-o Uniune mai ambițioasă: rolul regiunilor și orașelor (JO C 141, 29.4.2020, p. 39), punctul 20.

21. pledează pentru acordarea unui rol mai important creatorilor, artiștilor, personalului tehnic și operatorilor culturali, inclusiv celor activi în domeniul patrimoniului, care nu trebuie priviți doar ca „mijloace” de creștere a competitivității și a economiei. Criza generată de pandemia de COVID-19 a evidențiat, dacă mai era nevoie, necesitatea de a implementa cultura în sistemul educativ, într-un mod transversal și prin programa de învățământ. În acest sens, includerea artelor spectacolului în orarul școlar are o importanță capitală;

22. este deosebit de preocupat de penuria tot mai mare de meșteșugari calificați, de specialiști în restaurare și de experți în conservarea patrimoniului. Invită instituțiile europene să includă conservarea practicilor și cunoștințelor valoroase în viitoarele inițiative de protejare a patrimoniului cultural;

Dimensiunea locală sau regională specifică

23. solicită ca statele membre să intervină mai ferm, prin acțiuni de sprijinire sau de coordonare, pentru a defini o abordare europeană strategică de relansare a sectoarelor culturale și creative, asigurându-se respectarea complementarității și subsidiarității – principiul director al UE în domeniul relațiilor culturale;

24. recunoaște rolul autorităților locale și regionale ca actori indispensabili în promovarea, încurajarea și sprijinirea activităților culturale legate, printre altele, de muzică, artele plastice, folclor, artele spectacolului, artele audiovizuale, publicații, patrimoniul cultural etc., prin granturi care contribuie la îmbunătățirea situației beneficiarilor în lunile de închidere sau de reducere a capacității spațiilor publice, impuse de măsurile sanitare determinate de pandemia de COVID-19, dar și prin alte măsuri de sprijin, cum ar fi punerea la dispoziție gratuită a unor spații pentru activitățile culturale sau facilitarea utilizării spațiului public;

25. reamintește că, atunci când vorbim despre cultură și creativitate, nu avem întotdeauna de a face cu bunuri materiale; cultura și creativitatea se manifestă, uneori, în mod imaterial, ceea ce face ca artistul să devină el însuși o operă de artă, fie că este cântăreț, dansator jongler sau trapezist, muzician, mim, actor sau acrobat. Fiecare dintre ei este implicat în transmiterea de tradiții, obiceiuri și datini, provoacă emoții, promovează anumite zone, atrage turiști, depășește orice fel de barieră psihologică, însă, uneori, se află în imposibilitatea de a le depăși pe cele structurale, care s-au amplificat în această perioadă de pandemie. Experiența specialiștilor din domeniul patrimoniului cultural este un bun public unic, esențial pentru a asigura calitatea, punerea în valoare și durabilitatea activității de protejare și conservare a patrimoniului cultural. Din acest motiv, se impune o acțiune strategică din partea autorităților, menită să protejeze diversele ecosisteme culturale;

26. subliniază și speră că se vor lua măsuri la nivelul UE pentru a activa o cooperare adecvată între statele membre, pentru a sprijini, a promova și a revitaliza multitudinea de categorii din sectoarele culturale și creative, a căror funcționare a fost blocată de pandemia de COVID-19. Fiecare are caracteristici diferite și are nevoie de spații și de tratamente diferite, dar toate contribuie la crearea de oportunități în regiuni pentru turism și pentru dezvoltarea socială, economică și culturală a regiunilor: exemple sunt patrimoniul cultural material (cuprinzând administrarea extrem de complexă a monumentelor și siturilor arheologice – inclusiv a celor subacvatice, a muzeelor, arhivelor și bibliotecilor) și cel imaterial – festivitățile locale și regionale, gastronomia, artizanatul –, activitățile de popularizare, de la conferințe și până la manifestări precum capitalele europene ale culturii, arte scenice și ale spectacolului, muzica și dansul, inclusiv opera, circurile, artiștii stradali, industria creativă care include filmul, publicațiile, designul, publicitatea, dar și radioul și televiziunea, artele grafice, sculptura, pictura, arhitectura și instituțiile și fundațiile culturale;

27. invită autoritățile locale și regionale să utilizeze fondurile UE și diferitele programe și măsuri de promovare a artiștilor individuali, în special a celor mai puțin cunoscuți, dar care își desfășoară deja activitatea în sector, oferindu-le oportunități de evenimente și schimburi, în prezent inclusiv pe cale virtuală, care pot revela multitudinea de potențiale creative ascunse în regiuni, permițându-le să devină ambasadori și transmițători ai culturii proprii, roluri pe care mulți dintre ei le-au îndeplinit în trecut. Puse în comun, aceste potențiale pot crea o trăsătură europeană unitară, menținându-și în același timp caracteristicile speciale, diferite de la un stat membru la altul și de la o regiune la alta. Solicită o cooperare strânsă cu birourile naționale ale programului „Europa creativă”, pentru a spori cunoștințele și informarea cu privire la teritorii și cere să fie facilitată inclusiv cooperarea dintre regiuni în cadrul acestui program;

28. sprijină ferm decizia Consiliului și a Parlamentului European de a plasa cooperarea transfrontalieră printre prioritățile componente culturale, de a consolida cooperarea transnațională și dimensiunea transfrontalieră a creației, circulația și vizibilitatea producțiilor europene, precum și mobilitatea operatorilor culturali și creativi. Este pregătit să contribuie la elaborarea unui „statut al artistului european”, în cooperare cu Parlamentul European; solicită, în acest context, să se acorde o atenție specială artiștilor din cele mai îndepărtate regiuni europene. Este de acord cu Parlamentul European în

legătură cu „necesitatea de a proteja locurile de muncă din sectorul patrimoniului cultural, de a sprijini profesioniștii din domeniul restaurării și experții din domeniul patrimoniului și de a le oferi instrumentele de care au nevoie pentru a proteja siturile europene de patrimoniu”⁽⁷⁾; reamintește și că nu ar trebui uitați profesioniștii din domeniul patrimoniului cultural, care lucrează în medii interdisciplinare și intersectoriale și combină abordări tradiționale, creative și inovatoare pentru a proteja patrimoniul de neînlocuit al Europei pentru generațiile viitoare. Ca atare, solicită promovarea unei mai mari mobilități, permițând profesioniștilor din domeniul patrimoniului cultural să-și valideze pe deplin cunoștințele și competențele formale și non-formale;

29. reiterează ceea ce pentru operatorii culturali a fost întotdeauna limpede: orașele și teritoriile care știu să își pună în valoare istoria, să își spună povestea, să se reinnoiască și să se reconceapă, făcând loc unor economii ușoare, creative și durabile, devin atractive nu numai pentru turiști și sectoarele economice conexe, ci și pentru întreprinderile care se stabilesc acolo, ridică valoarea imobiliară a zonei, asigură echilibrul intergenerațional și intercultural, în societăți de acum structural multirasiale și multiconfesionale;

30. invită regiunile să depună eforturile necesare pentru a sprijini o revitalizare prin experimentare, manifestând interes față de noi proiecte și idei care se dezvoltă cu atât mai mult în această perioadă în care este necesară o schimbare de paradigmă, în vederea revigorării sectoarelor culturale și creative. Regenerarea zonelor urbane și a ariilor locale ar trebui să presupună proiecte simple care să permită tuturor un acces ușor la cunoștințe, inclusiv în zonele periferice și în regiunile mai puțin dezvoltate sau ultraperiferice, sau prin infrastructurile culturale existente sau prevăzute, prin integrarea și exploatarea lor la nivel regional și prin realizarea planurilor de protecție și conservare a patrimoniului istoric al acestor zone;

31. consideră că este necesar să se elaboreze soluții creative pentru recuperarea, revitalizarea, reinterpretarea și gestionarea zonelor în sine, care pot varia de la operațiuni virtuale și imateriale în funcție de mediu, la intervenții fizice asupra spațiilor, făcând apel, de exemplu, la artele vizuale, ale spectacolului și relaționale, la artele aplicate, la comunicații, la producția digitală și la realitatea virtuală, implicând comunitățile prin activități care să încurajeze coeziunea socială și dezvoltarea de rețele interpersonale, cu caracteristici de aplicabilitate și durabilitate. Ca exemplu, poate fi dată ruta artistică „Fiumara d'Arte”: un itinerariu care traversează mai multe provincii, presărat cu opere realizate de artiști renumiți la nivel mondial, care, cu prilejul unor evenimente speciale, devin catalizatorii unor noi talente care au, astfel, posibilitatea de a se face cunoscute. Astfel, cultura locală se dezvoltă prin consolidarea identității și a specificității sale, creând o valoare unică, netransferabilă și cu caracter local, în care factorii culturali devin relevanți și la nivel european;

32. reamintește punctele de vedere exprimate deja cu privire la inițiativa „Capitalele europene ale culturii”, care a contribuit la evidențierea bogăției, diversității și aspectelor comune ale culturilor europene. Se consideră necesară continuarea acestei inițiative și a altora, care, la fel ca „Marca patrimoniului european”, ar putea fi exploatate și mai bine. Este, într-adevăr, important să se dezvolte cunoștințe culturale și creative, în special în cazul generației mai tinere, fără a subestima turismul și turismul școlar, care suferă tot atât cât sectoarele culturale și creative și pentru care nu există alternative virtuale;

33. subliniază importanța activității de voluntariat pentru protejarea patrimoniului cultural și, prin urmare, salută apelul specific pe această temă din cadrul Corpului european de solidaritate;

Comentarii generale

34. consideră că este necesar să se încurajeze, pe întreg teritoriul european, diseminarea creației artistice și culturale, precum și promovarea internațională a artiștilor, a curatorilor și a criticilor, a altor profesioniști din domeniul cultural și a creatorilor din alte discipline, prin intermediul unor cereri de propuneri care să pună accentul pe rolul social al artei și al culturii, implicând autoritățile locale, regiunile, instituțiile culturale în sens strict, școlile, spitalele, căminele și închisorile, aflate în avangarda proiectelor care vizează regenerarea zonelor și a clădirilor urbane periferice sau dezavantajate. Proiectele ar trebui să implice colaborarea dintre entități europene din țări diferite și să prevadă o etapă de promovare în mai multe state din UE, creând lucrări capabile să interacționeze în mod original, inovator și atent la colectivitate, contribuind la dezvoltarea unor noi modele de calitate a vieții și determinând o schimbare de ritm propice unei adevărate democratizări a culturii și unei participări cetățenești mai mari. Tot astfel, trebuie promovate noile forme de inovare a gestionării fenomenului cultural, cu dezvoltarea incubatoarelor de proiecte și de inițiative culturale;

⁽⁷⁾ Rezoluția Parlamentului European din 17 septembrie 2020 referitoare la redresarea culturală a Europei (2020/2708 (RSP)).

35. sprijină necesitatea de a produce noi lucrări, dar, mai presus de toate, de a sprijini, prin intermediul artei și culturii, obiective sociale mai bine integrate, mai structurate și mai eficiente, inclusiv în cazul crizelor de pe piață provocate de pandemia de COVID-19 și a celor sistemice. În special, luând ca posibil exemplu „bonusul pentru artă” instituit de guvernul italian, care a generat bune practici de mecenat, ar putea fi lansate cereri de propuneri, licitații și concursuri pentru a promova comandarea, de către persoane fizice și întreprinderi, a unor opere create de artiști și creatori culturali europeni contemporani, a căror vizionare publică cumpărătorul o garantează pentru o perioadă de timp determinată în instituții muzeale, promovând în același timp expunerea lor itinerantă;

36. subliniază, în ceea ce privește „clusterelor culturale” sau „districtele creative”, că criza provocată de pandemia de COVID-19 a impus plasarea orașelor și a regiunilor la confluența rețelelor de cunoaștere, pentru a profita pe deplin de beneficiile liberei circulații a ideilor, capitalurilor și persoanelor în economia de rețea mondială. Sprijinul acordat de autoritățile locale și regionale este vital pentru dezvoltarea acestor cluster, însă este necesar totodată ca ele să fie conectate la rețelele de cunoaștere integrate și scalabile, europene și mondiale, pentru a le face mai eficiente. Prin urmare, instituțiile UE ar trebui să sprijine financiar autoritățile locale și regionale, precum și actorii locali, pentru realizarea unor astfel de proiecte;

37. solicită ca sectoarele culturale și creative să fie considerate o industrie a produselor primare, astfel încât, în cazul unor noi evenimente extraordinare precum pandemia de COVID-19, să nu aibă de suferit de pe urma izolării. Prin urmare, va fi necesar să se adopte o abordare prevăzătoare și să se elaboreze orientări comune care să permită acestor sectoare să funcționeze în continuare, deși cu restricții în ceea ce privește utilizarea;

38. salută cu interes noul „Bauhaus european” anunțat de președinta von der Leyen și inclus în strategia privind „Valul de renovări ale clădirilor”, considerând că este necesar să se promoveze o nouă estetică europeană, bazată pe o nevoie socială de frumusețe, pe interconexiunile dintre realitățile existente, pe reabilitare și pe mediu, precum și pe dezvoltarea și introducerea unor materiale durabile din punctul de vedere al mediului, un exemplu în acest sens fiind *Superstudio Group* din Milano.

39. reiterează, în acest sens, apelul său anterior privind „o majorare a investițiilor în cultură și în planurile de utilizare și de gestionare participativă și durabilă a patrimoniului cultural, inclusiv a celui neglijat sau abandonat”, precum și încurajarea conservării și diseminării lui „în cadrul noii Agende urbane 2030, valorificând inițiativele inovatoare promovate de municipalități și procesele de cooperare promovate de actorii regionali”⁽⁸⁾.

Bruxelles, 5 februarie 2021.

Președintele
Comitetului European al Regiunilor
Apostolos TZITIKOSTAS

⁽⁸⁾ Avizul Comitetului European al Regiunilor – Cultura într-o Uniune mai ambițioasă: rolul regiunilor și orașelor (JO C 141, 29.4.2020, p. 39).

III

(Acte pregătitoare)

COMITETUL REGIUNILOR

ȘEDINȚĂ LA DISTANȚĂ – INTERACTIO: A 142-A SESIUNE PLENARĂ A COR, 3.2.2021-5.2.2021

Avizul Comitetului European al Regiunilor – Al 8-lea program de acțiune pentru mediu

(2021/C 106/09)

Raportor general:	domnul Dimitrios KARNAVOS (EL-PPE), primarul orașului Kallithea
Document de referință:	Propunere de decizie a Parlamentului European și a Consiliului privind un Program general al Uniunii de acțiune pentru mediu până în 2030, Bruxelles, 14.10.2020 COM(2020) 652 final, 2020/0300 COD

I. RECOMANDĂRI DE AMENDAMENTE

Amendamentul 1

Considerentul 9

Textul propus de Comisia Europeană	Amendamentul CoR
PAM 8 ar trebui să accelereze tranziția către o economie regenerativă care să dea înapoi planetei mai mult decât ia de la aceasta. Un model de creștere regenerativă recunoaște faptul că bunăstarea și prosperitatea societăților noastre depind de un climat stabil, de un mediu sănătos și de ecosisteme prospere, care oferă un spațiu sigur de funcționare pentru economiile noastre. Pe măsură ce populația lumii și cererea de resurse naturale continuă să crească, activitatea economică trebuie să se dezvolte într-un mod care să nu prejudicieze ci, din contră, să inverseze schimbările climatice și degradarea mediului, să reducă poluarea la minimum și să conducă la conservarea și îmbunătățirea capitalului natural, asigurând astfel abundență de resurse regenerabile și neregenerabile. Prin inovare continuă, adaptarea la provocări noi și colaborare, economia regenerativă consolidează reziliența și protejează bunăstarea generațiilor prezente și viitoare.	PAM 8 ar trebui să accelereze tranziția către o economie care să dea înapoi planetei mai mult decât ia de la aceasta. Un model de creștere sustenabilă recunoaște faptul că bunăstarea și prosperitatea societăților noastre depind de un climat stabil, de un mediu sănătos și de ecosisteme prospere, care oferă un spațiu sigur de funcționare pentru economiile noastre. Pe măsură ce populația lumii și cererea de resurse naturale continuă să crească, activitatea economică trebuie să se dezvolte într-un mod sustenabil care să nu prejudicieze ci, din contră, să inverseze schimbările climatice și degradarea mediului prin măsuri de atenuare sau de compensare și care să aducă beneficii mediului local și comunităților locale, să monitorizeze în permanență impactul asupra mediului , să reducă poluarea la minimum și să conducă la conservarea și îmbunătățirea capitalului natural, asigurând astfel abundență de resurse regenerabile și neregenerabile. Prin inovare continuă, adaptarea la provocări noi și colaborare, economia sustenabilă consolidează reziliența și protejează bunăstarea generațiilor prezente și viitoare.

Expunere de motive

- (i) Activitățile economice ar trebui să fie sustenabile și să continue să crească, asigurând protecția mediului și creșterea sustenabilă pentru mediul local și comunitățile locale, cu ajutorul unor măsuri specifice și al unui mecanism sau unor instrumente de monitorizare, cum ar fi planurile de management ecologic și social (PMES) etc. (ii) Conceptul de „economie regenerativă” implică riscul unei interpretări conform căreia regenerarea naturii și a mediului înconjurător s-ar realiza cu ușurință. În locul acestuia, se sugerează sintagma „model de creștere sustenabilă”.

Amendamentul 2

Articolul 2 alineatul (1)

Textul propus de Comisia Europeană	Amendamentul CoR
Obiectivul prioritar pentru 2050 al PAM 8 este o viață bună pentru cetățeni, în limitele resurselor planetei noastre, într-o economie regenerativă în care nu se irosește nimic, nu sunt produse emisii nete de gaze cu efect de seră și în care creșterea economică este decuplată de utilizarea resurselor și de degradarea mediului. Un mediu sănătos stă la baza bunăstării cetățenilor, biodiversitatea prosperă și capitalul natural este protejat, refăcut și valorificat în moduri care consolidează reziliența la schimbările climatice și la alte riscuri de mediu. Uniunea stabilește ritmul asigurării prosperității generațiilor prezente și viitoare la nivel global.	Obiectivul prioritar pentru 2050 al PAM 8 este o viață bună pentru cetățeni și comunitățile lor locale, în limitele resurselor planetei noastre, într-o economie sustenabilă în care nu se irosește nimic, nu sunt produse emisii nete de gaze cu efect de seră și în care creșterea economică este decuplată de utilizarea resurselor și de degradarea mediului. Un mediu sănătos stă la baza bunăstării și sănătății cetățenilor, îmbunătățește serviciile ecosistemice, biodiversitatea prosperă și capitalul natural este protejat, refăcut și valorificat în moduri care consolidează reziliența la schimbările climatice și la alte riscuri de mediu. PAM 8 are ca scop consolidarea legăturii dintre politica de mediu și sănătate. O abordare bazată pe un stil de viață sănătos trebuie să se afle la baza tuturor politicilor UE de promovare a sănătății umane, a unei planete sănătoase, a unei economii sănătoase și a unei societăți sănătoase, cu oportunități pentru toți. Uniunea stabilește ritmul asigurării prosperității generațiilor prezente și viitoare la nivel global.

Expunere de motive

- (i) Multe politici din domeniul mediului sunt abordate nu numai de cetățeni, ci și de comunitățile locale. (ii) Având în vedere situația creată de pandemia de COVID-19, aspectul legat de sănătate ar trebui subliniat mai bine. Legătura dintre sănătate și mediu ar trebui, de asemenea, evidențiată, având în vedere importanța sa fundamentală. Autoritățile locale și regionale pot constata în comunitățile lor impactul politicilor de mediu asupra sănătății și bunăstării. (iii) Conceptul de servicii ecosistemice este, de asemenea, legat de un mediu sănătos.

Amendamentul 3

Articolul 2 alineatul (2)

Textul propus de Comisia Europeană	Amendamentul CoR
PAM 8 are următoarele șase obiective tematice prioritare: (a) reducerea ireversibilă și progresivă a emisiilor de gaze cu efect de seră și îmbunătățirea absorbțiilor cu ajutorul absorbanților naturali sau de altă natură în Uniune pentru a atinge ținta de reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră pentru 2030 și neutralitatea climatică până în 2050, astfel cum se prevede în Regulamentul (UE) .../...32;	PAM 8 are următoarele șase obiective tematice prioritare: (a) reducerea continuuă și progresivă a emisiilor de gaze cu efect de seră și îmbunătățirea absorbțiilor cu ajutorul absorbanților naturali sau de altă natură sau prin investiții verzi care contribuie la reducerea emisiilor de CO₂ la nivelul Uniunii și la nivel național, regional și local pentru a atinge ținta de reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră pentru 2030 și neutralitatea climatică până în 2050, astfel cum se prevede în Regulamentul (UE) .../...32;

Textul propus de Comisia Europeană	Amendamentul CoR
(b) progrese continue în ceea ce privește îmbunătățirea capacității de adaptare, consolidarea rezilienței și reducerea vulnerabilității la schimbările climatice; (c) progrese către un model de creștere regenerativă care să dea înapoi planetei mai mult decât ia de la aceasta, decuplând creșterea economică de utilizarea resurselor și de degradarea mediului și accelerând tranziția către o economie circulară; (d) urmărirea unui obiectiv ambițios de reducere la zero a poluării pentru un mediu fără substanțe toxice, inclusiv pentru aer, apă și sol, și protejarea sănătății și bunăstării cetățenilor împotriva riscurilor legate de mediu și a impactului aferent; (e) protejarea, conservarea și refacerea biodiversității și îmbunătățirea capitalului natural, în special a aerului, apei și solului și a ecosistemelor forestiere, de apă dulce, de zonă umedă și marin; (f) promovarea durabilității mediului și reducerea presiunilor principale asupra mediului și climei în legătură cu producția și consumul, în special în domeniul energiei, al dezvoltării industriale, al clădirilor și infrastructurii, al mobilității și al sistemului alimentar.	(b) necesitatea constantă de a progresa, mai ales în regiunile vulnerabile și în zonele locale, în ceea ce privește îmbunătățirea capacității de adaptare, consolidarea rezilienței și reducerea vulnerabilității la schimbările climatice; (c) progrese către un model de creștere sustenabilă care să dea înapoi planetei mai mult decât ia de la aceasta, decuplând creșterea economică de utilizarea resurselor și de degradarea mediului și accelerând tranziția către o economie circulară; (d) urmărirea unui obiectiv ambițios de reducere la zero a poluării pentru un mediu fără substanțe toxice, inclusiv pentru aer, apă și sol, și protejarea sănătății și bunăstării cetățenilor împotriva riscurilor legate de mediu și a impactului aferent; (e) protejarea, conservarea și refacerea biodiversității și a serviciilor ecosistemice în interiorul și în exteriorul zonelor protejate, precum și îmbunătățirea capitalului natural, în special a aerului, apei și solului și a ecosistemelor forestiere, de apă dulce, de zonă umedă și marin; (f) promovarea durabilității mediului și reducerea presiunilor principale asupra mediului și climei în legătură cu producția și consumul, prin utilizarea unor instrumente precum evaluările impactului asupra mediului și alte evaluări pertinente și prin elaborarea unor metode și instrumente de monitorizare orizontală permanentă a impactului, precum și prin îmbunătățirea continuă a performanțelor de mediu, în special în domeniul energiei, al dezvoltării industriale, al clădirilor și infrastructurii, al mobilității și al sistemului alimentar.

Expunere de motive

- (i) Reducerea emisiilor atmosferice ar putea fi realizată nu numai prin absorbanți naturali și de altă natură, ci și prin investiții verzi și sustenabile. ii) Îmbunătățirea capacității de adaptare și consolidarea rezilienței la schimbările climatice are în vedere zone mai vulnerabile, cum ar fi zonele de coastă etc. Prin urmare, se poate spune că este vorba în principal de o problemă cu caracter regional și local. iii) Majoritatea domeniilor (de exemplu, energie, industrie, infrastructură etc.) menționate la litera (f) impun respectarea procesului de acordare a licențelor de mediu. Acest proces poate, într-o anumită măsură, să asigure conceperea și funcționarea lor în mod sustenabil. Prin urmare, este esențial să existe un mecanism de monitorizare permanentă și de îmbunătățire continuă a performanței lor de mediu.

Amendamentul 4

Articolul 3 alineatul (1) litera (b)

Textul propus de Comisia Europeană	Amendamentul CoR
(1) Atingerea obiectivelor prioritare ale PAM 8 va necesita:	(1) Atingerea obiectivelor prioritare ale PAM 8 va necesita:
(a)	(a)
(b) consolidarea abordării integrate a dezvoltării și punerii în aplicare a politicilor, în special prin:	(b) consolidarea abordării integrate a dezvoltării și punerii în aplicare a politicilor, în special prin:
— integrarea obiectivelor prioritare prevăzute la articolul 2 în toate strategiile, inițiativele legislative și nelegislative, programele, investițiile și proiectele relevante la nivelul Uniunii, la nivel național, regional și local, astfel încât acestea și punerea lor în aplicare să nu afecteze niciunul dintre obiectivele prioritare prevăzute în articolul 2;	— integrarea obiectivelor prioritare prevăzute la articolul 2 în toate strategiile, inițiativele legislative și nelegislative, programele, investițiile și proiectele relevante la nivelul Uniunii, la nivel național, regional și local, astfel încât acestea și punerea lor în aplicare să nu afecteze niciunul dintre obiectivele prioritare prevăzute în articolul 2;
	— dezvoltarea de practici și desfășurarea de activități care să sprijine autoritățile locale și regionale în îndeplinirea obiectivelor lor;
	— consolidarea cooperării dintre Comisia Europeană și Comitetul Regiunilor, în cadrul Platformei tehnice pentru cooperare în domeniul mediului, și analizarea posibilităților de îmbunătățire a dialogului și a schimbului de informații;
— maximizarea beneficiilor în urma punerii în aplicare a Directivelor 2014/52/UE și 2001/42/CE ale Parlamentului European și ale Consiliului;	— maximizarea beneficiilor în urma punerii în aplicare a Directivelor 2014/52/UE și 2001/42/CE ale Parlamentului European și ale Consiliului;

Textul propus de Comisia Europeană	Amendamentul CoR
— acordarea unei atenții deosebite sinergiilor și posibilelor compromisuri dintre obiectivele economice, de mediu și sociale, astfel încât să se asigure că nevoile cetățenilor de hrană, locuință și mobilitate sunt îndeplinite într-un mod durabil care nu lasă pe nimeni în urmă; — evaluarea periodică a politicilor existente și elaborarea studiilor de impact pentru inițiativele noi, care se bazează pe consultări ample ce urmează proceduri responsabile, favorabile incluziunii, informate și simplu de pus în aplicare și care iau în considerare în mod corespunzător impacturile previzionate asupra mediului și a climei;	— acordarea unei atenții deosebite sinergiilor și posibilelor compromisuri dintre obiectivele economice, de mediu și sociale, astfel încât să se asigure că nevoile cetățenilor de hrană, locuință și mobilitate sunt îndeplinite într-un mod durabil care nu lasă pe nimeni în urmă; — garantarea faptului că realizarea obiectivului prioritar pe termen lung până în 2050, astfel cum este prevăzut la articolul 2 alineatul (1), nu se va face cu prețul creșterii impozitelor, a prețurilor la energie și/sau a sarcinilor de reglementare pentru consumatorii și întreprinderile europene; — evaluarea periodică a politicilor existente și elaborarea studiilor de impact pentru inițiativele noi, care se bazează pe consultări ample ce urmează proceduri responsabile, favorabile incluziunii, informate și simplu de pus în aplicare și care iau în considerare în mod corespunzător impacturile previzionate asupra mediului și a climei; — promovarea activităților de comunicare la nivelul UE și la nivel național, regional și local, care vizează sensibilizarea, în special în rândul tinerilor, cu privire la importanța și beneficiile unei puneri în aplicare corecte a politicii de mediu, precum și cu privire la valoarea sa adăugată pentru cetățeni, întreprinderi și planetă, pentru a spori sentimentul de asumare a responsabilității și participarea tuturor părților interesate relevante la eforturile de punere în aplicare;

Expunere de motive

- (i) Platforma tehnică pentru cooperare în domeniul mediului a fost creată în 2012 și inclusă ulterior în PAM 7. După cum indică pagina web a platformei, includerea sa în PAM 7 o plasează pe o bază solidă și cu perspective pe termen lung. Având în vedere experiența pozitivă a acestei cooperări, includerea în PAM 8 ar fi un pas firesc care ar asigura sprijinirea pe mai departe a acestui forum. (ii) Comunicarea necesită îmbunătățiri suplimentare, iar autoritățile locale și regionale pot juca un rol important în acest sens.

Amendamentul 5

Articolul 3 alineatul (1) litera (d)

Textul propus de Comisia Europeană	Amendamentul CoR
mobilizarea unor investiții durabile din surse publice și private, inclusiv fonduri și instrumente disponibile în cadrul bugetului general, prin intermediul Băncii Europene de Investiții și la nivel național;	mobilizarea unor investiții durabile din surse publice și private, inclusiv fonduri și instrumente disponibile în cadrul bugetului general, prin intermediul Băncii Europene de Investiții și la nivel național, care să asigure sinergiile adecvate, garantând totodată că se pot aloca suficiente investiții la nivelul cel mai necesar, care să fie utilizate cât mai eficace posibil și care să asigure comunităților locale și regionale resurse adecvate pentru punerea în aplicare pe teren;

Expunere de motive

În multe cazuri, politicile de mediu sunt puse în aplicare prin implicarea intensă a autorităților locale și regionale. Este esențial să se asigure disponibilitatea unor resurse adecvate pentru comunitățile locale și regionale. Chiar și atunci când autoritățile naționale sunt cele responsabile de punerea în aplicare a politicilor, adesea impactul direct și indirect al politicilor pe teren este gestionat la nivel local și regional.

Amendamentul 6

Articolul 3 alineatul (1) litera (e)

Textul propus de Comisia Europeană	Amendamentul CoR
eliminarea treptată a subvențiilor dăunătoare mediului de la nivelul Uniunii și de la nivel național, utilizând în cel mai bun mod instrumentele de piață și instrumentele bugetare verzi, inclusiv cele necesare pentru a asigura o tranziție echitabilă din punct de vedere social, și sprijinind întreprinderile și alte părți interesate în dezvoltarea practicilor de raportare standardizate privind capitalul natural;	eliminarea treptată a subvențiilor dăunătoare mediului de la nivelul Uniunii și de la nivel național, utilizând în cel mai bun mod instrumentele de piață și instrumentele bugetare verzi și sprijinind întreprinderile și alte părți interesate în dezvoltarea practicilor de raportare standardizate privind capitalul natural, asigurând totodată o tranziție echitabilă din punct de vedere social pentru toate regiunile, orașele și localitățile;

Expunere de motive

Tranziția echitabilă din punct de vedere social ar trebui să se aplice tuturor instrumentelor, nu numai instrumentelor bugetare ecologice, și să vizeze toate regiunile, orașele și localitățile din întreaga UE.

Amendamentul 7

Articolul 3 alineatul (1) litera (f)

Textul propus de Comisia Europeană	Amendamentul CoR
asigurarea faptului că politicile și măsurile în domeniul mediului se bazează pe cele mai bune cunoștințe științifice disponibile și consolidarea bazei de cunoștințe în domeniul mediului și utilizarea acesteia, inclusiv prin cercetare, inovare, promovarea competențelor ecologice și dezvoltarea în continuare a contabilității de mediu și ecosistemice;	asigurarea faptului că politicile și măsurile în domeniul mediului de la nivelul Uniunii și de la nivel național, regional și local se bazează pe cele mai bune cunoștințe științifice disponibile și consolidarea bazei de cunoștințe în domeniul mediului și utilizarea acesteia, inclusiv prin cercetare, inovare, promovarea competențelor ecologice și dezvoltarea în continuare a contabilității de mediu și ecosistemice; de asemenea, promovarea îmbunătățirii continue a cunoștințelor științifice pe baza unor indicatori comparabili și la nivel regional, astfel încât să se poată lua decizii în cunoștință de cauză;

Expunere de motive

Amendamentul propus subliniază rolul esențial al tuturor nivelurilor de guvernare și urmărește să consolideze capacitatea de evaluare a progreselor înregistrate în vederea realizării obiectivelor generale ale celui de al 8-lea program de acțiune pentru mediu la toate nivelurile, inclusiv pe baza unor indicatori de la nivel regional.

Amendamentul 8

Articolul 3 alineatul (1) – se adaugă o nouă literă (h) după litera (g)

Textul propus de Comisia Europeană	Amendamentul CoR
—	(h) asigurarea participării depline a autorităților locale și regionale și a cooperării cu acestea în ce privește toate dimensiunile privitoare la elaborarea politicii de mediu, printr-o abordare bazată pe o guvernare pe mai multe niveluri cu caracter colaborativ;

Expunere de motive

Se preconizează că modificarea propusă va contribui la consolidarea elaborării și punerii în aplicare a politicilor.

Amendamentul 9

Articolul 3 alineatul (1) – se adaugă o nouă literă (j) după litera (i)

Textul propus de Comisia Europeană	Amendamentul CoR
—	(j) promovarea evaluării celui de-al 8-lea program de acțiune pentru mediu la nivel regional ca parte esențială a unei puneri în aplicare eficiente și eficiente a politicii de mediu a UE, astfel cum se prevede în instrumentul de evaluare a punerii în aplicare a politicilor de mediu;

Expunere de motive

Este important să fie comunicate și promovate beneficiile PAM 8 pentru a crește rata de punere în aplicare a politicilor de mediu.

Amendamentul 10

Articolul 3 alineatul (2)

Textul propus de Comisia Europeană	Amendamentul CoR
Îndeplinirea obiectivelor prioritare ale PAM 8 va necesita mobilizarea unui sprijin amplu prin implicarea cetățenilor, a partenerilor sociali și a altor părți interesate și prin încurajarea cooperării în dezvoltarea și punerea în aplicare a strategiilor, politicilor sau legislației aferente PAM 8 în rândul autorităților naționale, regionale și locale, în zonele urbane și rurale.	Îndeplinirea obiectivelor prioritare ale PAM 8 va necesita mobilizarea unui sprijin amplu prin implicarea cetățenilor, a partenerilor sociali și a altor părți interesate și prin încurajarea cooperării în dezvoltarea și punerea în aplicare a strategiilor, politicilor sau legislației aferente PAM 8 în rândul autorităților naționale, regionale și locale. UE va promova o abordare holistică, axată pe realitatea zonei și orientată în funcție de zona respectivă, ținând seama de provocările specifice și de punctele forte ale tuturor tipurilor de comunități, cum ar fi zonele urbane și cele rurale, dar și cele costiere, muntoase, insulare, arhipelagice și ultraperiferice. Această abordare va ține seama de interacțiunile dintre comunități și zonele învecinate, în special în hinterlandul zonelor urbane.

Expunere de motive

Autoritățile locale și regionale din UE sunt de mai multe tipuri, fiecare înfruntând propriile provocări și având punctele sale forte. Politicile de mediu au adesea o componentă teritorială accentuată, care trebuie adaptată la situația specifică de pe teren. PAM 7 se concentrează în principal pe dimensiunea urbană. Propunerea pentru PAM 8 menționează doar zonele urbane și cele rurale. Complexitatea amplă a comunităților UE trebuie să fie un aspect central, dacă se dorește o punere în aplicare eficace a politicilor de mediu ale UE.

Amendamentul 11*Articolul 4*

Textul propus de Comisia Europeană	Amendamentul CoR
(1) Comisia, cu sprijinul Agenției Europene de Mediu și a Agenției Europene pentru Produse Chimice, va evalua și va raporta periodic cu privire la progresele înregistrate de Uniune și de statele membre în atingerea obiectivelor prioritare prevăzute la articolul 2, luând în considerare condițiile favorabile prevăzute la articolul 3.	(1) Comisia, cu sprijinul Agenției Europene de Mediu și a Agenției Europene pentru Produse Chimice, va evalua și va raporta periodic cu privire la progresele înregistrate de Uniune și de statele membre în atingerea obiectivelor prioritare prevăzute la articolul 2, luând în considerare condițiile favorabile prevăzute la articolul 3.
(2) Evaluarea menționată la alineatul (1) va reflecta cele mai recente evoluții privind disponibilitatea și relevanța datelor și indicatorilor, pe baza datelor disponibile din statele membre și de la nivelul Uniunii, în special cele utilizate de Agenția Europeană de Mediu și de Sistemul Statistic European. Această evaluare nu va aduce atingere cadrelor existente de monitorizare, raportare și guvernare și nici exercițiilor referitoare la politica în materie de mediu și climă.	(2) Evaluarea menționată la alineatul (1) va reflecta cele mai recente evoluții privind disponibilitatea și relevanța datelor și indicatorilor, pe baza datelor disponibile din statele membre și de la nivelul Uniunii, în special cele utilizate de Agenția Europeană de Mediu și de Sistemul Statistic European. Această evaluare nu va aduce atingere cadrelor existente de monitorizare, raportare și guvernare și nici exercițiilor referitoare la politica în materie de mediu și climă.
(3) Agenția Europeană de Mediu și Agenția Europeană pentru Produse Chimice vor sprijini Comisia în îmbunătățirea disponibilității și relevanței datelor și cunoștințelor, în special prin îndeplinirea următoarelor acțiuni:	(3) Agenția Europeană de Mediu și Agenția Europeană pentru Produse Chimice vor sprijini Comisia în îmbunătățirea disponibilității și relevanței datelor și cunoștințelor, în special prin îndeplinirea următoarelor acțiuni:
(a) strângerea, prelucrarea și raportarea probelor și datelor cu instrumente digitale moderne;	(a) strângerea, prelucrarea și raportarea probelor și datelor cu instrumente digitale moderne;
(b) desfășurarea de activități pentru eliminarea lacunelor relevante în monitorizare;	(b) desfășurarea de activități pentru eliminarea lacunelor relevante în monitorizare;
(c) transmiterea unor analize sistemice relevante din punctul de vedere al politicilor și contribuția la punerea în aplicare a obiectivelor de politică la nivelul Uniunii și la nivel național;	(c) transmiterea unor analize sistemice relevante din punctul de vedere al politicilor și contribuția la punerea în aplicare a obiectivelor de politică la nivelul Uniunii, la nivel național, regional și local;
(d) integrarea datelor privind impactul asupra mediului, impactul social și economic și exploatarea deplină a altor date disponibile, cum ar fi cele furnizate de Copernicus;	(d) integrarea datelor privind impactul asupra mediului, impactul social și economic și exploatarea deplină a altor date disponibile, cum ar fi cele furnizate de Copernicus;

Textul propus de Comisia Europeană	Amendamentul CoR
(e) îmbunătățirea în continuare a accesului la date prin programele Uniunii; (f) asigurarea transparenței și a responsabilității; (g) sprijinirea societății civile, autorităților publice, cetățenilor, partenerilor sociali și sectorului privat în vederea identificării riscurilor climatice și de mediu, a luării de măsuri de prevenire și atenuare a acestor riscuri, precum și adaptarea la acestea și promovarea implicării celor de mai sus în eliminarea lacunelor de cunoștințe. (4) Comisia va examina periodic nevoile de date și cunoștințe la nivelul Uniunii și la nivel național, inclusiv capacitatea Agenției Europene de Mediu și a Agenției Europene pentru Produse Chimice de îndeplinire a sarcinilor menționate la alineatul (3).	(e) îmbunătățirea în continuare a accesului la date prin programele Uniunii; (f) îmbunătățirea disponibilității și interoperabilității datelor la nivel local și regional; (g) asigurarea transparenței și a responsabilității; (h) sprijinirea societății civile, autorităților publice de la nivel național, regional și local, a cetățenilor, partenerilor sociali și sectorului privat în vederea identificării riscurilor climatice și de mediu, a luării de măsuri de prevenire și atenuare a acestor riscuri, precum și adaptarea la acestea și promovarea implicării celor de mai sus în eliminarea lacunelor de cunoștințe; (i) promovarea interacțiunilor pozitive în materie de mediu între zonele urbane, periurbane și rurale, în conformitate cu ODD 11 („Orașe și comunități durabile”). (4) Comisia va examina periodic nevoile de date și cunoștințe la nivelul Uniunii și la nivel național, iar atunci când este necesar, la nivel regional și local, inclusiv capacitatea Agenției Europene de Mediu și a Agenției Europene pentru Produse Chimice de îndeplinire a sarcinilor menționate la alineatul (3).

Expunere de motive

Autoritățile locale și regionale joacă un rol important în punerea în aplicare pe teren a politicii de mediu. Crearea noului cadru de monitorizare ar trebui să țină seama de aceste niveluri și, de asemenea, să furnizeze date cu scopul de a sprijini punerea în aplicare în comunitățile locale și regionale.

II. RECOMANDĂRI POLITICE

COMITETUL EUROPEAN AL REGIUNILOR

1. salută PAM 8, care definește o abordare strategică pentru politicile de mediu și climatice până în 2030 și menține o viziune pe termen lung pentru 2050 privind o viață bună, în limitele planetei noastre, cu accent pe o mai bună punere în aplicare și monitorizare;
2. solicită ca PAM 8 să aibă un rol complementar important față de Pactul verde european și să sprijine redresarea ecologică a UE, prin orientarea sa pe termen lung și prin obiectivele sale prioritare în materie de mediu;
3. solicită, dat fiind faptul că PAM 8 nu include măsuri, spre deosebire de PAM precedente, să nu constituie o bază de referință pentru următoarele PAM; subliniază că Pactul verde prevede numai până în 2024 măsuri referitoare la obiectivele prioritare ale PAM 8, care este valabil până în 2030; solicită să se includă o clarificare în acest sens în PAM 8, care să facă referire la modul în care vor fi stabilite noi măsuri în contextul evaluării la jumătatea intervalului, cu scopul de a realiza obiectivele prioritare ale acestuia;
4. salută faptul că PAM 8 a identificat ca prioritate-cheie o punere în aplicare mai eficace și mai eficientă și solicită, prin urmare, instrumente și resurse adecvate, precum și abordări inovatoare care vor permite autorităților locale și regionale să ofere soluții adaptate pentru a îmbunătăți punerea în aplicare a politicilor de mediu pe teren;

5. subliniază că problemele legate de punerea în aplicare nu pot fi rezolvate doar prin simpla adoptare a mai multe acte legislative. Sunt necesare și mecanisme de sprijin, noi abordări și soluții inovatoare pentru a atinge valorile-țintă și standardele;
6. subliniază rolul pozitiv al Platformei tehnice pentru cooperare în domeniul mediului în cooperarea dintre Comisia Europeană și Comitetul European al Regiunilor și faptul că integrarea sa în PAM 7 i-a conferit o bază solidă pe termen lung; invită PAM 8 să consolideze în continuare Platforma tehnică pentru cooperare în domeniul mediului instituită de Comisia ENVE și de DG Mediu pentru a promova un dialog și a colecta informații cu privire la provocările și soluțiile locale și regionale în aplicarea legislației de mediu a UE;
7. solicită consolidarea bazei de cunoștințe privind mediul, valorificarea potențialului tehnologiilor digitale și de date și creșterea gradului de utilizare a soluțiilor bazate pe natură și a inovării sociale pentru a îmbunătăți punerea în aplicare;
8. subliniază că politica tradițională, sectorială de mediu este în mare măsură inefficientă și, că prin urmare, pentru a o consolida, PAM 8 ar trebui să stabilească o abordare integrată, să abordeze natura multidimensională a provocărilor de mediu, să creeze sinergii și să evite neconcordanțele dintre:
- (a) nivelul de ambiție, calendarele, procedurile și instrumentele de implementare ale diferitelor politici privind mediul, energia și clima;
 - (b) ambiția și calendarul privind valorile-limită din cadrul legislației UE în domeniul mediului și al politicilor de reducere la sursă;
9. subliniază discrepanța dintre adoptarea celui de-al 8-lea program de acțiune pentru mediu și cadrul financiar multianual (CFM) 2021-2027, și reiterează faptul că procesul decizional privind viitoarele PAM ar trebui aliniat la calendarul CFM;
10. constată că colectarea, prelucrarea și exploatarea eficientă a datelor privind starea mediului sunt esențiale pentru atingerea obiectivelor stabilite. Cu toate acestea, practicile sunt încă foarte diferite și sunt adesea rudimentare, cu prea multe activități desfășurate de oameni, în special la nivel local și regional. Prin urmare, CoR subliniază necesitatea unor activități de dezvoltare și a unor investiții în întreaga UE, prin care prelucrarea necesară a datelor să poată fi efectuată în mod uniform, punând accentul pe compatibilitatea și utilizarea fluxurilor automate de date și a interfețelor deschise;
11. consideră că, pentru a asigura integrarea și coerența politicilor, planurile de redresare și reziliență ar trebui să se orienteze după principiul de a „nu aduce prejudicii” și după abordarea vizând un stil de viață sănătos;
12. solicită integrarea deplină a politicilor de mediu și a celor climatice și a politicilor care favorizează o economie circulară în acțiunile bugetare, economice și sociale ale UE, și reamintește că eforturile de redresare ecologică ar trebui să ia în considerare disparitățile și provocările de la nivel teritorial și să garanteze că nicio comunitate nu este lăsată în urmă;
13. repetă solicitarea privitoare la o abordare globală bazată pe realitatea zonei sau orientată către teritorii ca fiind calea cea mai indicată de a face din asigurarea unui stil de viață sănătos pentru toți o realitate compatibilă cu caracteristicile locului sau ale zonei în cauză, inclusiv cu diversitatea bioculturală;
14. salută angajamentul față de o strategie de redresare bazată pe Pactul verde european și își reiterează poziția potrivit căreia provocările legate de mediu, climă și tranziție necesită investiții verzi și albastre semnificative și inovare la toate nivelurile de guvernare;
15. solicită investiții ambițioase în sectoarele-cheie pentru ecologie (de exemplu, proiectele privind energia din surse regenerabile, economia circulară, trecerea la moduri de transport ecologice), necesare pentru a consolida reziliența și a crea creștere economică și locuri de muncă într-o societate echitabilă, sustenabilă și favorabilă incluziunii, bazată pe solidaritate, și subliniază multitudinea tipurilor de beneficii create de acestea pentru economie și pentru sănătatea și bunăstarea oamenilor. Autoritățile locale și regionale pot juca un rol important în procesul de redresare și ar trebui să fie implicate în planificarea și executarea acestor investiții, după caz;

16. subliniază că autoritățile locale și regionale joacă un rol esențial în implicarea cetățenilor, a întreprinderilor, a centrelor de cercetare, a mediului academic și a părților interesate de la nivel local în elaborarea și punerea în aplicare a politicilor de mediu;

17. solicită un cadru funcțional de guvernare pe mai multe niveluri și încurajează toate nivelurile de guvernare să promoveze cooperarea între administrații, regiuni și localități, precum și cooperarea transfrontalieră pentru a pune în aplicare PAM 8;

18. subliniază că este nevoie de mai multe cercetări, date și cunoștințe pentru a aborda provocările specifice legate de mediu și pentru a valorifica oportunitățile existente în diferite tipuri de comunități locale și regionale, ținând seama de depopularea zonelor rurale, de îmbătrânirea populației și de decalajele regionale, și subliniază necesitatea ca aceste date și cunoștințe să fie disponibile publicului și ușor accesibile;

19. subliniază că este nevoie de mai multe date locale, inclusiv colectate direct de la cetățeni sau de la organisme private care dezvoltă proiecte ecologice (de exemplu, privind solul, apa, observarea păsărilor, habitatele etc.), și solicită o cooperare între Comisia Europeană și autoritățile locale și regionale pentru a obține date locale, acest lucru fiind necesar pentru o mai bună punere în aplicare a PAM;

20. sprijină crearea unui nou cadru de monitorizare care să țină seama în mod corespunzător de cadrele existente, cum ar fi evaluarea punerii în aplicare a politicilor de mediu. Pledează pentru implicarea CoR și a autorităților locale și regionale în procesul de consultare, pentru a defini indicatorii-cheie care să garanteze că dimensiunea locală și regională este luată în considerare în mod adecvat;

21. solicită depunerea de eforturi continue pentru a consolida monitorizarea mediului (de exemplu, biodiversitatea, reducerea poluării la zero, lipsa substanțelor toxice, o economie circulară revizuită), corelând-o cu instrumente transversale de monitorizare (de exemplu, ODD, tabloul de bord privind reziliența etc.) și stabilirea unor indicatori principali (de exemplu, economia circulară, clima și energia, lipsa substanțelor toxice, biodiversitatea, reducerea poluării la zero, presiunile asupra mediului, indicatorii pentru evaluarea punerii în aplicare a politicilor de mediu etc.) pe baza unor principii generale, cum ar fi asigurarea calității, echilibrul, aplicabilitatea, prioritizarea, flexibilitatea, calendarele și caracterul periodic;

22. solicită ca noul cadru de monitorizare să se bazeze cât mai mult posibil pe instrumentele și indicatorii de monitorizare existenți în domeniul politicii de mediu și al guvernării uniunii energetice și a politicilor climatice și să reunească cerințele tehnice de raportare pentru a evita orice suprapunere a activităților și pentru a limita sarcinile administrative;

23. subliniază că punerea în aplicare a PAM 8 poate fi accelerată prin inițiative precum Acordul privind orașele verzi sau Anul european al orașelor mai verzi (2022), Agenda urbană și prin acțiuni voluntare precum Convenția primarilor pentru climă și energie și Observatorul mobilității urbane, și că acestea ar trebui, prin urmare, promovate în continuare;

24. sprijină intensificarea eforturilor în ceea ce privește educația în domeniul mediului și proiectele care-i implică pe tineri, pentru a crește gradul de sensibilizare cu privire la mediu;

25. recunoaște că punerea deplină în aplicare a multor politici de mediu poate fi realizată numai prin implicarea deplină în acțiunile cotidiene ale cetățenilor;

26. recunoaște că ar trebui acordată mai multă atenție relațiilor dintre actorii din zonele urbane și cei din zonele rurale, precum și faptului că tipologiile geografice precum zonele montane, insulele, zonele de coastă, regiunile ultraperiferice etc. au un potențial incredibil pentru dezvoltarea investițiilor verzi (de exemplu, proiectele privind energia din surse regenerabile);

27. face trimitere la angajamentele asumate de regiunile vulnerabile, inclusiv de regiunile carbonifere și cu emisii ridicate de dioxid de carbon, precum și de regiunile ultraperiferice care vizează realizarea decarbonizării până în 2040; solicită, prin urmare, sprijinirea eforturilor acestor regiuni de a-și accelera strategiile de schimbare globală, permițându-le să devină laboratoare și bancuri de testare în ce privește dificultățile care trebuie depășite pentru atingerea obiectivelor în acest domeniu;

28. este de acord cu considerentul 19 din propunerea privind PAM, care afirmă că obiectivele sale nu pot fi realizate în mod satisfăcător de către statele membre în mod individual. Propunerea, în forma sa actuală, nu pare să pună sub semnul întrebării respectarea principiului subsidiarității. Aceasta nu pune probleme nici în ceea ce privește conformitatea cu principiul proporționalității;

29. sprijină consolidarea sistemului UE de acces la justiție și salută modificările propuse ale Convenției de la Aarhus ⁽¹⁾; subliniază necesitatea de a consolida sistemul UE privind accesul la informații, participarea publicului la luarea deciziilor și accesul la justiție în ce privește chestiunile legate de mediu; invită Comisia să promoveze un dialog cu CoR și cu autoritățile locale și regionale pentru a garanta că comunitățile locale au la dispoziție căi adecvate de acces la justiție și pot contribui pe deplin la îmbunătățirea punerii în aplicare a politicii de mediu a UE;

30. propune examinarea posibilității de a crea o rețea de „ambasadori” în cadrul Platformei tehnice pentru cooperare în domeniul mediului, pentru a promova punerea în aplicare a legislației de mediu la toate nivelurile de guvernare, într-o formă care să fie compatibilă și complementară cu eforturile existente, cum ar fi instrumentul de asistență tehnică și schimb de informații (TALEX) *inter pares*, evaluarea punerii în aplicare a politicilor de mediu (EIR), Acordul privind orașele verzi și Procesul biogeografic Natura 2000.

Bruxelles, 5 februarie 2021.

*Președintele
Comitetului European al Regiunilor*
Apostolos TZITZIKOSTAS

⁽¹⁾ Texte și informații suplimentare disponibile în următorul comunicat de presă https://ec.europa.eu/environment/news/commission-proposes-improve-public-scrutiny-eu-acts-related-environment-2020-10-14_en

ISSN 1977-1029 (ediție electronică)
ISSN 1830-3668 (ediție tipărită)

Oficiul pentru Publicații
al Uniunii Europene
L-2985 Luxemburg
LUXEMBURG

RO